

**T.C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**GİTAR EĞİTİMİNDE ÖĞRENME STRATEJİLERİNE DAYALI
ETKİNLİKLER İLE ÖĞRENCİLERİN ESERLERİNİ EZBERE
ÇALMA BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ: EYLEM
ARAŞTIRMASI**

MERT TUNÇKILIÇ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEMMUZ, 2023
MUĞLA**

T.C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

GİTAR EĞİTİMİNDE ÖĞRENME STRATEJİLERİNE DAYALI
ETKİNLİKLER İLE ÖĞRENCİLERİN ESERLERİNİ EZBERE
ÇALMA BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ: EYLEM
ARAŞTIRMASI

MERT TUNÇKILIÇ
ORCID NO: 0000-0002-0821-2476

TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. TUBA YOKUŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEMMUZ, 2023
MUĞLA

JÜRİ ONAY SAYFASI

Mert TUNÇKILIÇ tarafından hazırlanan “Gitar Eğitiminde Öğrenme Stratejilerine Dayalı Etkinlikler İle Öğrencilerin Eserlerini Ezbere Çalma Becerilerinin Geliştirilmesi: Eylem Araştırması” başlıklı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Tuba YOKUŞ
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Tez Danışmanı

Doç. Dr. İsmail SINIR
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Üye

Doç. Dr. M. Ozan UYAN
Müzik Bölümü
Üye

Tez savunma tarihi: 14/07/2023

Bu tez Müzik Eğitimi Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirmektedir.

Prof. Dr. Şevki KÖMÜR
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYANI

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanan “Gitar Eğitiminde Öğrenme Stratejilerine Dayalı Etkinlikler İle Öğrencilerin Eserlerini Ezbere Çalma Becerilerinin Geliştirilmesi: Eylem Araştırması” başlıklı Yüksek Lisans Tez çalışmasında;

- Tez içinde sunulan veriler, bilgiler ve dokümanların akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde edildiğini,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçların bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunulduğunu,
- Tez çalışmasında yararlanılan eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterildiğini,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapılmadığını,
- Bu tezde sunulan çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. 14/07/2023

Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’ndaki hükümlere tabidir.

ÖZET

GİTAR EĞİTİMİNDE ÖĞRENME STRATEJİLERİNE DAYALI ETKİNLİKLER İLE ÖĞRENCİLERİN ESERLERİNİ EZBERE ÇALMA BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ: EYLEM ARAŞTIRMASI

MERT TUNÇKILIÇ

Yüksek Lisans Tezi, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Tuba YOKUŞ

Temmuz 2023, 95 sayfa

Bu araştırmanın amacı gitar eğitiminde öğrenme stratejilerine dayalı etkinlikler ile öğrencilerin eserlerini ezbere çalma becerilerinin geliştirilmesi ve araştırmada belirlenen boyutları çerçevesinde değerlendirilmesidir. Araştırma bir eylem araştırmasıdır. Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde amaçsal örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Bu kapsamda araştırmanın çalışma grubu, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında 2021-2022 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında Bireysel Çalgı Eğitimi 6 -Gitar dersini ilk kez alan, derslere düzenli devam eden, gitar çalma deneyimi yüksek, çalgısında ileri düzey olan, gitar eğitimi sürecinde eserlerini daha önce ezbere çalmış ve araştırmaya gönüllü olarak katılan üçüncü sınıf lisans öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırma verileri, araştırmacı tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formları, gitar performans gözlem formu ve araştırmacı notları olmak üzere dört veri toplama aracı ile toplanmıştır.

Araştırmada öğrenci görüşleri ve araştırmacı notlarından elde edilen nitel çerçevedeki veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Gitar eğitiminde eserleri ezbere çalmaya yönelik uygulanan öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin öğrencilerin performans başarılarına etkisini belirlemeye yönelik elde edilen nicel çerçevedeki verilerin çözümlenmesinde ise bağımlı T-testi kullanılmıştır. Araştırmanın alt amaçları doğrultusunda elde edilen sonuçlarda gitar eserlerini ezbere çalmaya ilişkin öğrencilerin;

sahnedeki performansa ve müziğe odaklanmak, nüansları daha iyi ifade edebilmek, gitara olan hakimiyetini arttırmak gibi faktörler açısından performans gelişimini desteklediği algısına sahip oldukları belirlenmiştir. Öğrenci görüşlerine göre, farklı öğrenme stratejilerinden yararlanmak onların öğrenme hedeflerine daha kısa sürede erişmesine katkı sağlamış, ezbere çalma becerilerini ve performanslarını olumlu yönde etkilemiştir. Araştırmada eylem planı çerçevesinde gerçekleştirilen uygulama sonucunda deney grubunun gitar performans gözlem formu öntest ve sontest puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuş, farklılığa yönelik etki büyüklüğü değerinin ise yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Araştırmacı notlarından elde edilen sonuçlarda, öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin öğrencilerin müzikal bilgiyi daha hızlı edinmelerine, kodlamalarına, hatalarının farkına varmalarına ve düzeltmelerine yardımcı olduğu, ezberleme süreçlerine olumlu yönde katkı sağladığı, öğrencilerin eserde zorlandıkları bölümlere ilişkin yaptıkları hataları en aza indirmeleri, eseri takılmadan (kekelemeden) çalmaları ve müzikal fikirler arasında bağlantı kumaları açısından yararlı olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin uygulamalar kapsamında çalıştıkları eseri kaydetmelerinin, kendi yorumlarını ve eseri farklı yorumculardan dinleyerek teknik ve müzikal açıdan değerlendirmelerinin ezberleme becerilerinin gelişimine ve performanslarına olumlu yönde etkisi olduğu belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Gitar eğitimi, öğrenme stratejileri, ezber, ezbere çalma becerisi.

ABSTRACT

USING ACTIVITIES BASED ON LEARNING STRATEGIES IN GUITAR EDUCATION TO DEVELOP STUDENTS' ABILITY TO PLAY MUSICAL WORKS BY HEART: AN ACTION RESEARCH

MERT TUNÇKILIÇ

Master Thesis, Department of Music Education

July 2023, 95 pages

The aim of this research is to develop students' ability to play musical works by heart with activities that are based on learning strategies in guitar education and to evaluate them within the framework of the dimensions determined in the research. This research is an action research. In the determination of the study group of the research, criterion sampling method, one of the purposive sampling methods, is preferred. In this context, the study group of the research consists of third-year undergraduate students who took Individual Instrument Training 6 -Guitar course for the first time in the spring semester of the 2021-2022 academic year in Muğla Sıtkı Koçman University, Faculty of Education, Department of Fine Arts Education, who regularly attend the lessons, have high guitar playing experience, are advanced in their instrument, have played their works by heart before during their guitar education and participated in the research voluntarily. Research data is collected with three data collection tools: semi-structured interview forms created by the researcher, guitar performance observation form and researcher notes.

In the research, descriptive analysis method is used to analyze the qualitative data obtained from student opinions and researcher notes. Paired sample T-test is used to analyze the quantitative data obtained to determine the effect of activities, that are based on learning strategies applied for playing the pieces by heart in guitar education, on the performance achievement of students. In the results obtained in line with the sub-objectives of the research, the students' perception is that; the learning strategies applied here support performance development in terms of factors such as focusing on performance and music on stage, expressing the nuances better, and increasing their command of the guitar.

According to the student opinions, using different learning strategies helped them reach their learning goals in a shorter time, and positively affected their playing skills and performance. As a result of the application carried out within the framework of the action plan of the research, a significant difference is found between the guitar performance observation form pretest and posttest scores of the experimental group, and it is determined that the effect size value for the difference is at a high level. The results obtained from the researcher notes show that activities based on learning strategies help students acquire musical knowledge faster, code faster, recognize and correct their mistakes and also contribute positively to the memorization processes, minimize the mistakes made by the students regarding the parts they have difficulty with, help them play fluently (without stuttering) and make connections between different musical ideas. In addition, it is determined that, recording the work they studied within the scope of the practices and then making a technical and musical evaluation of the work by listening to both their own interpretations and others', had a positive effect on the development of their memorization skills and on their performance.

Keywords: Guitar teaching, learning strategies, memorization, ability to play by heart

ÖNSÖZ

Gerek çok sesli bir solo algısı ve eşlik algısı olarak kullanılmasından kaynaklanan çok yönlülüğü, gerek yapısından kaynaklanan müzikal ifade zenginlikleri gitarın müzik eğitimi programlarında en çok tercih edilen çalgılardan biri olmasının bileşenleri olarak görülebilir. Gitar eğitiminde öğrencilerin eserlerini ezbere çalma becerilerini geliştirebilmeleri onların performanslarına konsantre olarak belirlenen amaçlar doğrultusunda teknik ve müzikal kazanmaları edinme ve çalgıda ilerleme süreçlerine katkıda bulunabilir. Çünkü ezbere çalmak sürekli olarak müzikal bilgi ve öğrenmeler arasında bağlantı kurmaya, hatırlamaya ve bilgiyi kullanmaya odaklanır. Bu süreçte ezberlemeye ilişkin öğrenme stratejileri yoluyla bellekte bağlantılar kurmak ezberleme becerilerinin geliştirilmesine katkıda bulunabilir. Bu araştırmanın, gitar eğitiminde öğrenme stratejileri ile ezbere çalma becerilerinin geliştirilmesi açısından örnek bir çalışma olması ve bu alandaki bundan sonra gerçekleştirilecek araştırmalara rehberlik etmesi beklenmektedir.

Tezimin her aşamasında bana destek olan, bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşan, yol gösteren, emeğini ödeyemeyeceğim, değerli danışmanım Sayın Doç. Dr. Tuba YOKUŞ'a tüm emekleri için sonsuz teşekkür ederim.

Tezimi inceleyen, öğrenme stratejilerine yönelik uygulamalar ile ilgili değerli bilgilerinden ve görüşlerinden yararlandığım, tezimin her aşamasında bana büyük katkılar sunan Sayın Prof. Dr. Hamit YOKUŞ'a, tezimin veri toplama sürecine katkı sağlayan Sayın Öğr. Gör. Utku DAĞKIRAN'a, notasyon yazım sürecinde verdiği teknik desteklerden dolayı değerli arkadaşım Sayın Ozan Ali SAKALLI'ya, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında Bireysel algı Eğitimi 6-Gitar dersini alan ve araştırmaya katılarak, bu araştırmanın gerçekleştirilmesine katkıda bulunan öğrencilere ve lisansüstü eğitimim süresince beni yetiştiren, üzerimde emekleri olan tüm hocalarıma teşekkür ederim.

Üzerimde büyük emekleri olan ve yüksek lisans eğitimim süresince maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen annem Yasemin TUNÇKILIÇ ve babam Mehmet TUNÇKILIÇ'a teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
ETİK BEYANI	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
ÖNSÖZ	ix
İÇİNDEKİLER	x
TABLolar DİZİNİ.....	xiii
ŞEKİLLER DİZİNİ	xiv
KISALTMALAR DİZİNİ	xv
EKLER DİZİNİ	xvi

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	6
1.3. Araştırmanın Önemi	7
1.4. Araştırmanın Varsayımları	8
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	8
1.6. Tanımlar.....	8

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Bellek.....	10
2.1.1. Bellek Türleri.....	12
2.1.1.1. Duyusal Bellek.....	12
2.1.1.2. Kısa Süreli Bellek.....	13
2.1.1.3. Uzun Süreli Bellek.....	14
2.2. Müzikal Bellek ve Ezber.....	15
2.3. Öğrenme Stratejileri.....	19
2.3.1. Dikkat Stratejileri.....	22
2.3.2. Kısa Süreli Bellekte Depolamayı Arttırıcı Stratejiler.....	22
2.3.3. Anlamlandırmayı (Kodlamayı) Arttırıcı Stratejiler.....	24
2.3.4. Geri Getirmeyi (Hatırlamayı) Arttırıcı Stratejileri.....	25
2.4. Klasik Gitar ve Eğitimi.....	26
2.5. İlgili Yurt İçi Araştırmalar.....	30
2.6. İlgili Yurt Dışı Araştırmalar.....	34

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli.....	39
3.2. Çalışma Grubu.....	43
3.3. Veri Toplama Araçları.....	44
3.3.1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formları (Uygulama Öncesi-Uygulama Sonrası)	44

3.3.2. Gitar Performans Gözlem Formu.....	45
3.3.3. Araştırmacı Notları.....	46
3.4. Verilerin Toplanması	46
3.5. Uygulama.....	48
3.6. Verilerin Analizi	53

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Gitar Eğitiminde Eserlerini Ezbere Çalmaya İlişkin Öğrencilerin Algılarına İlişkin Elde Edilen Bulgular Araştırmanın Bulguları	55
4.2. Öğrenme Stratejilerine Dayalı Etkinliklerin Öğrencilerin Gitar Eserlerini Ezbere Çalma Becerilerine Etkisine İlişkin Elde Edilen Bulgular	58
4.3. Gitar Eğitiminde Eserleri Ezbere Çalma Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Uygulanan Öğrenme Stratejilerine Dayalı Etkinliklerin Öğrencilerin Performans Başarılarına Etkisine İlişkin Elde Edilen Bulgular	62
4.4. Öğrenme Stratejilerine Dayalı Etkinliklerin Öğrencilerini Eserlerini Ezbere Çalma Becerilerine Etkisine İlişkin Araştırmacı Notlarından Elde Edilen Bulgular.....	63

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma	67
5.2. Öneriler	78
KAYNAKÇA	80
EKLER	91

TABLÖLAR DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 1. <i>Araştırmanın 5 Haftalık Eylem Planı Tablosu</i>	47
Tablo 2. <i>Puanların Shapiro-Wilk Testi Anlamlılık Düzeyi Sonuçları</i>	54

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 1. <i>Temel Eylem Araştırması Döngüsü</i>	41
Şekil 2. <i>Eylem Araştırmasının Aşamaları</i>	42
Şekil 3. <i>Altını (Üstünü) Çizme Stratejisine İlişkin Örnek</i>	49
Şekil 4. <i>Metin Kenarına Not Alma Stratejisine İlişkin Örnek</i>	49
Şekil 5. <i>Gruplama Stratejisine İlişkin Örnek</i>	50
Şekil 6. <i>Parçadan Bütüne Stratejisine İlişkin Örnek</i>	51
Şekil 7. <i>Parçalarına Ayırma Stratejisine İlişkin Örnek (1)</i>	51
Şekil 8. <i>Parçalarına Ayırma Stratejisine İlişkin Örnek (2)</i>	51
Şekil 9. <i>Melodik Özetleme Stratejisine İlişkin Örnek</i>	52
Şekil 10. <i>Armonik Özetleme Stratejisine İlişkin Örnek</i>	52

KISALTMALAR DİZİNİ

EF	Eğitim Fakültesi
GSEB	Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
MEABD	Müzik Eğitimi Anabilim Dalı
MSKÜ	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
MÖLP	Müzik Öğretmenliği Lisans Programı
TDK	Türk Dil Kurumu
YÖK	Yüksek Öğretim Kurumu

EKLER DİZİNİ

	Sayfa
Ek 1. <i>Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu (Uygulama Öncesi)</i>	92
Ek 2. <i>Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu (Uygulama Sonrası)</i>	93
Ek 3. <i>Gitar Performans Gözlem Formu</i>	94
Ek 4. <i>Etik Kurul Raporu</i>	95

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırma çerçevesinde problem durumuna, araştırmanın amacına, önemine, varsayımlara, sınırlılıklara ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Eğitim, toplumlar tarafından kabul edilen paradigmlar çerçevesinde üzerine çeşitli amaçların yüklendiği ve bu amaçlara göre tanımlanan bir kavramdır. Genel bir bakış açısıyla eğitim; ortak toplumsal belleğin, başka bir deyişle kültürün sürekli olarak kuşaktan kuşağa aktarılması; bireye, kişiye biçim verme çabası olarak tanımlanabilir (Çotuksöken, 2003). Bu bağlamda eğitim insanın yetiştirilmesini amaçlar. İnsanın kendini tanımasını, yeteneklerinin farkında olmasını sağlar ve insanın kendi kendisinin mimarı olmasına imkânlar yaratır (Kantarıcı, 2013). Eğitimin çıkış ve hareket noktası insan ve insana özgü davranış ve etkileşim biçimleridir. Eğitimden beklenen yalıtkan bir insan yetiştirilmesi değil, insanda var olan nitelik dokusunun geliştirilmesidir (Doğan, 2004, s.9). Bireye, kişiye verilecek olan eğitimle; bireyin, kişinin yeteneklerinin diğer bir deyişle bireyin içinde var olan gizil güçlerinin en üst düzeye çıkarılması amaçlanmalıdır (Çotuksöken, 2003; Karşlı, 2007). Bireylerin yetenekleri eğitim yoluyla en üst sınıra kadar geliştirilebilir (Filiz, 2006). Eğitim süreci içerisinde kendini geliştiren ve gerçekleştiren insan böylece kendinde var olan yeteneklerini istediği yönde geliştirebilir. Bu doğrultuda sanat eğitimi içerisinde yer alan müzik eğitiminde de bireylerin müziksel olarak kendi yeteneklerini belirledikleri amaçlar doğrultusunda en üst düzeyde geliştirebileceği söylenebilir.

Müzik eğitimi en özlü tanımıyla müzik öğretimi bilimi ve sanatıdır (Yokuş ve Yokuş, 2010, s.16). Yaşantısı boyunca çevresinde müzikle etkileşim içinde olan bireylere müzik; kendini gerçekleştirme, kendini anlatma ve kendini aşma olanağı verir (Say, 2012). Müziğin eğitimsel işlevi, müziğin bireysel, toplumsal, kültürel ve ekonomik işlevlerinin etkili, verimli ve yararlı bir biçimde gerçekleştirmesini sağlayıcı müziksel öğrenme-öğretme etkinliklerini ve bunlara ilişkin düzenlemeleri kapsar (Yokuş, 2009). Müzik eğitimi temelde “genel,” “özengen” ve mesleki olmak üzere üç ana türe ve amaca yönelik olarak düzenlenip gerçekleştirilir (Uçan, 2005). Bu üç ana türden birini oluşturan mesleki müzik eğitimi ile mesleğin gerektirdiği müzikal davranışların ve birikimlerin kazandırılması amaçlanır. Ülkemizde mesleki müzik eğitimi, eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümleri müzik eğitimi anabilim dallarında “Müzik Öğretmenliği Lisans Programı (MÖLP)” kapsamında gerçekleştirilmektedir. Bu eğitim kapsamında program; meslek bilgisi, genel kültür ve alan eğitimi derslerini içermektedir (Yüksek Öğretim Kurumu [YÖK], 2018). Lisans programı alan eğitimi dersleri çerçevesinde gerçekleştirilen müzik eğitimi ile öğretmeni adaylarının alana yönelik müzikal algılarının ve becerilerinin geliştirilmesinin amaçlandığı söylenebilir.

Müzik eğitimi alan eğitimi dersleri çerçevesinde gerçekleştirilen eğitimlerden biri çalgı eğitimidir. Genel olarak çalgı eğitimi, bireyin herhangi bir çalgıda belirli amaçlar doğrultusunda müziksel davranışlar kazanmasını sağlamak için süreç dahilinde, planlı, programlı ve tutarlı olarak uygulanan bir eğitim olarak tanımlanabilir (Halvaşı, 1999). Müzik eğitimi anabilim dallarında alan eğitimi dersleri kapsamında yer alan bireysel çalgı eğitimi dersleri ile öğrencilerin teknik ve müzikal anlamda çalgı çalma becerilerinin geliştirilmesinin amaçlandığı söylenebilir. MÖLP’de bireysel çalgı eğitimi kapsamında yer alan çalgılardan biri gitardır. MÖLP’ de 7 yarıyıl boyunca yer verilen Bireysel Çalgı Eğitimi-Gitar dersi içeriklerinde yer alan konu alanlarından bazıları; klasik gitar müziğindeki başlıca eserler ve bu eserleri dinleme, gitar için düzenlenmiş farklı müzikleri tanıma ve çalma, bireysel teknik ve müzikal gelişimin devamı için apoyando, tirando, arpej, bare, legato (çıkıcı-inici) ve süsleme (çarpma, apogiatür, mordant, grupetto), glisando teknikleri, bu teknikleri içeren uygun etüt ve müzikal parçaları seslendirmedir (YÖK, 2018). Bu bağlamda MÖLP’ de eğitim alan öğrencilerin Bireysel Çalgı Eğitimi-gitar dersleri ile çalgıya özgü pek çok teknik ve müzikal kazanımları edinmelerinin hedeflendiği söylenebilir.

20. yüzyılın ilk yarısından itibaren tüm dünyada büyük bir hızla yaygınlık kazanan klasik gitar, zamanla müzik kültürümüz içinde kendine özgü bir yer edinmiştir. Günümüzde genel, özengen ve mesleki müzik eğitiminin her aşamasında etkin olarak kullanılan klasik gitar, müzik eğitimi ve kültürüne katkı sağlayan çalgılardan biridir (Uluocak, 2015). Gitarın yapısından gelen müzikal ifade zenginliği, onun hem solo hem de eşlik çalgısı olarak kullanılmasına olanak tanımaktadır (Bingöl, 2013). Ritimsel, ezgisel, tınısal ve armonisel işlevlerin tümüne sahip bir çalgı olan klasik gitar, birçok farklı türden müzikte yer alabilir. Klasik, caz, halk müziği, popüler müzik gibi değişik türden müziklerin solo ya da eşlik olarak icra edilebildiği klasik gitar, sabit perdeli ve tampere bir çalgı olması nedeniyle büyük bir kullanım kolaylığına sahiptir (Uluocak, 2015). Gitar aynı zamanda çok yönlü bir enstrümandır. Tek notalı melodiler yanında karmaşık akorlar ve arpejli dokular üretebilir. Yalnızca yirminci yüzyılda gitarın caz, blues, rock gibi çeşitli türleri de ortaya çıkmıştır. Diğer yandan gitar zor bir enstrümandır. Gitarın yapısal ve notasyonel sistemlerindeki zorluklar gitaristlerin kendi müzikal farkındalıklarını geliştirmek için enstrümana karşı mücadele ettiği bir ortam yaratır (Harrison, 2010).

Gitar çalma becerilerinin kazanılma süresi ve kalitesi, öğrenme deneyimlerinin kalitesiyle yakından ilişkilidir. Rastlantısal ve bilişsel denetimden uzak deneyimler, becerilerin kazanılma süre ve kalitesini olumsuz yönde etkileyebilir (Bingöl, 2013). Bununla birlikte eğitimciler, öğrencilerin öğrenmeye katılmalarını, yeni öğrendiklerini önceki öğrenmelere eklemelerini, anlam oluşturmalarını ve öğrendiklerini göstermelerini sağlamalıdır. Bütün bunlar ezber gerektirir ((Banikowski ve Mehring, 1999). Gitar eğitimi açısından ele alındığında ezber; gitar müziğini ya da gitar eserlerini eksiksiz tekrarlayabilecek şekilde olduğu gibi müzikal belleğe kaydetmek olarak tanımlanabilir (Tunçkılıç ve Yokuş, 2022).

Müzik yapmak, beynin, algılama, hareket, duygu, öğrenme ve hafıza gibi hemen hemen bütün zihinsel fonksiyonlarını faaliyete geçiren çok yönlü bir iştir (Ayata ve Aşkın, 2008). Bilgilerin bellekte yerleşmesi için yenilemelere gereksinim duyulur. Başka bir deyişle dikkat edilmeyen şey hatırlanmaz. Bilgiyi edinme, anlamlı bir şekilde birleştirme onu daha sonra hatırlama, bellek düzeyinde öğrenmedir (Yaşar, 1992). Bilgiyi edinme sürecinde bellek düzeyinde öğrenme için bilişsel kontrolü destekleyecek stratejilerden yararlanılabilir. Özellikle öğrenci için, öğrenme için gerekli işlem basamaklarından geçmeden yapılmaya çalışılan ezber çabası boşa zaman kaybetmek

anlamına gelecektir. Veriyi muhafaza etme, kısa süreli bellekte ya da uzun süreli bellekte depolanarak yapılabilir (Umuzdaş ve Umuzdaş, 2021). Bununla birlikte parça ezberlemede tek strateji yeterli değildir. Ezberleme süreci, tüm çalışan hafızaların ve ezberleme stratejilerinin bir kombinasyonudur (Wilson ve diğerleri, 2022). Bu süreçte ezberlemeye ilişkin çeşitli stratejiler yoluyla bellekte bağlantılar kurmak ezberleme becerilerinin geliştirilmesine katkıda bulunabilir.

Müziği ezberlemenin birçok avantajı vardır. Ezberlemek iyi bir müzisyenin performansına konsantre olmasını sağlayabilir ve müziği izleyiciye iletme becerisini artırır. Ezberden çalmak, müzisyenin sese konsantre olmasını ve tüm kompozisyonu daha kolay anlamasını sağlayabilir (Macmillan, 2004). Ezber, icracıların yorum ile ilgili fikirlerini özgürce geliştirerek dinleyici ile daha etkin paylaşımlar içinde olmalarında önemli bir rol oynar. Bu nedenle ezberleme tekniklerinin edinilmesi icracılar için gerekli görülmektedir (Kutadgobilik, 2019). Diğer taraftan solo müzik performanslarında başarı, profesyonel çalgıcıların ve müzik öğrencilerinin hedeflerinden biridir ve bir konserde çalmak, müzik icrasını karmaşık bir sürece dahil eder. Bu süreçte performansların genel başarısı bir zincire bağlıdır (Munoz, 2008). Bu bağlamda müziği ezberlemek performansın mükemmelliğine dahil olan faktörlerden biri olarak değerlendirilebilir.

Alanyazın incelendiğinde çalgı eğitiminde ezber çalma, ezber çalmanın başarı, yorumlama vb. üzerindeki etkisine, ya da çeşitli ezber çalma yöntemlerine ilişkin araştırmaların gerçekleştirildiği görülmektedir (Bulut, 2018; Dakon ve Dvorak, 2014; Duru ve Köse, 2016; Eroğlu, 2011; Kutadgobilik, 2019; Mishra, 2010; Özer, 2020; Uzunoğlu, 2006; Wilson ve diğerleri 2022). Bu çalışmalar kapsamında Wilson ve diğerleri (2022) ezberleme ya da ezberden çalmanın- icracıların parçayı anlamalarına ve yorumlamalarına dayalı olarak kendi sanatsal tarzlarını ortaya çıkarmalarına yardımcı olduğunu; performanslarında daha etkileyici, daha odaklı hale geldiklerini ve izleyicileriyle iyi iletişim kurmak için müziğin içinde yer alabildiklerini, bunların hepsinin iyi performans anlamına geldiğini belirtmektedir. Klasik gitar eğitimi açısından incelendiğinde, Theiler ve Lippman (1995) araştırmalarında gitaristler için öğrenme sürecinde gerçekleştirilecek zihinsel uygulamanın bilişsel kodlamayı kolaylaştırabileceği ve optimal dikkat odağı ve uyarılma düzeyleri oluşturmaya yardımcı olabileceğini belirlemişlerdir. Holmes (2005) çalışmasında bir gitarist ve bir çellist'in performanslarına nasıl hazırlandıklarını incelemiş ve müzisyenlerin performanslarına hazırlanırken kullandıkları teknik ve stratejilerin bazılarını bilinçli olarak geliştirdikleri, diğer

stratejileri ise uzun yıllar süren uygulama ve deneyimlere bağlı olarak hedefleri doğrultusunda geliştirdiklerini belirlemiştir. Başka bir araştırmada Stetson (2017) profesyonel klasik gitaristlerin eserlerini ezberlemeye yönelik kullandıkları yöntemleri araştırmış ve bu kapsamda, klasik gitar için etkili müzik ezberleme yöntemleri oluşturmayı amaçlamıştır. Bu doğrultuda araştırmada, bilinçli tekrar çalışmaları- pratik yapmak, müzikal analiz ve el-kol hareketleri ve parmak numaraları analizi, görselleştirme ve farklı çevrelerde çalışma ezberleme yöntemleri olarak önerilmiştir. Araştırmada ayrıca hafızayı kuvvetlendirmek için çalışma süreçlerinde farklı ve yaratıcı yaklaşımların uygulanması önerilmiştir.

Müzik eğitimi anabilim dallarındaki Bireysel Çalgı Eğitimi- Gitar dersi kapsamında ezber konusunu ilişkin gerçekleştirilen çalışmalar çerçevesinde Tunçkılıç ve Yokuş (2022), öğrencilerin çoğunlukla konserlerde ve sınavlarda eserlerini ezberden çalma eğiliminde olduklarını, eserlerini ezberlerken ise öğrenme stratejileri kapsamında; örtük ve açık tekrar, zihinsel tekrar ve kısmen örgütleme stratejilerinden yararlandıklarını belirlemiştir. Yokuş ve Yokuş'a (2010) göre, müzik ve çalgı eğitimi organize edilmesinde öğrenme stratejilerinden faydalanmak, bu stratejilerin etkin kullanımını sağlamak göz önüne alınmalıdır. Müzik eğitimi açısından ele alındığında, öğrenme stratejileri müziksel öğrenmeye dönük öğrencilerin farkındalık kazanarak müziksel bilgileri seçmesinde, düzenlemesinde ve bütünleştirmesinde aynı zamanda müziği kavramada ve yorumlama da etkili bir yol olarak düşünülebilir (Kandemir ve Yokuş, 2020). Çalgı eğitimi sürecinde öğrenciler ile gerçekleştirilen bireysel uygulamaların çalgıda ilerlemeyi kolaylaştırması beklenir. Bu nedenle öğrencilerin bu süreçteki motivasyonları ve öğrenme stratejileri, çalgı öğretmenlerinin onları daha etkili öğrenme stratejilerine yönlendirmesi ve performanslarını en üst düzeye çıkarabilmesi için göz önüne alınabilir (Nielsen, 2008).

Öğrenme stratejileri, bir öğrencinin katıldığı ve öğrencinin bilgiyi kodlama sürecini etkileme eğiliminde olan davranış ve düşünceler olarak tanımlanabilir. Bu nedenle, herhangi bir öğrenme stratejisinin amacı, öğrencinin motivasyonel veya duygusal durumunu veya öğrencinin yeni bilgiyi seçme, edinme, organize etme veya bütünleştirme biçimini etkileyebilir (Weinstein ve Mayer, 1983). Gitar eğitiminde gitar eserlerini ezberlemeye ilişkin kullanılan/ kullanılabilecek öğrenme stratejileri, eğitim sürecinde ezberleme becerilerinin geliştirilmesi yoluyla müzikal ve teknik problemlerin aşılmasını ve performans başarısını olumlu yönde etkileyebilir. Alanyazında çalgı

eğitiminde öğrenme stratejilerinin kullanımının öğrenme ve performans başarısı ile ilişkisine ya da performans başarısına etkisine ilişkin gerçekleştirilmiş araştırma sonuçları da bunu destekler niteliktedir (Afacan ve Çilden, 2020, Er ve Özer 2011; Kurtuldu, 2012, Kandemir, 2021; Kandemir, 2022; Nielsen, 2008; Yokuş, 2010.). Bu görüşler doğrultusunda müzik eğitimi anabilim dallarında yer verilen gitar eğitiminde öğrenme stratejilerine dayalı etkinlikler ile öğrencilerin eserlerini ezbere çalma becerilerinin geliştirilmesi araştırmaya değer görülmüştür. Gitar eğitimi kapsamında öğrenme stratejilerine dayalı etkinlikler yoluyla öğrencilerin eserlerini ezbere çalma becerilerinin geliştirilmesine yönelik gerçekleştirilecek ilk çalışma olması bu araştırmayı özgün kılmaktadır. Bununla birlikte, araştırma gitar eğitimi sürecinde öğrenme stratejilerine dayalı etkinlikler ile ezbere çalma becerilerinin geliştirilmesine yönelik bundan sonraki gerçekleştirilecek çalışmalara rehberlik edebilir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, gitar eğitiminde öğrenme stratejilerine dayalı etkinlikler ile öğrencilerin eserlerini ezbere çalma becerilerinin geliştirilmesi ve araştırmada belirlenen boyutları çerçevesinde değerlendirilmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Gitar eğitiminde eserlerini ezbere çalmaya ilişkin öğrencilerin algıları nelerdir?
2. Öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin gitar eserlerini ezbere çalma becerilerine etkisine ilişkin öğrenci görüşleri nelerdir?
3. Gitar eğitiminde eserleri ezbere çalma becerilerini geliştirmeye yönelik uygulanan öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin öğrencilerin performans başarılarına etkisi nedir?
4. Öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin öğrencilerini eserlerini ezbere çalma becerilerine etkisine ilişkin araştırmacı notları nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Ezber, öğrenmenin bu tek boyutlu yönünün ötesine geçer ve daha çok sürekli olarak karşılaştığımız binlerce bilgi ve beceriye katılmaya, öğrenmeye, bağlantı kurmaya, hatırlamaya ve kullanmaya odaklanır. Eğitimciler için ezber, bir şeyin veya herhangi bir şeyin öğrenildiğinin tek kanıtıdır (Banikowski ve Mehring, 1999). Müzik eğitimi açısından ele alındığında yükseköğretimde müzik eğitimi alan öğrenci ile çalgı öğretmeni arasındaki bire bir eğitim--öğretim durumu, öğrencilere ders süreçlerinde öğrenmelerine yönelik bağımsız uygulamaları seçme ve kontrol etme imkânı verir. Bu bağlamda, her öğrenci için bireysel uygulamaların çalgıda ilerlemeyi kolaylaştırması beklenir (Nielsen, 2008).

Çalgı eğitiminin bir boyutunu oluşturan gitar eğitiminde de eğitimciler, öğrencileri etkili öğrenme stratejilerini kullanmaya yönlendirerek ezberleme süreçlerine katkıda bulunabilir. Ezberlemek kesinlikle iyidir çünkü öğrenciyi sürekli basılı müziğe bakmak zorunda kalmaktan kurtarır ve böylece teknik ve müzikal ifadeyi geliştirmeye konsantre olmayı sağlar (Ryan, s.206). Gitar eğitimi sürecinde eserleri ezberlemeye ilişkin öğrenme stratejilerinin kullanılması kalıcı bir ezbere ve performans başarısına katkıda bulunabilir.

Öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve devinsel yönden başarılarını yükseltmenin ve onların gelecek yaşamlarında gelişime devamlı açık bireyler olmalarını sağlamanın en işlevsel yollarından biri, onlara kendi öğrenmelerine ilişkin en uygun yol, yöntem ve stratejileri öğretmektir (Yeşilyurt, 2021). Çalgı eğitimi alanında gerçekleştirilen araştırma sonuçları öğrenme stratejilerinin kullanımının performans başarısına olumlu yönde etki ettiğini ortaya koymaktadır (Afacan ve Çilden, 2020; Hallam, 1997; Kandemir, 2021; Nielsen, 1999; Yokuş, 2009a). Bu bağlamda, gitar eğitiminde eserleri ezbere çalma becerilerinin geliştirilmesine yönelik öğrenme stratejilerinden yararlanabilir. Bununla birlikte, uygulamalı olarak gerçekleştirilen bu araştırma, gitar eğitiminde ezber çalma, ezber çalma becerilerinin geliştirilmesi açısından örnek bir çalışma olması ve bu alandaki bundan sonra gerçekleştirilecek araştırmalara kaynaklık etmesi bakımından önemli görülmektedir.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

1. Araştırmada izlenen yöntemin araştırma problemini çözmek için uygun olduğu,
2. Araştırmaya katılan öğrencilerin görüşme sorularına samimi ve dikkatli cevap verdiği,
3. Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının bu araştırma için yeterince geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmaktadır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi (MSKÜ) Eğitim Fakültesi (EF) Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü (GSEB) Müzik Eğitimi Anabilim Dalı (MEABD) 2021-2022 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında Bireysel Çalgı Eğitimi 6 -Gitar dersini ilk kez alan derslere devam eden (devamsızlıktan kalmayan), gitar çalma deneyimi yüksek, çalgısında ileri düzey olan, gitar eğitimi sürecinde eserlerini daha önce ezbere çalmış ve araştırmaya gönüllü olarak katılan öğrencilerle sınırlıdır.

2. Araştırmanın eylem planı çerçevesinde öğrencilerin ezbere çalma becerilerini geliştirmeye yönelik gerçekleştirilen uygulamalar; MÖLP (YÖK, 2018) Bireysel Çalgı Eğitimi 6- Gitar ders içeriklerinde yer alan kazanımlara paralel olarak uzman görüşleri doğrultusunda belirlenen bir eser üzerinden, Yokuş ve Yokuş (2010)'un müzik ve çalgı eğitiminde öğrenme stratejilerinin kullanımına yönelik olarak sınıflandırdığı ve tanımladığı stratejiler çerçevesinde hazırlanan ve beş haftayı kapsayan “öğrenme stratejilerine dayalı etkinlik programı” ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Ezber: Bir metni veya bir sözü eksiksiz tekrarlayabilecek biçimde akılda tutma, ezberleme ve akılda tutma yeteneği (Türk Dil Kurumu [TDK], 2023).

Klasik Gitar Eğitimi: Gitar ile ilgili bilgi, beceri ve teknikleri öğrenebilme ve geliştirebilme, çalgıyı etkin kullanabilme ve mesleki anlamda yetkinleşme becerilerini kapsayan bir eğitim sürecidir (Yokuş, 2009).

Öğrenme Stratejileri: Öğrenme stratejileri, öğrencinin dahil olduğu ve öğrencinin kodlama sürecini etkilemesi amaçlanan davranış ve düşünceler olarak tanımlanabilir (Weinstein ve Mayer, 1983).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde bellek, bellek türleri, müzikal bellek ve ezber, öğrenme stratejileri ve klasik gitar eğitimi ile ilgili kuramsal çerçeveye ve ilgili yurt içi-yurt dışı araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Bellek

Bellek, canlı organizmaların bilgi veya bilgiyi edinme ve kullanma yeteneğine verilen addır. Terim "öğrenme" ile yakından ilişkilidir. Öğrenme, belleğin ilk aşamasına, bilginin edinilmesine odaklanıldığı durumlarda kullanılırken, belleğin toplam süreci ifade ettiği söylenebilir. Daha spesifik olarak "öğrenme", yeni, nispeten istikrarlı beceri ve davranışların kademeli olarak edinilmesini ifade ederken, "bellek", kısa veya uzun aralıklarla, edinilen bilgilerin veya daha önce deneyimlenen olayların, bu tür bilgilerin geri alınması veya bu tür olayların bilinçli olarak hatırlanmasıyla birlikte tutulması anlamına gelir (Tulving, 1987, s.67). Bu bağlamda hatırlama ya da anımsama edimi, geçmişten bugüne veri aktarımı gibi sıradan bir eylem değil, bilinçle yaşanan bir süreçtir. Diğer bir deyişle, bireyin ve /veya grubun dolaylı ya da dolaysız katıldığı bir eylemdir. Zihinde bilgiler zaten mevcut olduğundan, onları bilinç düzeyine çıkarmak gereklidir (Çağla, 2007).

Belleğin biyolojik süreci, bilgiyi paylaşmak ve geri kazanmak amacıyla sinaps adı verilen boşluk kavşakları aracılığıyla beyinde nöronlar arasında meydana gelen elektrokimyasal uyarılar dikkate alınarak açıklanabilir (Munoz, 2008). Hem uzun hem de kısa süreli anılar, nöronlar arasındaki bağlantılardan, sinapsın akson adı verilen sinyal yayan uzantısının, bitişik bir nöronun dendrit adı verilen düzinelerce sinyal alıcı

parmağından herhangi biriyle buluştuğu bağlantı noktalarından doğar. Kısa süreli bellek oluşturulduğunda, sinaps, onu sonraki sinyallere karşı geçici olarak "güçlendirmek" veya duyarlı hale getirmek için yeterlidir. Uzun süreli hafıza için ise sinaps güçlendirmesi kalıcı hale gelir (Fields, 2005). Sinapsların artması, öğrenmenin gelişmesinin temelini oluşturur. Dışarıdan alınan bilgilerin sinirler arasında iletilebilmesi için sinir hücrelerinin sayılarının yeterli olması, aralarındaki bağlantıların yoğun olması ve sinapslardaki taşıyıcı biyokimyasal maddelerin çeşitlilik ve miktarca yeterli olması gerekir. Sık tekrarlanan uyarılar ile sinirler arasındaki bağlantılar artarak sinir hücreleri arasında ve sinir hücrelerinin içinde yeni biyokimyasal bilgi organizasyonları oluşur. Bu, bilginin pekiştirilmesidir (Çuhadar, 2008). Bilginin bilinçli olarak pekiştirilmesi, saklanması ve bilgiyi hatırlayarak gerektiğinde geri getirilmesine olanak sağlayabilir.

Öğrenme teorileri belleğe verdikleri rollere göre değişiklik gösterirler. Bazı davranışçı teoriler belleği davranışların dış uyarıcılarla bağlantılı olan bir işlevi olarak kurmuş nörolojik birleşimler olarak izah ederken, daha yaygın olarak teorisyenler bu davranış kalıplarının bellekte nasıl tutulduğunu ve dış etkenlerle nasıl harekete geçirildiğine daha az dikkat ederek alışılmış tepki biçimlerinin oluşumunu tartışır. Bilişsel teoriler ise, öğrenmeyi kodlama ya da bilgiyi bellekte organize etme, anlamlı bir biçimde kaydetmeyle eşdeğer görürler (Schunk, 2008/2009a, s.17). Bilişsel birimler, kodlama ve geri getirme birimleri oldukları için işlevsel önemlerini kazanırlar. Uzun süreli bellekte bilişsel birimin bir parçası oluşturulduğunda, tümü kodlanır. Benzer şekilde, bir bilişsel birimin bir kısmı uzun süreli bellekten geri alındığında, durum yine aynı şekildedir. Örneğin; özne, fiil ve nesneden oluşan bir önerme oluşturulduğunda, sadece bir veya iki değil, üniteye üç öğesinin tamamı kodlanmış olacaktır (Anderson, 1983). Diğer yandan farklı uyarılara dayalı bilinti, davranışın düşüncenin beynin farklı bellek sistemlerinin işlenmesine neden olur. Farklı bellek sistemlerine kaydedilmesi o bilintinin, becerinin, duygunun veya düşüncenin çok çabuk geri getirilmesini sağlayabilir. Aynı zamanda yeni öğrenilecek konulara bağlantı, örüntü oluşturmalarını hızlandırır ve kolaylaştırır (Duman, 2015).

Öğrenilenlerin kalıcılığı büyük ölçüde bellekle ilgilidir ve bellek ile öğrenme süreçleri birbirini tamamlayan süreçlerdir. Bir bilginin hatırlanabilmesi için bilginin sembolleştirilip kodlanması gerekmektedir. Bu çerçevede etkili öğrenme ve öğrenilenleri hatırlayabilmek için tüm beyin becerilerinin faaliyete geçirilmesi konusunda bellek destekleyicilerin, özellikle hatırlanması güç olan öğrenmelerde kullanılması yarar

sağlayabilir (Korkmaz ve Mahiroğlu, 2007). Bilgiyi hatırlamak için gerçekleştirilecek detaylandırmalar, çalışılmış olanı yeniden yapılandırmak için bir araç sağlayarak hatırlamayı etkileyebilir. Bellekteki ilginç etkileşimlerin çoğu, detaylandırma için doğru şemaların seçilmesi etkenine bağlı olarak anlaşılabilir (Anderson, 1983). Bu çerçevede bellekte, öğrenilenlerin saklanması ve hatırlanması çeşitli aşamalarla ve destekleyicilerle gerçekleştirilebilir.

2.1.1. Bellek Türleri

Belleğin, kodlama, saklama ve geri getirme olmak üzere üç evreyi kapsadığı söylenebilir. Bununla birlikte belleğin üç evresi bütün durumlarda aynı şekilde işlemez. Belleğin materyali birkaç saniye içinde depolamamızı gerektiren durumlar ile materyali daha uzun aralıklarla birkaç dakikadan yıllara kadar kaydetmemizi gerektiren durumlar arasında ayırım yaptığı görülür (Otacıoğlu, 2008, s.39). Bellek türleri çerçevesinde, kısa süreli bellek, ilgili nöron gruplarındaki uyarı devreleri ile ilişkilidir. Uzun süreli bellek ise başlıca biyokimyasal mekanizmalara bağlıdır. Bilginin uzun süreli saklanması, geçici bellekten kalıcı belleğe dönüştürülmesi işlemine konsolidasyon denmektedir. Bellek kayıtları bir kez oluşup hep aynı kalan yapılar değildir ve sürekli yeni kayıtlar ile birlikte tekrar tekrar organize olurlar (Korkmaz ve Mahiroğlu, 2007). Öğrenme-öğretme sürecinde öğrenmeler ve öğretim birden fazla duyu kanalları kullanılarak gerçekleştirilmelidir. Beyinde birden çok bellek alanları ve sistemler vardır. Dolayısıyla her bellek diğer bir bellek sistemini tetikler ve canlandırır (Duman, 2015). Eğitimsel açıdan ele alındığında, hiçbir gerçek eğitimcinin basitçe "öğretmek" istemediği; öğrencilerin gerçek anlamda "öğrenmesini" istediği söylenebilir. Eğitimciler, öğrencilerin bilgi ve becerileri organize edebilmelerini, depolayabilmelerini ve geri alabilmelerini ister. Eğitimciler, beynin nasıl öğrendiği ve hatırladığı hakkında bildiklerini uygulayarak, "öğretme/öğrenme sürecinin" "öğrenme" yönüne odaklanabilirler (Banikowski ve Mehring, 1999).

2.1.1.1. Duyusal Bellek. İnsan belleğindeki bilgilerin kaydedilmesi kodlama esasına dayanır. Duyu organları aracılığıyla alınan tüm duyuşsal bilgiler bellekte kodlanır (Dönmezer, 1997, s, 194). Bazen duyuşsal kayıt veya duyuşsal bilgi deposu olarak da adlandırılan duyuşsal bellek, duyumların hepsini yalnızca kısa bir süre için tutar (Banikowski ve Mehring, 1999). Çevreden gelen uyarıcılar öğrenenin duyu organlarını

etkiler ve duyuşsal kayıt yoluyla sinir sistemine girer. Duyu organlarının her birine gelen uyarıcıların ilk algılanmalarından duyuşsal kayıt sorumludur. (Senemoğlu, 2005, s.269). Diğer bir deyişle duyuşsal kayıt sürecine gelen bilgilerin çoğu dışarı atılmakta, sadece kişinin o an için ilgi duyduğu ve üzerinde çalıştığı bilgiler çok kısa bir süre burada tutularak algılanmakta ve tanınmaktadır (Uzunoglu, 2006). Duyusal bellek, duyuşsal özelliklerin otomatik, geçici olarak depolanması, daha önce sunulan uyarılar ve daha sonra geri çağrılan bilgilerle sonraki entegrasyon için gelen uyarılardır (Alain, Woods, ve Knight, 1998).

Algısal seçiciliğe dayalı olarak duyuşsal bellek sürekli başka uyarıcıları engelleyerek beynin daha önemli ve anlamlı şeylere odaklanmasını sağlar. Örneğin, dışarıda gürültü varken, odada çalışan bir öğrencinin bilinçli beyni anlamsal ve duyuşsal filtreleme yaparak sürekli uyarıcıyı engelleyerek çalışmasına odaklanabilir (Duman, 2015, s.210). Bilginin duyuşsal kayıta kalış süresi çok sınırlı olmakla birlikte, duyuşsal kayıttın kapasitesi sınırsızdır ve her duyu için ayrı bir deposu olduğu düşünülmektedir (Senemoğlu, 2005, s.269). Duyuşsal alıcılar, beklentilere, ihtiyaçlara dolayısıyla algısal seçiciliğe göre uyarıcıları alır, işler ve kısa süreli belleğe gönderir (Duman, 2015, s.211).

2.1.1.2. Kısa Süreli Bellek. Dikkat edilen ve algılanan bilgi duyuşsal kayıttan kısa süreli belleğe gönderilir. Bir yetişkinde kısa süreli bellek beş ila dokuz birimlik bilgiyi, zihinsel tekrar yapılmadıkça en fazla 20 saniye depolayabilmektedir (Senemoğlu, 2005, s.271). Bilgileri kısa süreliğine saklama kapasitesi, çocukluk yıllarında önemli ölçüde artar. Okul öncesi yılları ve ergenliği kapsayan dönemde meydana gelen konuşmaya dayalı materyalin geçici olarak depolanmasındaki artışlar, algısal analiz, bir bellek izinin oluşturulması ve sürdürülmesi, bilgilerin düzenlenmesi, prova, geri alma ve yeniden bütünleştirmeyi sağlayabilir. (Gathercole, 1999). Kısa süreli bellekte bilginin farkına varılır ve bilgi anlamlı bir hale dönüştürülebilir (Duman, 2015, s.212). Bununla birlikte kısa süreli bellek, aynı anda malzemeyi manipüle etme ve depolama yeteneğidir. Kısa süreli bellek sistemi, çocukluk döneminde bilgi ve becerilerin kazanılmasını desteklemede önemli ancak farklı roller oynayabilir. Fonolojik kısa süreli hafıza, özellikle yeni kelimelerin fonolojik yapılarının öğrenilmesiyle bağlantılıyken, karmaşık işleyen hafıza hem çocuklukta hem de yetişkinlikte çok çeşitli bağlamlarda işlemeyi ve öğrenmeyi destekleyebilir (Gathercole, 1999).

Kısa süreli bellek kendi içinde birden fazla ögeden oluşabilir. Bu bağlamda kısa süreli belleğe alınan bilgiler hem depolanır hem de işlenebilir. Kısa süreli belleğin kapasitesinin sınırlamalarının üstesinden gelmek için bilgiyi parçalara ayırmak veya başka bir tür uzun süreli bellek stratejisi kullanmak gerekir (Bertz, 1995). Diğer yandan kısa süreli belleğin bilinçli düşünce sürecini etkilediğine inanılmaktadır. Aynı zamanda kısa süreli bellek kapasitesi insan düşüncesinin sınırını da belirler (Dönmezer, 1997, s.197). Kısa süreli bellekte farkındalık önem kazanır ve müziksel açıdan uzun süreli bellek ile enstrüman çalanlar amaçlarını yansıtabilirler, çünkü halihazırda çalınan müzikal parametreler ve yapı, zaman geçtikçe küresel bir önem kazanır (Munoz, 2008).

2.1.1.3. Uzun Süreli Bellek. Beyin öğrenirken öğrenilen konunun yanında koşulları, ortamı fizyolojik ve psikolojik atmosferi vb. gibi faktörleri kapsayan bağları da kodlayarak depolar. O bağları, bilginin her tekrar edilişinde ya da hatırlanışında ortaya çıkarır (Duman, 2015). Uzun süreli bellek, öğrenilen bilginin sürekli olarak depolandığı bellek türüdür. Uzun süreli bellek gerektiğinde kullanılmaya hazır olarak saklanan düzenlenmiş, organize edilmiş bilgilerin depolandığı bir kütüphaneye benzetilebilir (Senemoğlu, 2005, s.277). Uzun süreli belleğe giriş yapan her yeni bilgi eski bilgilerle örgütlenerek depolanmaktadır (Uzunoğlu, 2006). Bu bağlamda bilginin öğrenme ihtiyacına bağlı olarak gerekli kodlamalar yapıldığında kolaylıkla geri çağrılarak hatırlanabileceği söylenebilir. Bellekte bilişsel bir birim oluşturulduğunda, öncelikle, bunun geçici bir kopyası çalışan belleğe yerleştirilir. Bununla birlikte uzun süreli bellek izi oluşturma olasılığı çalışan bellekte kalma süresine göre değişmez (Anderson, 1983). Uzun süreli bellekte saklanan bilgi zenginlik açısından değişkenlik gösterebilir. Uzun süreli bellek aynı zamanda teorik olarak sınırsız kapasiteye sahiptir. Bilgiyi kalıcı olarak kaydedebilir. Bununla birlikte uzun süreli bellekte bilgi ipuçları verildiğinde aktifleşir (Schunk, 2008/2009b, s.152). Diğer bir ifadeyle teorik olarak, uzun süreli bellekte bilgi istenildiği kadar uzun süre hatırlanabilir ((Banikowski ve Mehring, 1999).

Uzun süreli bellek “anısal bellek”, “anlamsal bellek” ve “işlemsel bellek” olmak üzere üç bölmede ele alınabilir. Anısal bellek, kişinin yaşantılarının depolandığı bölmedir. Anısal bellekteki olağan ve sürekli olayların hatırlanması güçtür. Çünkü yeni olaylar öncekileri bozabilir (Senemoğlu, 2005, s.278). Anlamsal bellek, uzun süreli belleğin kurallar, kavramlar, genellemeler ve problem çözme becerileri gibi genel bilgilerin kaydedildiği bir bellek türüdür (Uzunoğlu, 2006). Anlamsal bellek, bilinen

gerçekleri ve genelleştirilmiş bilgileri içerir; kavramlar, ilkeler veya kurallar ve bunların nasıl kullanılacağı ile ilgilidir. Problem çözme becerileri ve öğrenme stratejileri yoluyla bu bellekte bağlantılı fikirler veya ilişkiler zihinsel olarak düzenlenebilir. Bu bağlamda yeni bilgiler hala hazırda var olan bilinenlerle ilişkilendirilebilir. İşlemsel bellek ise, bir şeyin, özellikle de fiziksel bir görevin nasıl yapılacağını hatırlama yeteneğidir (Banikowski ve Mehring, 1999). Diğer bir deyişle belli bir işlemin nasıl yapıldığına ilişkin bilgilerin saklandığı bellek bölümüdür. İşlemsel bellekte işlem basamaklarının oluşması zaman almakta fakat oluşuktan sonra hatırlanması daha kolay olmaktadır. (Uzunoğlu, 2006). Araba kullanma, yazma ve bisiklete binme becerileri, işlemsel bellekte tutulan becerilere örnek gösterilebilir (Banikowski ve Mehring, 1999). İşlemsel bellekte depolanan işlemlerin kalıcılığı ve otomatikleşmesi büyük ölçüde yapılacak alıştırmalara ve tekrarlara bağlıdır (Senemoğlu, 2005). Bu bağlamda müziksel açıdan ele alındığında çalgı öğrenme sürecinde tekrar çalışmaları ne kadar çok gerçekleştirilirse hatırlama ve bilginin kalıcılığının ve gerektiğinde geri getirilmesinin çok daha kolay olacağı söylenebilir.

2.2. Müzikal Bellek ve Ezber

Müzik, birey olarak insanın duygusal ve düşünsel dünyasına harekete geçiren, kendini tanıması ve kanıtlamasına duygularının yücelmesine, düşündürüp uygulandırmasına olanaklar açan bir olgudur. Müzik, eğitim boyutu açısından değerlendirildiğinde, bireyin müziksel davranışlarında gelişme süreci sağlamasıdır (Say, 2012, s.19). Bu süreçte, bellek/hafıza, müzikal performanslarda kontrol kaynağı olarak görülebilir. Bununla birlikte, hafıza her zaman potansiyel bir risktir ve mümkün olabildiğince hafıza kaybından sakınmak için sürekli dikkat gösterilmelidir. Müzisyenler için hafıza kaybının sakıncalarından biri, eğer ezbere çalınan canlı bir performans sırasında kaybederlerse, geri dönüp müziksel malzemeyi yeniden yapılandırmak için zamanları yoktur (Munoz, 2008).

Bilişsel psikoloji araştırma alanı, müziksel bilginin içinde şifrelendiği ne kadar çok yol varsa bu bilgiye o kadar çok çağrışım ve bağlantı oluşturulacağı ve böylece bireyin onu hatırlamasının daha mümkün olacağı görüşünü desteklemektedir (Otacıoğlu, 2008, s.44). Müziği ezberleme ile ilgili Williamon (1999) müziği ezbere çalmanın

pratikteki faydalarına dikkat çekmektedir. Bu kapsamda gerçekleştirdiği araştırmasının sonucunda, müziği ezberlemenin; “genel kalite”, “müzikalite”, “teknik yeterlik” ve “dinleyiciyle iletişim” faktörleri açısından performansa olumlu yönde etkisi olduğunu belirlemiştir. Bu doğrultuda, müzikal ezberin icracıların performans başarılarına; performans esnasında kontrol sağlayabilme, müzikal öğeleri bütünsel düşünebilme iletişim kurabilme gibi pek çok yönden katkı sağladığı düşünülebilir.

Müzik eğitiminin önemli bir dalını oluşturan çalgı eğitiminde beklenen başarı büyük ölçüde bellek ve belleğin işlevleri ile ilgilidir Müzikal bellek, müzikal etki ve uyarıların uygun biçimde kodlanmasını, depolanmasını ve bunların bir çalgı ya da ses üzerinde gösterilmesini (geri çağırılmasını) gerektirir. Bununla birlikte iyi bir müzik belleği, parçaların ezbere notasız çalınabilmesine ve iyi ifade edilebilmesine olanak sağlamaktadır (Uzunoğlu, 2006). Pedagojik literatürde müziksel fikirlerin tekrarı, performans için müziği ezberlemenin en iyi yolu olarak görülmektedir. Bununla birlikte, müzisyenler müziği ezberleme süreçlerinde performans açısından başarısız olmaya devam etmektedir (Mishra, 2010). Müzik eğitimi enstrümana göre farklılık gösterse de iki elin de kullanımını gerektiren sürekli ve düzenli bir çalışma gerektirir. Bu süreçte bireyler karmaşık motor işlevlerin yanı sıra, görsel olarak algıladıkları müzikal sembolleri motor emirlere dönüştürürken, aynı zamanda gerektiği gibi icra yapabilmek gibi kombine ve işitsel becerilere sahip olurlar (Ayata ve Aşkın, 2008). Müzik performansı için bellek çalışmalarının çoğu müzik yapısının boyutuna odaklansa da, araştırmalar performansın motor faktörlerinin de temsil edildiğini öne sürmektedir. Bu bağlamda, zihinsel uygulama veya dinleme görevleri sırasında toplanan beyin görüntüleme ölçümleri, müzikal düşünce süreçleri sırasında hem motor hem de işitsel alanların aktif olduğunu göstermektedir. (Palmer, 2006).

Müzikal açıdan değerlendirildiğinde ezber; yazılı notayı eksiksiz tekrarlayabilecek biçimde akılda tutma yeteneği olarak tanımlanabilir. Ezberlemenin temelinde bulunan yöntemleri (Fenmen 1991, aktaran Duru ve Köse, 2016); a. Kulak ile ezberleme b. Göz ile ezberleme c. El ve kol hareketleri ile ezberleme d. Zekâ ile ezberleme olarak dört boyutta açıklamaktadır. Bu bağlamda, kulak ile ezberleme; ses yüksekliğinin ve şiddetinin ezberlenmesi, göz ile ezberleme; kâğıt üzerindeki yazıların, değer-şekil olarak notaların ve tuşe üzerindeki yerlerinin ezberlenmesi, el ve kol hareketleri ile ezberleme; eseri belirli bir zaman çalarak hareketleri otomatikleştirme ve ritmik hareketleri ezberlemeyi, zekâ ile ezberleme ise; eseri çeşitli yönlerden analiz

ederek ezberlemeyi ifade etmektedir. Müzisyenler, ezberlemeye ilişkin farklı yaklaşımları sistematik olarak araştırmak yerine geleneksel ezberleme yöntemlerine (örneğin, işitsel, görsel ve kinestetik) daha çok güvenmektedir (Mishra, 2010). İşitsel hafıza (duyumsal hafıza), bireylere partisyonda yaklaşan olayların öngörüsü ve performansın gelişiminin eş zamanlı değerlendirmesi dahil olmak üzere bir parçanın seslerini hayal etme imkânı sunar. Görsel hafıza, yazılı sayfadaki sembollerden ve çalma ortamındaki diğer durumlardan oluşur. Kinestetik hafıza (parmak, kas ya da dokunsal hafıza) ise yorumculara kompleks motor sıralarını otomatik olarak yapma imkânı sağlayabilir (Otacıoğlu, 2008, s.40). Bununla birlikte performans deneyimi sırasında, birkaç saniye süren duyusal hafıza, müzisyenlerin kendi performansları ile temasa geçmelerini sağlayabilir (Munoz, 2008). Gitar eğitimi açısından ele alındığında, bütün bir parçayı -yani çoğunlukla ezberlenilen bir parçayı pratik yapmak için görselleştirmeyi kullanmak, bu parçayla ilgili hafızayı güçlendirmeye yardımcı olabilir ve gitardan bağımsız olarak yorumu geliştirmenin bir yolunu sunan güçlü bir yaklaşım olarak değerlendirilebilir (Ryan,181).

Müzikal belleği ve ezberi geliştirmeye yönelik başkaca çeşitli yöntem veya stratejilerden söz edilebilir. Mevcut psikolojik düşünce, ezberlemeye yardımcı olmak için bilişsel analiz kullanmaktır. Müziği gizemli bir şekilde hafızaya takılıncaya kadar anlamsız bir şekilde ezberlemek, tekrarlamak, tekrarlamak ve yine tekrarlamak kesinlikle mümkündür, ancak bu tür anılar istikrarsızlığa yol açabilir. Çoğunlukla kinestetik hafıza ile karıştırılan bu şekilde ezberleme, gerçekte analitik hafızanın yokluğudur. Parçanın resmi veya gayri resmi bir analizine yardımcı olur ve ileri düzey sanatçılar için bu tür bir analiz bilinçsizce gerçekleşebilir. Müziği ezberlemek, bilinçli bir uygulama gerektirir. Yaygın olarak kullanılan birçok pratik stratejisi etkilidir, çünkü bu müzikal kalıplara odaklanmasına yardımcı olabilir. Müzik seri olarak icra edilse de müzisyenlerin beyni bir bağlantı ağıdır (Mishra, 2010). Öte yandan yorumcular eserleri ezbere çalarken sadece yorumladıkları beste hakkındaki bilgileri kullanmazlar, aynı zamanda parçanın müzikal stili hakkındaki bilgilerini de kullanırlar. Eserin stil özellikleri yorumcuların müziği ezberlemeye nasıl yaklaştıklarını etkiler gibi gözükmektedir (Otacıoğlu, 2008, s.42).

Müzikal performanslar için ezberleme süreçlerinde hafıza problemlerinin üzerinden gelmek için zekâ, eğitim ve sezgi işe yarayabilir. Bununla birlikte bu süreç önceden düşünülmüş etkili stratejilerle yürütülmelidir. Hafıza kayıplarının üstesinden gelme stratejileri, tutarlı müzik bilgisi, fiziksel ve zihinsel farkındalık, güven ve irade bu

sürecin bileşenleri olarak düşünülebilir (Munoz, 2008). Diğer yandan, müzikal ezber, icracıların yorum ile ilgili fikirlerini özgürce geliştirerek dinleyici ile daha etkin paylaşımlar içinde olmalarında önemli bir rol oynar. Bu nedenle ezberleme tekniklerinin edinilmesi icracılar için gereklidir (Kutadgobilik, 2019). Konserde ezbere çalmak pek çok çalıcı için büyük bir heyecan nedeni olarak görülmektedir. Ezbere çalma, çalıcıya sahne korkusunun yanı sıra unutma korkusu da yaşatmaktadır (Topaloğlu, 2012). Williamon ve Valentine (2002), müziği ezberlemeye ilişkin müziği kodlamada ve geri almada kullanılabilecek müzikteki erişim yapılarını; geri alma ipuçları, kodlanmış bilgi, kodlanmış ilişkilendirmeler ve şemalar/desenler olmak üzere dört beceri düzeyinde değerlendirmektedir.

Bir performans sırasında müzikal yapılar ve birimler, icracının kavramsal yorumuna göre bellekten çağrılır ve daha sonra üretime hazırlanır ve uygun hareketlere dönüştürülür (Palmer, 1997). Ezberlemek öğrenilebilecek bir beceridir. (Macmillan, 2004). Parça içerisinde geçen ezberlenmesi gereken zor kısımların kolay kısımlardan daha çok tekrar etmek hatırlamayı kolaylaştırır. Bu nedenle bir eseri çalışırken öncelikle zor pasajların belirlenip bunlara yönelik örtük ve açık tekrar çalışmalarının yapılması uygun olabilir (Yokuş ve Yokuş, 2010, s.39). Güneş'e (2020) göre ezber iki temel özelliğe dayanır: tekrar ve taklit. Bilgi tekrar yoluyla, davranış ise taklit yoluyla otomatik olarak edinilir. Bu süreçte anlama ve düşünme gibi zihinsel beceriler arka planda kalmaktadır. Tekrar sırasında sadece bilgi almak, yerleştirmek ve akılda tutmak ön plana çıkmaktadır. Alınan bilgiler bir süre sonra unutulur. Bu bağlamda ezberin etkili ve kalıcı olması için bilgiyi anlamlandırmaya dönük stratejiler geliştirilmesi gerektiği söylenebilir.

Müziği ezberlemek sadece isimleri, ritimleri, nüansları, artikülasyon işaretlerini, nota veya yapının hız yönlerini hatırlamaktan ibaret değildir, aynı zamanda müzik kodunun adlandırılmış öğelerini sırayla kullanarak beden, zihin ve duygular arasında güçlü bir bağlantı kurmaktır. Müziği sesli bir çeviri olarak değil, insani bir deneyim olarak hissetmek ve iletme gerekir (Munoz, 2008). Ezberleme süreci, tüm çalışan hafızaların ve ezberleme stratejilerinin bir kombinasyonudur. Ancak ezbere dayalı icra hem öğrenciler hem de öğretmenler tarafından şiddetle tavsiye edilirken, icracı için yine de bir seçenektir. İyi bir performans, herhangi bir sıkı çalışma ve uygulama olmadan doğal olarak gelmez ve tek gösterge bu olmasa da ezbere çalmak genellikle uzun saatler süren sıkı çalışmanın ve dikkatli uygulamanın sonucudur (Wilson ve diğerleri, 2022).

Macmilla'nın (2004), müziksel açıdan sistematik olarak ezberlemek için önerileri şu şekildedir: a) Parçayı öğrenmeye başladığınız anda ezberlemeye başlayın, b) Parçanın yapısını analiz edin, c) Müzik kalıplarına odaklanın, d) Zor pasajları bölün, e) Çalmadan zihninizde-zihinsel prova yapın, f) Parçanın herhangi bir yerinden başlayarak pratik yapın, g) Parçayı sık sık ve düzenli çalın, h) Usta performansları dinleyin, ı) Ne kadar çok ezberlerseniz icra etmek o kadar kolay olur. Diğer yandan, ezberlemeye ilişkin bilgiyi anlamlandırmaya yönelik stratejiler kapsamında zihinde canlandırarak ezberlemeye yönelik tekrar etme çalışmalarında tekrar edilen pasajda canlandırmayı arttırmak için; tekrar çalma, altını çizme, metin kenarına not alma vb. tekniklerden yararlanılabilir (Yokuş ve Yokuş, 2010, s.39). Müzikal açıdan ele alındığında büyük müzisyenlerin çoğu, ezberleme süreçlerinde zihinsel çalışma yöntemini kullanmaktadır. Temel fikir şudur ki, zihinde net bir şekilde düşünülebildiğinde, parmaklarda çalabilir. Leo Brouwer gibi tanınmış çağdaş gitaristler, çalışmalarında daha iyi sonuçlar elde etmek için bu yaklaşımı diğer uygulama yöntemlerine ek olarak kullanmaktadır. Herhangi bir gitarist de bu yaklaşımı uygulayarak ezber becerilerini geliştirebilir (Ryan, s.176). Bu bağlamda zihinsel uygulamaya başlarken, melodinin sesi veya klavyedeki sol el hareketlerinin görsel görünümü gibi bir seferde çalmanın bir unsuruna odaklanmak faydalı olabilir. Aynı zamanda klavyedeki hassas hareketlerin zihinde görmeye çalışmak ve ardından sesi duymaya ve hareketleri birlikte görmeye çalışmak ezberlemeye yardımcı olabilir. (Ryan, s.181). Diğer yandan ezberleme sürecinde, bir hafıza kaybının üstesinden gelmek için çözümler icracıların bir sanat olarak gösterdiği yaratıcılığa ve özgüvene bağlı olarak da görülebilir (Munoz, 2008). Sonuç olarak, müzikal belleği güçlendirmek ve ezberleme süreçlerini kolaylaştırmak için öğrencilere öğrenme ve performans gösterme süreçlerinde onların bireysel ihtiyaçları doğrultusunda çeşitli stratejilerden yararlanmalarına rehberlik edilebilir.

2.3. Öğrenme Stratejileri

Bilişsel kuramlara göre öğrenme, doğrudan gözlenemeyen zihinsel bir süreçtir. Bununla birlikte bilişsel kuramcılara göre davranışçıların, davranışta değişme olarak tanımladıkları olay, gerçekte kişinin zihninde meydana gelen öğrenmenin dışa yansımasıdır. Bilişsel kuramcılar daha çok anlama, algılama, düşünme, duyu ve yaratma gibi kavramlar üzerinde dururlar (Özden, 2005, s.23). Öğrenmeyi bilişsel açıdan

inceleyen kuramlardan biri de bilgiyi işleme kuramıdır. Bilgiyi işleme teorileri öğrenmeyi kodlamayla ya da bilgiyi bellekte organize, anlamalı bir biçimde kaydetmeyle eşdeğer görürler. Bilgi, uygun bellek yapılarını harekete geçiren ilgili ipuçlarına bir tepki olarak bellekten geri getirilir. Unutma, araya girmenin, bellek kaybının ya da bilgiye ulaşmak için yetersiz ipucunun neden olduğu bilgiyi bellekten geri getirememeye durumudur. Bellek öğrenme için çok önemlidir, bir bilginin nasıl öğrenildiği onun nasıl saklandığını ve bellekten nasıl geri getirildiğini belirler (Senemoğlu, 2005).

Bilgiyi işleme kuramı, duyuşsal verilerin işlenmesine ve yorumlanmasına ve bu tür verilerin daha sonra geri çağırılabilir bir forma getirilmesine dayanır. Çoğu bilgi işleme bellek modelinin üç ana bileşeni vardır: duyuşsal kayıt, çalışan (veya kısa süreli) bellek ve uzun süreli hafıza (Banikowski ve Mehring, 1999). Bilgiyi işleme kuramı temel olarak şu dört soruyu cevaplamaya çalışmaktadır: 1- Yeni bilgi dışarıdan nasıl alınmaktadır? 2- Alınan yeni bilgi nasıl işlenmektedir? 3- Bilgi uzun süreli olarak nasıl depolanmaktadır? 4- Depolanan bilgi nasıl geriye getirilip hatırlanmaktadır (Senemoğlu, 2005, s.266). Bellek, öğrenilenlerin kalıcılığı büyük ölçüde bellekle ilgilidir ve bellek ile öğrenme süreçleri birbirini tamamlayan süreçlerdir. Bir bilginin hatırlanabilmesi için bilginin sembolleştirilip kodlanması gerekmektedir. Bu çerçevede etkili öğrenme ve öğrenilenleri hatırlayabilmek için bellek destekleyicilerin, özellikle hatırlanması güç olan öğrenmelerde kullanılması yarar sağlayabilir (Korkmaz ve Mahiroğlu, 2007). Bilgiyi işleme kuramı bilginin kişi tarafından pasif bir şekilde alınmadığının altını çizer. Buna göre birey bilgiyi alır ve kendine göre işler, yani şekillendirir (Özden, 2005, s.25). Bu bağlamda çeşitli öğrenme hedeflerini kolaylaştırmak için hafızayı geliştiren stratejilere ihtiyaç vardır ((Banikowski ve Mehring, 1999). Bilgiyi işleme kuramı çerçevesinde bilgiyi belleğe yerleştirme ve öğrenenin kendi öğrenmesine dönük işleme süreçlerinde öğrenme stratejilerinden yararlanılabilir.

Genel anlamda öğrenme stratejileri öğrencinin kendi kendine öğrenebilmesi için kullandığı işlemlerdir (Gagne ve Drisscoll, 1988, aktaran Senemoğlu, 2005). Diğer bir açıdan öğrenme stratejileri, öğrenenin bilgiyi işleme biçimini etkilemesi amaçlanan öğrenenin davranışları olarak da tanımlanabilir (Mayer, 1988). Öğrenme stratejileri, öğrencinin kendi kendisine öğrenmesine ve uygun durumda uygun öğrenme stratejisini seçip kullanmasına olanak sağlayan davranış ve düşünme süreçlerini içermektedir (Yokuş, 2010). Bu bağlamda, öğrenme stratejileri öğrenme sürecinde bilgi, beceri, tutum davranış ve düşünme süreçlerinin kazanılmasını kolaylaştırmak için öğrencinin bilgiyi

işleme biçimine, edinimine, kodlamasına, geri getirilmesine, bellek ve bilişsel farkındalık süreçlerine etki eden düşünce ve davranışlardır. Aynı zamanda öğrenmeyi başarmak için kullanılan zihinsel planların ve taktiklerin bileşkesidir (Duman, 2015, s.278). Bir pasajdaki ana fikirlerin altını çizmek, fikirlerin ana hatlarını belirlemek veya yeni öğrenilen bazı bilgileri kendi kelimelerinizle ifade etmeye çalışmak öğrenme stratejilerine örnek olarak gösterilebilir (Mayer, 1988).

Müziksel açıdan ele alındığında öğrenme stratejileri, öğrencinin müziksel öğrenmesini etkileyen biliş, duyuş, devinış ve seziş süreçlerini kapsayan ve öğrenirken öğrenci tarafından kullanılan düşünüş ve davranış biçimlerini kapsar. Müziksel açıdan öğrenme stratejileri, bir yandan müzik öğretim teknikleriyle, diğer yandan müziksel öğrenme-öğretme taktikleriyle sıkı sıkıya ilişkilidir (Uçan, Yıldız ve Bayraktar, 1999). Öğrenme stratejileriyle ilgili tanım ve kavramlara bakıldığında öğrenme stratejilerinin bireyin öğrenme sürecinde bilgiyi öğrenmek amacıyla yapması gereken davranış ve işlemleri bilinçli gerçekleştirdiği, öğrenme stratejisini kendisinin seçtiği ve bilginin kalıcı izli olmasını sağlayıcı davranışları sergilemesine olanak sağladığı söylenebilir (Yeşilyurt, 2021).

Alanyazında öğrenme stratejilerinin bilişsel süreçlere göre farklı şekillerde sınıflandırıldığı görülmektedir. Bu bağlamda, Weinstein ve Mayer (1983) bazı ana öğrenme stratejileri kategorilerini; (1) Kopyalama (taklit etme), altını çizme gibi tekrarlama stratejileri; (2) Farklı şekillerde ifade etme veya özetleme gibi detaylandırma stratejileri; (3) ana hatları çizme veya bir hiyerarşi oluşturma gibi organizasyon stratejileri; (4) anlama, başarısızlıklarını kontrol etme gibi izleme stratejileri ve (5) uyanık ve rahat olmak gibi duygusal stratejiler olmak üzere beş boyutta ele almıştır. O'Malley ve diğerleri (1985), öğrenme stratejilerini; biliş yönetme stratejileri, bilişsel stratejiler ve sosyal stratejiler olmak üzere üç boyutta değerlendirirken, Senemoğlu (2005) öğrenme stratejilerini Gagne ve Driscoll'un (1988) sınıflandırmasına dayalı olarak bilişsel ve yürütücü biliş süreçlerine göre ele almış bu kapsamda stratejileri; dikkat stratejileri, kısa süreli bellekte depolamayı arttırıcı stratejiler, anlamlandırma (kodlamayı) arttıran stratejiler ve geri getirmeyi (hatırlamayı arttıran stratejiler) ve yürütücü biliş (izleme stratejileri) olmak üzere beş boyutta değerlendirmiştir. Demirel (2007) ise öğrenme stratejilerini; anlamlandırma stratejileri, örgütlenme stratejileri ve tekrar stratejileri olmak üzere üç başlık altında sınıflandırmıştır. Mevcut araştırmada müzik eğitimi çerçevesinde öğrenme stratejileri Yokuş ve Yokuş'un (2010) sınıflandırmasına dayalı olarak dikkat

stratejileri, kısa süreli bellekte depolamayı arttırıcı stratejiler, anlamlandırma (kodlamayı) arttıran stratejiler ve geri getirmeyi (hatırlamayı arttıran stratejiler) olmak üzere dört boyutta ele alınmıştır.

2.3.1. Dikkat Stratejileri

Dikkat, kişinin düşüncesini bir süre eldeki materyale odaklamak anlamına gelir. Öğrencilerin dikkatini çeken ve onların ilgisini çeken her şeyi zihnin öğrenme potansiyeli vardır. Elbette bunun tersi de geçerlidir. Öğrencilerin dikkatlerini çekmek için çeşitli stratejiler kullanılabilir. Nihai amaç, öğrencilerin sadece öğretmene değil, materyale veya içeriğe dikkat etmelerine yardımcı olmaktır (Banikowski ve Mehring, 1999). Herhangi bir şeyi hatırlamadan önce, hatırlanması gereken materyal ya da fikir üzerine dikkat yöneltilir ve birey dikkatini o nesne üzerine yoğunlaştırır. Başka bir deyişle, bir ipucu yakalamaya çaba gösterir. Yani o ipucunun farkında olur. Farkında olma davranışı iyi bir gözlem yapmayı gerekli kılar (Yaşar, 1992). Bireyler dikkat ettiği uyarıcıları algılayabilir (Duman, 2015). Belleğin gelişmesinde ve güçlenmesinde en önemli öğelerden biri dikkattir. Dikkat zihin enerjisinin bir konu üzerinde yoğunlaşmasıdır (Tufan, 2000). Müzik eğitimi açısından ele alındığında bu stratejilere örnek olarak; çalışılan eserler üzerinde eserin tonu, form yapısı, eserdeki benzer ya da farklı pasajlara yönelik yapılan/yapılacak işaretlemeler veya sembol kullanımları gösterilebilir. Öğrenme amacına uygun olarak bu stratejiler öğrenmeye dönük düzenlemeleri içerir.

2.3.2. Kısa Süreli Bellekte Depolamayı Arttırıcı Stratejiler

Üzerinde dikkatin yoğunlaştığı bireyin önemli gördüğü her bilgi, kısa süreli belleğe girer (Yaşar, 1992). Bilginin kalış süresi bakımından bazı sınırlılıkları bulunan kısa süreli bellekte bu sınırlılıkları en aza indirmek için zihinsel tekrar ve gruplama stratejisi kullanılmaktadır (Senemoğlu, 2005, s.562). Zihinsel tekrar, kısa süreli bellekte var olan bilgiyi uzun süreli belleğe yerleştirmek için gerekli olan işlemleri hazır halde tutmayı sağlar. Ayrıca bu strateji müziksel yaratının ezberlenmesi için de etkili bir yöntem olarak kullanılabilir (Yokuş ve Yokuş, 2010, s.31). Bilinçli zihin, hata yapmama kaygısıyla, çoğu zaman hareketleri kontrol etmeye çalışır ve sonunda onları daha da zorlaştırabilir. Bilinçli zihin ise çok fazla müdahale etmezse parmaklar ve bilinçaltı zihin çok daha iyi çalışabilir (Ryan, s.183). Müzikte zihinsel uygulama, herhangi bir kas

hareketi veya akustik geri bildirim olmadan müziği zihinde prova etme yeteneğini ifade eder (Lorio ve diğerleri, 2022). Zihinsel tekrar; zihinsel çalma, zihinsel görme ve zihinsel işitme olmak üzere üç boyutta ele alınabilir. Ryan'e (1987) göre, zihinsel tekrar müziği ezberlemek ve geliştirmek için en güçlü araçlardan biridir. Özellikle, en faydalı olan zihinsel olarak görme, duyma ve dokunma yeteneğidir. Zihinsel çalma, tekrarı yapılacak olan müziksel bütünün belirli bir çalma kolaylığına ulaşana dek tekrar edilmesi ve ardından çalgıya dokunmadan zihinsen çalınarak tekrar edilmesini ifade eder. Zihinsel görme, çalışılan pasajların zihinde görsel olarak canlandırılması şeklinde uygulamaları içerir. Zihinsel işitme ise, bir pasajın zihinde seslendirilmesi şeklinde uygulanabilir (Yokuş ve Yokuş, 2010, s.32). Eserleri çalışırken veya çalarken, hafızaya alınabildiği kısmıyla notaları göz önüne getirmenin oldukça faydalı bir ezberleme yöntemi olduğu düşünülmektedir (Yıldırım, 2020). Görselleştirme yaklaşımının önemli bir özelliği, bir pasajı çalmak için parmakların her fiziksel hareketini kontrol etmeye çalışmamaktır. (Ryan, 1987, s.183).

Ryan (1987, s.179) gitar eğitimi açısından görselleştirmenin bazı pratik uygulamalarını içeren aşağıdaki gibi bir yönerge önermektedir:

1. Zihni ve bedeni sakinleştirin.
2. Hedefleriniz konusunda net olun.
3. Her seferinde bir şeyi gözünüzde canlandırın.
4. Sakin bir yer bulun.
5. Sonuç alana kadar ısrar edin.
6. Gerçekleşmesine izin verin.

Gruplama stratejileri kısa süreli bellekte kapasite sınırlılığını azaltıcı, daha çok bilgiyi kısa süreli bellekte tutmayı sağlayan stratejileridir. Gruplama stratejilerinden görece daha karmaşık öğrenme hedeflerine ulaşmak için yararlanılabilir (Senemoğlu, 2005, s.563). Gruplama stratejileri çalgısal açıdan ele alındığında, çalışılan eserin bir bölümünü ya da bir pasajını gruplayarak zihinsel olarak kolaylaştırmak ve rahatlamak için kullanılabilir. Gruplama stratejisi ile müziksel bilginin zihinsel olarak tekrar edilmesi ve bellekte daha uzun süre tutulması kolaylaşabilir (Yokuş ve Yokuş, 2010, s.33).

2.3.3. Anlamlandırmayı (Kodlamayı) Arttırıcı Stratejiler

Anlamlandırmayı ya da kodlamayı arttırıcı stratejiler, öğrenme sürecinde ön öğrenmelerin hatırlanmasını sağlama, uyarıcıları sunma ve öğrenme rehberi sağlama açısından öğretim etkinliklerinde kullanılması gereken stratejilerdir (Senemoğlu, 2005, s. 563). Anlamlandırmayı arttıran stratejiler bilginin aynen uzun süreli belleğe geçişinden çok anlamlı bir bütün olarak yerleşmesini sağlar. Yeni gelen bilgiye anlam verilebilmesi için bireyin konu ile ilgili önbilgileri olmalı ve yeni bilgiyi var olan bilgilerle ilişkilendirebilmelidir (Sübaşı, 2000). Öğrenciler bu stratejilerle, öğrenmeyi amaçladıkları yeni bilgiyi daha önce öğrendikleri ve uzun süreli belleklerinde var olan bilgilerle bütünleştirerek, anlam yükleyerek öğrenirler (Duman, 2015, s.284). Anlamlandırmayı (Kodlamayı) arttırıcı stratejiler yoluyla bilgiyi kodlayarak zenginleştirmeye yönelik; Örtük ve Açık tekrar, Eklemlleme, Örgütleme ve Bellek destekleyici ipuçları kullanma stratejilerinden yararlanılabilir.

Müzik ve çalgı eğitimi açısından değerlendirildiğinde, örtük ve açık tekrar çalışılan eserin zihinsel ya da sesli bir biçimde tekrar edilmesidir. Daha karmaşık ya da ezberlemeye yönelik çalışmalar için; notaya bakmadan, zihninde canlandırarak ezberlemeye dönük tekrar etme yoluyla öğrenenin üstleneceği aktif rol notayı pasif olarak tekrar tekrar okumaktan daha etkili olabilir (Yokuş ve Yokuş, 2010, s.39). Stratejiler kapsamında kullanılacak eklemlleme stratejileri eski ve yeni bilgiler arasında ilişkiler kurmayı sağlayan stratejilerdir (Senemoğlu, 2005, s.564). Bu kapsamda benzetimler, yeni bilginin daha önceden bilinen eski bilgi kullanılarak, somut olarak açıklanmasına yardımcı olur (Sübaşı, 2000). Müzik ve çalgı eğitimi açısından ele alındığında benzetimler müziksel bütünü ya da bir bölümüne yönelik yapılacak çalışmaya temel oluşturacak şekilde yapılabilir. Benzetimler aynı zamanda farklı zamanlarda çalışılmış iki eserin benzerliklerini bularak, yeni çalışılan eser ile önceden çalışılmış olan eser arasında ilişkiler kurmaya ve yeni eseri anlamlandırmaya yardımcı olur (Yokuş ve Yokuş, 2010, s. 41).

Anlamlandırmayı arttırıcı stratejiler kapsamında kullanılacak stratejilerden biri de örgütleme stratejileridir. Örgütleme stratejileri yeni materyallerin anlamlılığını arttırır. Ayrıca önemli düşünceleri belirlemeyi ya da daha geniş bilgidan ana düşünceleri çıkarmayı içerir. Örgütleme stratejisi kullanan birey materyali yeniden yapılandırarak düzenleyecek ve kendisi için anlamlı hale getirecektir. Bu bağlamda da not alma,

özetleme gibi teknikler kullanılır (Sübaşı, 2000). Not alma, öğrencinin daha sonra bilgileri tekrar etme ve gözden geçirmesini hızlandırır ve kolaylaştırır (Senemoğlu, 2005, s. 565). Ya da stratejiler kapsamında öğrenci, bir öğrenme konusunun ana ve alt başlıklarını çıkararak bunlar arasında ilişkiler kurulabilir. Ana hatlar oluşturmada öğrenciler değişik konu ya da düşünceleri bazı temel düşüncelerle ilişkilendirmeyi öğrenir (Erdem, 2005).

Müzik eğitimi açısından düşünüldüğünde öğrenci çalışacağı eserin tonunu, ölçüsünü, tartım kalıplarını, gürlük terimlerini (nüans), hızını, parçada geçen teknikleri kendi ifadeleri ile açıklayıp, eserin bir anlamda özetini oluşturabilir. Böylece öğrenci eseri çalışmaya başlamadan önce eserin ana hatlarını ortaya çıkarmış ve genel çerçevesini çizmiş olacaktır (Özer, 2010). Diğer yandan öğrenilecek kapsam içinde doğal olarak bulunmayan ilişkileri çağrışımları meydana getirerek kodlayabilmek için bellek destekleyici stratejilerden yararlanılabilir. Bu stratejiler doğal olarak ilişkilerin bulunmadığı durumda, benzer ve farklı özelliklere sahip bilgiler arasında yapay bir bağ yaratır (Senemoğlu, 2005, s.312). Bu bağlamda müziksel sözcüklerin, olguların öğrenilmesi ve hatırlanmasında imajlar ve sözel semboller oluşturma gibi bellek destekleyici stratejilerden yararlanılabilir. İmajlar yoluyla müziksel bilgi zihinsel resimler içerisine yerleştirilerek ya da onlarla ilişkilendirilerek kodlanır. Sözel semboller ile ise yeni bilgi eski öğrenilen sözel yapılarla anlamlı bağlar oluşturularak kodlanır (Yokuş ve Yokuş, 2010, s.84).

2.3.4. Geri Getirmeyi (Hatırlamayı) Arttırıcı Stratejileri

Bilginin öğrenildiği ortam ve bu ortamda kurulan ilişkiler çoğu zaman güçlü bir geri çağırma ipucu olarak işlev görür. Geri çağırma için çaba harcamak, çalışma süresinin etkili bir şekilde kullanılmasını sağlar (Dönmezer, 1997, s.204). Kodlamaya yardım eden stratejiler, geri getirmeyi ya da hatırlamayı da kolaylaştırmaktadır. Bilgi ne kadar etkili bir biçimde anlamlandırılarak uzun süreli belleğe yerleştirilirse geriye getirmesi de o kadar kolaylaşır (Senemoğlu, 2005, s.571). Öğrenme stratejileri, aşamalarının her birinde kodlamaya yardımcı olur. Böylece, öğrenciler başlangıçta ilgili görev bilgisine odaklanır ve onu duyuşsal kayıttan kısa süreli belleğe aktarır. Öğrenciler ayrıca uzun süreli bellekte ilgili bilgileri etkinleştirirler. Kısa süreli bellekte öğrenciler, yeni bilgiler ile önceki bilgiler arasında bağlantılar (bağlar) kurar ve bu bağlantıları uzun

sürekli bellek ağlarına entegre eder (Shuck, 2012, s.417). Müzik eğitimi açısından değerlendirildiğinde geri getirmeyi (hatırlamayı) arttırıcı stratejiler kapsamında bilgiyi kodlamada kullanılan benzetimler, örgütlemeler gibi stratejiler bilginin geri getirilmesine yardımcı olur. Bu bağlamda çalışılan bir eserin melodik, armonik ya da ritmik olarak örgütlenmesi bilgiyi kodlamada etkili olduğu gibi, geri getirmede de etkili olarak kullanılabilir (Yokuş ve Yokuş, 2010, s.96). Veya zihinsel tekrar çalışmaları yapmak bilgiyi geri getirmek için de etkili bir yol olabilir. Ryan'e (1987) göre zihinsel pratikte hangi yaklaşım benimsenirse benimsensin, onu etkili kılmak için tekrar çalışmaları yapmak önemlidir. Parçanın tamamı net bir şekilde duyulduğunda, görüldüğünde ve zihinde hissedildiğinde tam olarak öğrenilebilir ve çalarken unutma korkusu yaşanmaz (s.183) Başarılı olmayı ve öğrenmeden olumlu sonuçlar almayı bekleyen öğrenciler, öğrenmeye devam etmek için motive olma eğilimindedirler. İlerleme kaydettiklerine ve etkili öğrenme stratejilerini kullanarak bunu yapmaya devam edebileceklerine inanırlar (Shuck, 2012, s.358).

Ezberleme süreci açısından ele alındığında öğrenci için öğrenme için gerekli işlem basamaklarından geçmeden yapılmaya çalışılan ezber çabası boşa zaman kaybetmek anlamına gelebilir. Veriyi muhafaza etme, kısa süreli bellekte ya da uzun süreli bellekte depolanarak yapılabilir. Esere belli aralıklarla maruz kalmak depolama süresini uzatabilir. Böylece son aşamadaki geri çağırma işlemi çabasız yapılabilir (Umuzdaş ve Umuzdaş, 2021). Öğrenme stratejileri yoluyla öğrenci yeni bilgiyi seçer, edinir, organize eder veya bütünleştirir. İyi öğretim, öğrencilere “neyi” öğreneceklerini ve “nasıl” öğreneceklerini öğretmektir (Weinstein ve Mayer, 1983). Andre' ye (1986) göre öğrenme stratejileri öğretilmelidir. Çünkü, öğrenciler etkili öğrenmeyi kullanmak için yardıma ihtiyaç duyabilir Stratejiler aynı zamanda öğrenmeye ve problem çözmeye yardımcı olur (aktaran Shuck, 2012).

2.4. Klasik Gitar ve Eğitimi

Gitar çok eski zamanlardan beri kullanılan yaygın bir çalgıdır. Gitarın tam olarak nerede ve ne zaman ortaya çıktığı konusunda kesin bir görüş olmamakla birlikte iki hâkim görüş bulunmaktadır. Bunlardan birincisine göre gitar, ilk olarak Avrupa' da ortaya çıkmış, bu kıtaya özgün bir çalgıdır. Diğer görüşe göre ise Orta Çağ'da Avrupa' ya

Araplar tarafından getirilen algılar arasında gelişmiştir (Uluocak, 2011, s.23). Gitara benzer enstrümanlar 12. ve 13.yüzyıl Fransa ve İspanya katedrallerindeki kabartmalarda görölmektedir. Bu enstrümanlar İspanya’da guitarra morisca ve guitarra latina olarak iki ayrı adla biliniyordu. Zamanla guitarra morisca, lavta türüne doğru gelişerek, mandora veya mandola adını almış, guitarra latina ise vihuela de pladro adlı çalgıya dönüşmeye başlamıştır. Pek çok çalgı değişik ölkelerde gelişip çeşitlenerek her ölkede farklı tipler oluşturmuştur (Elmas, 2003, s.14). Gitarın Antik Yunan mitolojisinden kaynaklanan etimolojisi, tüm Avrupa ölkelerinde hemen hemen aynıdır. Dolayısıyla gitarın dünya dillerindeki isimlerinin İspanyolca guitarra, Fransızca guitarre, Almanca gitarre, İngilizce guitar ve İtalyanca chitarra olduğu görölür (Dönmez ve Özkan, 2012).

Gitar bugün ki gelişimine İtalya ve İspanya’da ulaşmıştır. 20. yüzyılın yirmili yıllarında Andres Segovia tarafından yaygın olarak tanıtılmış ve birçok besteci gitar müziği bestelemiştir. Kolay dinlenildiği için dinleyiciler tarafından tutulmuş ve yapımcılar tarafından modelleri arttırılmıştır (Say, 1992, s.544). 19.yüzyılın ilk yarısı gitar müziği için olağanüstü bir aę olmuştur. Bu dönemde kompozitörler ve virtüözler, gitar için sonat, konçerto ve varyasyon türünde eserler bestelemişlerdir (Elmas, 2003, s. 19). Bununla birlikte modern altı telli gitar ve standart akordu ancak 1800’lerin başında ortaya çıkmış ve İspanyol yapımcı Antonio de Torres, altı telli gitarların yapımını geliştirmiştir. Klasik gitarın tekniğinin gelişimine ise İspanyol gitarist ve besteci Francisco Tarrega büyük yenilikler getirmiştir. Gitarın sol bacak üzerinde tutulması, ayaklık kullanımı, sağ ve sol el duruş açıları, apoyando vuruşun kullanımının geliştirilmesi bunlardan bazılarıdır (Uluocak, 2014, s.202). 20. yüzyılda İspanyol gitarist ve besteci Andrés Segovia’nın çabaları ve gitar repertuvarını genişletmek için birçok besteciyle iş birliği yaparak klasik gitarı tanıtması, Avrupa ve Dünyada konserler vermesi, gitarın müzik okullarına çalgı eğitimi kapsamında dahil edilmesine katkıda bulunmuştur (Harrison, 2010).

Klasik gitarın geçtiğimiz yüzyıllardan günümüze giderek önem kazanarak ulaşması bestecilerin bu alana yönelmesinde etkili olmuştur. Literatürün genişliği çalgının bu eserlerin içerdiği teknik özelliklere imkân vermesinden, başka bir ifade şekliyle klasik gitarın teknik imkanlarının evrensel çalgı düzeyine uygunluğundan kaynaklanmaktadır (Halvaşı, 1999). Gitar, ton rengi ve armonik doku gibi temel müzik unsurlarını göstermek için neredeyse sınırsız olanaklara sahip olduğundan, müziğe kapsamlı bir yaklaşımda kullanmak için olağanüstü bir araçtır. (Zvengrowski, 1980).

Ayrıca gitarın, efektif ve perküsif gibi vurmali bir çalgı gibi kullanabilme olanakları, müzisyenlere gitarda daha zengin ses ve tını imkanlarına ulaşabilmesine olanak vermektedir. Gitarın bu geniş icra kabiliyeti, çalgının bilinen teknik ve müzikal imkanlarının dışında yeni tekniklerin ve özgün tınların yaratılmasına imkân vermektedir (Can ve Bilen, 2020). Gitar aynı zamanda yapısal özelliklerinden dolayı oldukça geniş teknik imkanlara olanak veren bir çalgıdır (Halvaşı, 1999). Bu bağlamda gitarda sağ ele yönelik ve sol ele yönelik; apoyando, tirando, arpej, tremolo, bare, rasguado, tambora vb. müzikal zenginlik sağlayan pek çok tekniğin kullanıldığı söylenebilir.

Mesleki müzik eğitimi kapsamında müzik eğitim programlarında çalgı eğitiminin bir boyutunu oluşturan klasik gitar eğitimi; gitar ile ilgili bilgi, beceri ve teknikleri öğrenebilme ve geliştirebilme, çalgıyı etkin kullanabilme ve mesleki anlamda yetkinleşme becerilerini kapsayan bir eğitim süreci olarak tanımlanabilir (Yokuş, 2009b). Bununla birlikte gitar eğitimi ile bireyin; temel müzik bilgi ve becerilerinde, eserleri analiz edebilmesinde, müzikal becerilerinde, müzik beğenisinde, eşlik yapabilmesinde, müziksel işitmesinde değişiklik ve gelişim beklenir (Yalçın, 2013). Türkiye’de eğitim fakülteleri içerisinde gitar dersleri ilk olarak 1983-1984 yıllarında İstanbul Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümünde başlamış, takip eden yıllarda diğer eğitim fakültelerine bağlı müzik eğitimi programlarında da klasik gitara çalgı eğitimi kapsamında yer verilmeye başlanmıştır (Elmas, 2003, s.96). Genel olarak değerlendirildiğinde gitar eğitimi sürecinin çalgıyı etkin olarak kullanabilme gibi beceri alanlarını kapsadığı söylenebilir. Bu süreçte, bireylerin kendi öğrenmelerinin farkında olması ve kendi öğrenme etkinliklerini düzenleyebilmesi performans gelişimleri için önemli bir faktör olarak değerlendirilebilir (Yokuş, 2021).

Alanyazın incelendiğinde gitar eğitimi çerçevesinde öğretme ve öğrenme süreçlerine ilişkin çeşitli bakış açlarına yer verildiği görülmektedir. Risteski’ye (2006) göre, gitar öğretme süreci; ders içeriği, öğrencilerin özellikleri, disiplin normları, bireylerin gereksinimleri ve öğretmenin anlayışı gibi çeşitli faktörleri içinde barındırır. Aynı zamanda eğitimcilerin gitar öğrencilerine başarılı bir şekilde yanıt vermeleri için ulaşılabilir, yararlı, ilgili ve zorlayıcı görevlerde aktif olarak yer almaları gerekir. Diğer taraftan gitar eğitimi sürecinde eğitimci, öğrencisine güven vererek yol gösterici olmalı, müziği ve çalgıyı sevdirmeli, yönlendirmeli, öğrenciye kendini geliştirebileceğini hissettirmelidir. Eğitimcinin yardımı ile öğrenci yaptığı işin bilincine varmalı, sistemli bir çalışmayla çalgı hakimiyetini sağlamalıdır (Elmas, 2003, s.94). Pethel (2015) gitar

eğitimi s¼recinde g¼zlemlenen ¼đretim ¼zelliklerini, s¼zly bilgi, modelleme, odanın i¼inde dolaşma, birden fazla ¼đretim materyali kullanma ve ¼đrenci rehberli ve ¼đretmen rehberli ¼đretim arasında bir denge oluşturma olarak ifade etmiştir. Gitar eğitimi s¼recinde didaktik (¼đretici) sorgulama eğitimcilerle ¼đrenme s¼recini yapılandırma da yol g¼sterici olabilir. Bu bağlamda, ¼đrencilerin hatırlama ve anlama becerilerini teşhis etmek, ¼nceki ¼đrenme deneyimlerinden yararlanmak, ders hedeflerine ne ¼l¼de ulaşıldığını belirlemek, pratik sağlamak ve bilgi veya s¼re¼lerin akılda tutulmasına yardımcı olmak i¼in etkili bir şekilde kullanılabilir (Risteski, 2006). Ryan'e (1987) g¼re ise sanatsal gitar ¼almanın en ¼nemli ilkelerinden biri m¼zikal ve teknik detaylara dikkat etmektir. Sadece ton g¼zel olduğunda, parmaklar zahmetsizce aktığında, istenmeyen notalar s¼nd¼đ¼nde, melodik ¼izgi zarif bir şekilde şekillendirildiğinde ancak o zaman m¼ziğin sizi neşelendirmesi ve sizi daha y¼ksek bir seviyeye y¼kseltmesi m¼mk¼n olacaktır. Buna ek olarak ¼đrenme s¼recinde m¼zikteki kalıpları tanımak, birlikte gruplanan bir dizi hareket i¼in bir t¼r şema oluşturabilir. Gitarist, her notayı ayrı bir varlık olarak d¼ř¼nmek yerine, sanki tek bir par¼aymıř gibi koordineli bir hareket dizisi aracılığıyla b¼t¼nsel olarak (arpej, akor vb.) d¼ř¼nerek icra edebilir (Stetson, 2017).

M¼zik eğitiminin ama¼ları doğrultusunda geliştirilmesi hedeflenen b¼t¼n becerilerin ¼z¼n¼n insanın bilin¼li etkinliğini gerektiren bir s¼rece dayandığı s¼ylenabilir. (Yokuş ve Yokuş, 2010, s.17). Gitar eğitimi a¼ısından alındığında, eğitimciler i¼in ¼đrenci gelişimi ve ¼đrenme psikolojisi bilgisi, gitar ¼đretimi s¼recine ilişkin bir bağ sağlama a¼ısından ¼nemli fakt¼rler olarak değerlendirebilir. ¼đrencilerin ¼đrenmelerine d¼n¼k bireysel ihtiya¼larını karşılamada ¼eřitli stratejilerden yararlanmak ¼đrencilerin ¼đrenme ve performans becerilerinin geliştirilmesine destek olabilir. ¼rneđin, g¼rselleřtirme, sistematik bir strateji olarak uygulanabilir Bir¼ok başarılı insan, zihninizde canlandırabildiğiniz her şeyi yapabileceğinizi ifade etmektedir. M¼zik becerilerini geliştirmek ve hedeflere ulaşmaya yardımcı olmak i¼in "zihinsel resimleme" ve "zihinsel işitme" kullanılabilir. Bilin¼li zihnin g¼rselleřtirme g¼c¼n¼ tam olarak kullanabilmesi i¼in beden ve bilin¼altının zihinde b¼t¼nleřik bir şekilde ¼alıřması gerekir (Ryan, 1987, s.10). ¼te yandan ¼đretme- ¼đrenme s¼recinde; not alma, gruplama, zihinsel tekrar, ¼rt¼k ve a¼ık tekrar gibi stratejilerden faydalanmak, ¼đrencilerle bilgiyi anlamlandırmasına, hatırlamasına ilişkin rehberlik etmek eğitim s¼recindeki hedefleri daha kısa s¼rede ve istenilen nitelikte ger¼ekleřtirmeye katkı sağlayabilir.

2.5. İlgili Yurt İçi Araştırmalar

Eren (2006), araştırmasında, devlet konservatuvarları müzik bölümü yaylı çalgılar anasanaat dalı öğrencilerinin enstrüman çalmada ezberi kullanma/ ezber çalma durumlarını incelemiştir. Tarama modelinde gerçekleştirilen araştırmada veriler görüşme yoluyla elde edilmiştir. Bu bağlamda, Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Yaylı Çalgılar Anasanaat Dalında, ilköğretim ve lise devresinde öğrenim gören 64 öğrenci ve 14 öğretmen ile görüşme yapılmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin, eserlerini ezbere çaldıkları zaman, esere yoğunlaşıp daha fazla konsantre olabildiklerini, ayrıca nota kaygısını aradan çıkardıkları zaman tekniklerine, eserin nüanslarına daha fazla dikkat edebildiklerini belirlemiştir. Ayrıca, öğrencilere ezberlemeye ilişkin sadece sürekli tekrar çalışmalarının önerildiği ve başka herhangi bir ezberleme yol ya da yöntemlerinden yararlanılmadığı saptanmıştır. Bunlara ek olarak, öğrencilerin ve öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun ezber çalmanın gerekliliği ve önemi görüşüne katıldıkları, fakat bu konuya ilişkin herhangi bir eğitim almadıkları ortaya konmuştur. Diğer taraftan, öğrencilerin ezber çalma ile ilgili azda olsa karşılaştıkları güçlüklerde kendilerince çözüm yöntemleri üretmedikleri belirlenmiştir.

Uzunoglu (2006), müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda ezbere çalmanın- söylemenin öğrenci başarısına etkisini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini müzik eğitimi anabilim dallarında görev yapan 91 bireysel çalgı öğretim elemanı ve aynı kurumda öğrenim gören 286 öğrenci olarak belirlenmiştir. Araştırma kapsamında öğretim elemanı ve öğrencilere konu ile ilgili görüşlerini belirlemek üzere anket uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarında, öğretim elemanlarının büyük çoğunluğunun görüşlerine göre ezber tekniğini bilinçli kullanmanın yorum ve seslendirme üzerinde olumlu etkiler bıraktığı, öğretim elemanları ve öğrencilerin çoğunluğuna göre eğitim sürecinde ezbere çalma/söylemenin bireysel çalgı eğitimi derslerinde kullanılması gerekliliği ve ezberlemenin çalgı hâkimiyeti ve yorumlama yeteneğini arttırdığı belirlenmiştir. Bununla birlikte ezberlemenin bireysel çalgı eğitimi derslerinde kullanılması gerekliliğine ilişkin pozitif görüşlere sahip öğrencilerin, ezberin çalgı hakimiyeti ve yorumlama yeteneğini etkilediği görüşüne de sahip olduğu ortaya konmuştur.

Önder (2009), eğitim fakültesi müzik eğitimi öğretmenliği anabilim dalı klasik gitar öğrencilerinin çalışma alışkanlıklarını belirlemeye yönelik betimsel olarak

gerçekleştirdiği araştırmasında, Mehmet Akif Ersoy, Pamukkale, Dokuz Eylül, Adnan Menderes, Muğla ve Trakya Üniversiteleri ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf olmak üzere toplam 55 klasik gitar öğrencisine anket uygulamıştır. Araştırmada ulaşılan sonuçların bazıları; öğrencilerin çalıştıkları eseri hatasız çalana ve yorumlayana dek notaya bakarak çalıştıkları, bireysel gitar çalışmalarında eser/etüt çalışırken çalmakta zorlandıkları pozisyon geçişlerinde en uygun, doğal ve rahat geçişi sağlayabilmek için farklı pozisyon denemeleri üzerine çalıştıkları ve çalıştıkları eserin armonik analizini yapmadıkları, ayrıca çalışmalarda metronom kullanmadıkları, gitar eğitimcilerinin çalıştıkları eserleri farklı yorumculardan dinlemeleri/izlemeleri konusunda yönlendirdikleri ancak derste bu çalışmalara yer vermedikleridir.

Eroğlu (2010), müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin piyano eserlerini ezbere çalma başarılarında, analitik ezberleme yaklaşımının etkililiğini belirlemek için gerçekleştirdiği çalışmada, analitik ezberleme yaklaşımının, öğrencilerin piyano eserlerini ezbere çalma başarılarını olumlu yönde ve önemli ölçüde etkilediğini belirlemiştir. Eşitlenmemiş kontrol gruplu “yarı-deneysel model” de gerçekleştirilen araştırmada Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalında 2009-2010 öğretim yılında 3. sınıfta öğrenim görmekte olan öğrencilerden 22 öğrenci araştırmaya katılmıştır. Araştırma sonuçları doğrultusunda, analitik ezberleme yaklaşımının, öğrencilerin piyano eserlerini ezbere çalma başarılarını arttırmaya yönelik kullanılması önerilmiştir. Ayrıca araştırma sonuçlarının genellenebilmesi için konuya ilişkin yeni araştırmalar yapılması ve yapılacak araştırmalarda, farklı seviyede eserler kullanılması, buna ek olarak, farklı seviyelerde piyano çalma becerisine sahip katılımcılar üzerinde araştırmaların gerçekleştirilmesi önerilmiştir.

Duru ve Köse (2016), “Keman Eğitiminde Ezber Yöntemine Dayalı Bir Öğretim Önerisi” başlıklı araştırmalarında mesleki müzik eğitimi kapsamında keman eğitimi alan öğrencilerin performans başarısını arttırmaya yönelik alternatif bir öğretim programı önermişlerdir. Çalışmaları kapsamında, öğrencilerin çalışılan eseri tüm ayrıntılarıyla öğrenerek, müziği içselleştirmeleri ve yorumlamada daha başarılı olmalarını hedeflemişlerdir. Araştırma nitel çerçevede doküman analizi tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Öğretim programı oluşturulurken, literatürde yer alan müziksel ezberleme yöntemleri ve teknikleri incelenmiş ve bir bütünlük içinde ele alınarak planlı, sistemli ve etkili bir ders işleme metodu hazırlanmıştır. Hazırlanan metot 4 haftalık bir

süreyi kapsayacak şekilde bir öğretim programı olarak sunulmuştur. Araştırma kapsamında ezber yöntemine dayalı olarak oluşturulan öğretim programında yer alan yöntem ve teknikler, geleneksel keman öğretim programına alternatif bir öneri olarak sunulmuş ve araştırma sonucunda uygulanması önerilmiştir.

Bulut (2018), araştırmasında eğitim fakültelerinin müzik eğitimi anabilim dallarındaki çalgı öğrencilerinin, ezberi kullanma durumlarını belirlemek, ezberlemede en fazla hangi ezber yöntemini kullandıklarını saptamak ve ezbere çalmada karşılaştıkları güçlükleri ortaya çıkararak çözüm önerileri getirmeyi amaçlamıştır. Araştırmada Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören öğrenciler ve bu öğrencilerin öğretmenleriyle görüşmeler yapılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin büyük bir bölümünün ezberleme yöntemleri hakkında hiçbir bilgiye sahip olmadıkları belirlenmiştir. Öğretim elemanlarının tamamı ise çalgıdaki yorum yeteneğinin ezber çalmayla doğrudan ilişkili olduğunu ifade etmiştir. Araştırmada ayrıca ezberin gerekliliğine vurgu yapılmıştır.

Faraj (2018), klasik gitar eğitiminde zihinsel uygulamanın deşifreye etkisini araştırmış, araştırması kapsamında Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 2017-2018 eğitim ve öğretim yılında öğrenim gören 3. ve 4. sınıf toplam sekiz klasik gitar öğrencisi ile çalışmıştır. Çalışmada, gitar öğrencilerinin zihinsel uygulamalara yönelik algı ve tutumlarını belirlemek üzere bireysel çalgı, zihinsel algı ve tutum ölçeği uygulanmıştır. Ayrıca çalışmanın deneysel kısmında çalışma grubuna öntest-sontest modeli uygulanmıştır. Çalışmanın sonucunda, öğrencilerin zihinsel çalışmalara yönelik algı ve tutumlarının düşük olduğu ayrıca, gitar öğrencilerinin, öntest-sontest puanlarından elde edilen sonuçlara göre, temel davranışlar, teknik davranışlar, müzikal etki ve yorumlama boyutlarında gelişme gösterdikleri belirlenmiştir.

Kudatgobilik (2019), klasik batı müziği icrasında literatür açısından ezber olgusuna yönelik gerçekleştirdiği çalışmasında, literatür taraması yoluyla elde ettiği bulgular doğrultusunda ezber sürecinde; görsel, işitsel, motor ve analitik hafızanın birlikte kullanılarak gerçekleştirilen çalışmaların, kalıcı ve güvenli bir ezber becerisinin kazanılmasında etkili olduğunu ifade etmiştir. Bununla birlikte, ezber sürecinin; algılama, yerleştirme (içselleştirme) koruma ve hatırlama adımlarından oluştuğunu belirtmiştir. Çalışmada, ezber ve kaygı ilişkisi de irdelenmiştir. Bu kapsamda ezberi geliştirmeye yönelik teknikler uygulandığında kaygının kontrol edilebileceği ve bunun da doğal olarak

performansı olumlu yönde etkileyeceği, kendine güven duygusunu güçlendireceği vurgulanmıştır. Araştırmada, ezberi geliştirmeye yönelik; analiz, zihinsel çalışma ve nota yazımı gibi çalışmaların gerçekleştirilmesi önerilmiştir.

Özer (2020), piyano eğitiminde zihinsel çalışma ve ezberlemenin önemi ile ilgili gerçekleştirdiği çalışmasında, piyanoda zihinsel çalışma ve ezberleme aşamaları üzerinde durmuştur. Bu bağlamda çalışmanın kavramsal çerçevesi doğrultusunda; piyanoda zihinsel çalışmanın ezbere etkisi incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda, piyano eğitiminde zihinsel çalışma süreciyle eseri tüm yönleriyle analiz ederek yapılan ezberleme çalışmalarının motor hafızaya alınan ezberden daha kalıcı ve etkili olduğu ifade edilmiştir.

Umuzdaş ve Umuzdaş (2021), konservatuvar öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının bakış açısıyla ezber olgusu üzerine gerçekleştirdikleri araştırmalarında, çalgı kullanılan lisans dersleri kapsamında öğretim elemanı ve öğrencilerin ezber olgusuna bakış açısını belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırma kapsamında Sakarya, Ankara ve Tokat'ta görev yapan gönüllü konservatuvar öğretim elemanları (n=10) ve Tokat'ta öğrenim görmekte olan gönüllü öğrenciler (n=10) araştırmaya katılımcı olmuştur. Araştırma sonuçları; ezberleme sayesinde özellikle odaklanmanın sağlanabileceğinin ve yorumlama gücünün artacağına düşünüldüğünü göstermiştir. Bununla birlikte solistik düzeydeki profesyonellerde ezber sürecinin daha çabası olduğu, ancak yetenek veya beceri düzeyinin nispeten düşük olduğu durumlarda ezberlemede zorluklar yaşanabildiği ifade edilmiştir. Ayrıca araştırma sonucunda öğretim elemanlarının görüşlerine göre, müzik eğitimi veren kurumlarda eserlerin ezbere icra edilmesinin nedeni; ezberleme sayesinde özellikle odaklanmanın sağlanabileceği ve yorumlama gücünü arttırdığı şeklinde açıklanmıştır. Çalışma kapsamında öğrencilere eser ezberlemenin avantaj ve dezavantajları hakkındaki görüşleri sorulmuştur. Sonuç olarak, öğrencilerin bazıları ezber konusunda yöntem bilmediklerinden sorun yaşadıklarını bildirse de ezbere yönelik olumlu tutumları olduğu anlaşılmıştır.

Tunçkılıç ve Yokuş (2022), araştırmalarında müzik eğitimi anabilim dalında Bireysel Çalgı Gitar eğitimi alan öğrencilerin gitar eserlerini ezberlemeye ilişkin tutum ve eğilimlerinin belirlenmeyi amaçlamışlardır. Araştırma nitel çerçevede durum çalışması modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu MSKÜ EF GSEB MEABD 2020-2021 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında Bireysel Çalgı-Gitar ve Bireysel Çalgı Eğitimi-Gitar dersini alan öğrencilerdir. Araştırmada öğrencilerin gitar

eserlerini ezberlemeye ilişkin bakış açılarını belirlemeye yönelik araştırmacılar tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin çoğunlukla konserlerde ve sınavlarda eserlerini ezberden çalma eğiliminde oldukları, gitar eserlerini ezberlerken izledikleri yöntemler kapsamında ise, çoğunlukla işitsel yöntemi tercih ettikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin gitar eserlerini ezberlerken kullandıkları stratejilere ilişkin elde edilen sonuçlarda; örtük ve açık tekrar, zihinsel tekrar ve kısmen örgütleme stratejilerinden yararlandıkları saptanmıştır. Bunlara ek olarak, öğrencilerin bir kısmının gitar eserlerini ezber çalmaya yönelik olumlu yönde tutuma sahipken; bir kısmının ise gitar eserlerini ezber çalmaya yönelik kaygı, heyecan, korku gibi olumsuz yönde tutuma sahip oldukları belirlenmiştir.

2.6. İlgili Yurt Dışı Araştırmalar

Theiler ve Lippman (1995), gitar ve vokal performansta zihinsel uygulama ve modellemenin etkilerine yönelik gerçekleştirdikleri araştırmalarında, çeşitli zihinsel uygulama yöntemlerinin müzik performansına etkisini karşılaştırmışlardır. Araştırma üniversite düzeyinde müzik bölümünde öğrenim gören gitaristler ve vokalistler ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar; sürekli fiziksel pratik, fiziksel pratik ile değişen zihinsel pratik, fiziksel pratik ile değişen modellenmiş bir müziği kaydetme ile zihinsel pratik ve fiziksel pratik ile değişen bir motivasyon kontrol etkinliği olmak üzere dört koşul altında kısa müzikal eserleri öğrenmişlerdir. Araştırmada performanslar çeşitli müzikal boyutlarda derecelendirilmiştir. Araştırma sonucunda; zihinsel pratik, vokalistler için çeşitli boyutlarda ve gitaristler için ton kalitesi ve bellek kodlamasında üstün performansla sonuçlanmıştır. Buna ek olarak araştırmada, zihinsel uygulamanın bilişsel kodlamayı kolaylaştırabileceği ve optimal dikkat odağı ve uyarılma düzeyleri oluşturmaya yardımcı olabileceği sonucuna varılmıştır.

Hallam (1997) araştırması kapsamında, yirmi iki profesyonel müzisyen ve 55 amatör müzisyenin ezber yaklaşımlarını incelemiştir. Araştırma sonucunda, müzisyenlerin ezberlemeye ilişkin tercih ettikleri stratejilerin bireysel açıdan farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Buna ek olarak, profesyonel müzisyenlerin, birbirine benzeyen pasajlarda ezberlemelerine katkıda bulunacak farklı stratejiler geliştirdikleri saptanmıştır.

Araştırmada, profesyonel müzisyenlerin performansla ilgili kaygılarını azaltmak için birden fazla stratejiden yararlandıkları ortaya konmuştur. Sonuç olarak, ezberlemeye ilişkin strateji kullanımının hatalarını düzeltmede etkili olduğu, çalgıda ilerlemeyi kolaylaştırdığı, profesyonellik düzeyiyle de strateji kullanımı arasında yakın bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Diğer taraftan, amatör müzisyenlerin çalgı çalışırken herhangi bir stratejik çalışmadan yararlanmadıkları saptanmıştır.

Williamon (1999) araştırması kapsamında, ezbere çalmanın pratikteki faydalarını araştırmıştır. Bu kapsamda, araştırmanın çalışma grubu müzisyen olmayan ve deneyimli müzisyenlerden oluşturulmuştur. Çalışma kapsamında, katılımcı grubu J.S.Bach'ın viyolonsel sütünlerinden prelüdlerini çalan bir çellistin farklı koşullarda kaydedilmiş performanslarını değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda, ezbere gerçekleştirilen performanslar, notadan çalınan performanslara göre büyük oranda yüksek puanlar almışlardır. Buna ek olarak, deneyimli müzisyenlerin ezbere gerçekleştirilen performanslara verdiği puanların, müzisyen olmayanların verdiği puanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonucuna göre puanlama ölçütleri dikkate alındığında, müziği ezberlemenin; “genel kalite”, “müzikalite”, “teknik yeterlik” ve “dinleyiciyle iletişim” faktörleri açısından performansa olumlu yönde etkisi olduğu saptanmıştır.

Holmes (2005), araştırmasında bir gitarist ve bir çellist'in performanslarına nasıl hazırlandıklarını belirlemek amacıyla gerçekleştirdiği araştırmasının sonucunda, müzisyenlerin performanslarına hazırlanırken kullandıkları teknik ve stratejilerin bazılarını bilinçli olarak geliştirdikleri (zihinsel tekrar, zihinde canlandırma vb.), diğer stratejileri ise uzun yıllar süren uygulama ve deneyimlere bağlı olarak hedefleri doğrultusunda geliştirdiklerini (bellek destekleyici stratejiler vb.) belirlemiştir. Araştırmada ayrıca hafızayı kuvvetlendirmek için çalışma süreçlerinde farklı ve yaratıcı yaklaşımların uygulanması önerilmiştir.

Munoz (2008), solo olarak gerçekleştirilen müzikal performanslarda hafıza eksikliklerinin üstesinden gelme stratejileri ve eğitimsel etkinliklere ilişkin gerçekleştirdiği çalışmada, Madrid Kraliyet Konservatuarında (İspanya) lisans öğrenimi gören ve yaş ortalaması 21 olan 47 olan ileri düzey müzik öğrencisine müzik performansında bellek/hafıza konularına ilişkin anket uygulamış, bu kapsamda öğrencilere; solo performanslarda hafızanın verimi, hafıza kayıplarının üstesinden gelme stratejileri ve eğitimde hafıza ile ilgili kişisel görüşlerine ilişkin sorular yöneltmiştir.

Araştırma sonuçlarında öğrencilerin, çalgı öğretmenlerinin isteği doğrultusunda solo performanslarında ezbere çaldıkları fakat ezbere çalmak için uygulayabilecekleri stratejilere ilişkin eğitim almadıkları, öğrencilerin çoğunluğunun performans esnasında hafızanın kendiliğinden ortaya çıktığını düşünmelerine karşın aralarında güçlü bir duygu olduğu için bazen bilinçli olarak hafızayı pekiştirmeye ve sürdürmeye çalıştıkları ve eserleri ezberlediklerinde notasız çalmayı tercih ettikleri belirlenmiştir. Bunlara ek olarak araştırma sonuçları, öğrencilerin çoğunluğu tarafından hafızaya verilen önemin, “ezberlemek notada yer alan müziğin anlaşılmasını etkiler” ifadesi ile hafızanın onlar tarafından müzik öğrenmenin bilişsel sürecinin bir parçası olarak görüldüğünü ortaya koymaktadır.

Chaffin ve diğerleri (2010), deneyimli bir çello solistin üç buçuk yıllık bir süreç boyunca ezberlenmiş çello performansına hazırlık sürecinde, performans ipuçlarının rolüne ilişkin gerçekleştirdikleri çalışmalarında; çellistin performans için yeni bir müzik eserini hazırlama sürecinde eseri bölümlere ayırarak müzikal ifade, yorumlama, tonlama, temel teknik ve sağ ve sol el ayrı ayrı olmak üzere beş tür performans ipucunu kullanarak tekrar çalışmaları yaptığını ve performanslarının her birinde keşfetme, düzeltme, dinleme, yeniden çalışma ve performansa hazırlık aşamalarını performans ipuçlarını gözeterik gerçekleştirdiğini belirlemişlerdir. Bununla birlikte, çellistin çalışma pratiğini müzik yapısı çerçevesinde organize ettiği ve her aşamada hafızayı geri getirme çalışmaları yaptığı, tekrar süreçlerinde uygulanan performans ipuçlarının hafızayı geri almada etkili olduğu belirlenmiştir.

Mishra (2010), ezberleme pedagojisi ile ilgili 106 yıllık süreç içerisindeki düşünce ve teknikleri ortaya çıkarmak amacıyla gerçekleştirdiği araştırmasında, müzisyenler ve müzik öğretmenleri tarafından yazılan ve İngilizce süreli yayınları veya kitap bölümü olarak yayınlanan makaleleri içerik analizine tabi tutmuştur (n= 185). Seçilen makalelerin özellikle ezberle ilgili olmasına dikkat edilmiştir. Araştırma sonucunda, ilgili yayınlarda araştırmacıların ezberleme yöntemlerini genel olarak; işitsel, görsel, kinestetik ve analitik ezberleme yöntemleri şeklinde sınıflandırdıkları belirlenmiştir. Ayrıca, müzikal fikirleri kodlamanın ezberlemede odaklanılan en etkili yöntemlerden biri olduğu, kalıcı bir ezberleme için hafızaya alınan müziğin gerektiğinde geri getirilmesi ve performans sırasında hafıza kaybını önlemek için otomatik ya da stratejik düşünmeden yapılan tekrara dayalı çalışmalar yerine, bilinçli ve daha sistematik çalışmaların gerçekleştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Dakon ve Dvorak (2014), yaylı çalgılar öğretmenlerinin öğretim ortamlarında ezberlemenin kullanımına ilişkin algılarını belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmada bu kapsamda Ortabatı eyaletlerinden yaylı çalgı eğitmenlerine (n=126) ezberlemenin kavramsallaştırılması, müfredatın önemi, ezberlemeye ilişkin algılanan faydalar, öğrenme ortamları gibi uygulamalara yönelik anket yapılmıştır. Sonuçlar, yaylı çalgılar öğretmenlerinin çoğunun ezberlemeyi görsel uyaranlar olmadan bilişsel hatırlama olarak algıladıklarını göstermiştir. Yaylı çalgılar öğretmenleri ayrıca işitsel ve görsel ezberleme stratejilerinin kullanımını desteklediklerini, ancak bunları nadiren temel tekniği, solo materyalleri veya müziği öğretmek için kullandıklarını belirtmişlerdir. Ek olarak, yaylı çalgılar öğretmenleri ezberlemenin standartlaştırılmış bir öğretim yöntemini tanımlamamışlardır. Ayrıca araştırmada öğretmenlerin, yaylı çalgı öğretiminde ezberlemenin nasıl tanımlanacağı ve uygulanacağı konusunda kararsız oldukları belirlenmiştir. Bununla birlikte araştırma sonucunda, ezberlemeyle ilişkili diğer birçok bilişsel kodlama ve geri getirme stratejilerinin gözden kaçırıldığına dikkat çekilmiştir.

Stetson (2017) araştırmasında, klasik gitaristler tarafından kullanılan tüm müzik ezberleme tekniklerini belirlemeyi ve bu doğrultuda, klasik gitar için etkili müzik ezberleme yöntemleri oluşturmayı amaçlamıştır. Bu kapsamda araştırmada, uzman gitaristlerle, müziği nasıl ezberlediklerini, hangi teknik ve yöntemleri kullandıklarını, sahnede ezber çalma ile ilgili düşüncelerini, ezberleme yaklaşımlarının yıllar içinde değişip değişmediğini, öğrencilerine ezberlemeyi öğretip öğretmediklerini ve hangi ezberleme teknikleri öğrettiklerini belirlemek için görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, tüm katılımcıların görüşlerine göre, uygulamalarda müzikal analiz, tekrar, parmak seçimlerinin yanı sıra konsantre olarak çalışmanın ezberlemede önemli olduğu, deneyimli gitaristler için görselleştirmenin yararlı olacağı, çalışmalar arasında verilen araların ve farklı çalışma ortamlarının ezberlemeye ilişkin önemli olduğu ifade edilmiştir. Ezber çalma yöntemlerine ilişkin araştırma sonucunda; bilinçli tekrar çalışmaları-pratik yapmak, müzikal analiz ve el-kol hareketleri ve parmak numaraları analizi, görselleştirme ve farklı çevrelerde çalışma ezberleme yöntemleri olarak önerilmiştir.

Lorio ve diğerleri (2022), klasik gitaristler için müziği ezberlemede zihinsel uygulamanın etkisine yönelik gerçekleştirdikleri araştırmalarında, müzikte, zihinsel uygulama ve fiziksel uygulamanın ezber yetenekleri üzerindeki etkilerini değerlendirmeyi amaçlamışlardır. Bir haftalık bir müzik uygulama protokolü sürecinde lisans ve yüksek lisans düzeyinde öğrenim gören klasik gitaristler (n=26) zihinsel

uygulama ve fiziksel uygulama kombinasyonunu veya tek başına fiziksel uygulamayı kullanarak yeni bir müzik parçası çalışmışlardır. Katılımcılardan parçayı 3 farklı zamanda seslendirmeleri istenmiştir. Bir haftalık uygulama protokolünün 1. ve 7. günleri ve bitiminden 10 gün sonra (izleme oturumu) sonuçlar göstermiştir ki, zihinsel uygulama ve fiziksel uygulama kombinasyonu, tek başına fiziksel uygulama ile karşılaştırıldığında performansı geliştirmektedir. Ayrıca, 7. güne kıyasla takip seansında ezber performansında daha net bir fark gözlemlenmiştir. Araştırma sonuçlarına dayalı olarak, müzik eğitimcilerinin, öğrencilerin tesadüfi bir şekilde keşfetmesine izin vermek yerine, zihinsel uygulamayı sınıflarda öğretmeye teşvik etmeleri önerilmiştir.

Wilson ve diğerleri (2022), piyano öğrencilerinin piyano performansına yönelik algıları ve ezberleme stratejilerine ilişkin gerçekleştirdikleri çalışmalarında, birçok piyano öğrencisi, parçaları ezberlemenin her zaman zor olduğunu, çoğunluğu, bir performans sırasında hata yaptığını ve zihinsel bir blokaj yaşadığını ifade etmişlerdir. Araştırmada, piyano öğrencilerinin ezberlemenin piyano performansı için önemli bir unsur olduğuna ilişkin algılarına yönelik yeni bulgular aranmaya çalışılmıştır. Araştırmada ayrıca öğrencilerin kullandıkları ezberleme stratejileri de tanımlanmıştır. Fenomenolojik olarak gerçekleştirilen araştırmaya amaçlı örnekleme yoluyla on piyano öğrencisi seçilmiştir. Yarı yapılandırılmış bir görüşmeden toplanan verileri doğrulamak için piyano uygulamaları sırasında da gözlemler gerçekleştirilmiştir. Sonuçlar, piyano öğrencilerinin kendine güveni artırmaya, odaklanmaya ve müziği iyi yorumlamaya yardımcı olduğu için ezberlemeyi daha çok tercih ettiğini ortaya koymuştur. Ayrıca uygulama sırasında elleri ayırma, tekrarlama, ezgiyi söyleme, kayıtları dinleme gibi bazı ezberleme stratejilerinin hafıza yoluyla icra edildiği ortaya çıkmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma bir eylem araştırmasıdır. Eylem araştırması herhangi bir alanda bizzat uygulamanın içinde olan bir uygulayıcının doğrudan kendisinin ya da bir araştırmacı ile birlikte gerçekleştirdiği ve uygulama sürecine ilişkin sorunları anlamaya ve çözmeye yönelik sistematik veri toplamayı ve analiz etmeyi içeren bir araştırma yaklaşımıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s.295). Eylem araştırması durumsaldır- belirli bir ortam içinde problemin keşfedilmesi ve yine o ortamda çözülmeye çalışılması ile ilgilidir. Bu araştırma yöntemi problem durumunda yer alan bütün bireylerin beklentilerini ve fikirlerini birleştirir (Köklü, 1993). Eylem araştırması aynı zamanda geliştirilmek/incelenmek istenen süreçle doğrudan ilgili kişiler için uygundur. Bu bağlamda, herhangi bir uzmanlık alanında çalışan her birey mesleki açıdan karşılaştığı sorunları çözmek ya da yaptığı işin niteliğini artırmak için eylem araştırması yapabilir. Eylem araştırmacıları, araştırmanın kısmen uygulamayı açıklama becerisiyle değerlendirileceğini akılda tutarak, yaklaşımlarını ve uygulamalarını açıklamalıdır; örneğin, araştırma sürecinin uygun şekilde belgelenmesi önemlidir. Eylem araştırmasında, uygulayıcıların yaptıklarını söylediklerinden daha çok ne yaptıkları vurgulanmalıdır (Avison ve diğerleri, 1999).

Metodolojik olarak eylem araştırması, pozitivist kavramları reddeder. Eğitim bağlamında rasyonellik, nesnellik yerine pedagojik uygulamalarda olasılıklara açıktır. Eylem araştırması sürecinde eğitimciler keşfetmek için kendi pedagojik teorilerini geliştirebilir ve yansıtıcı ve yorumlayıcı bir dil kullanır. Eylem araştırması ile eğitimciler kendi uygulamaları ve anlayışlarını yansıtabilir. Eylem araştırması, bu yönüyle yansıtmayı eyleme bağlar. Eğitimcilerin önündeki engellerin üstesinden gelmelerini sağlar. Bununla birlikte pratikle olan ilişkisi aracılığıyla bilgiyi organize ederek yansıtmaya

ve geliştirme olanağı yaratır (Clark ve diğerleri, 2020, s.28). Eğitim araştırmaları çerçevesinde eylem araştırması ile lisansüstü eğitim alan öğrenciler karşılaştıkları sorunları bilimsel bir yaklaşımla çözebilir ve yaptıkları işin niteliğini yükseltebilir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2017, s.279). Eylem araştırması yaklaşımının araştırmaya uygun olup olmadığı araştırma konusuna ve ele alınan araştırma sorularına bağlıdır. Eylem araştırması araştırma ve uygulamayı ilişkilendirme açısından benzersizdir, bu nedenle araştırma, uygulamayı bilgilendirir ve uygulama, araştırmayı iş birliği içinde bilgilendirir. (Avison ve diğerleri, 1999).

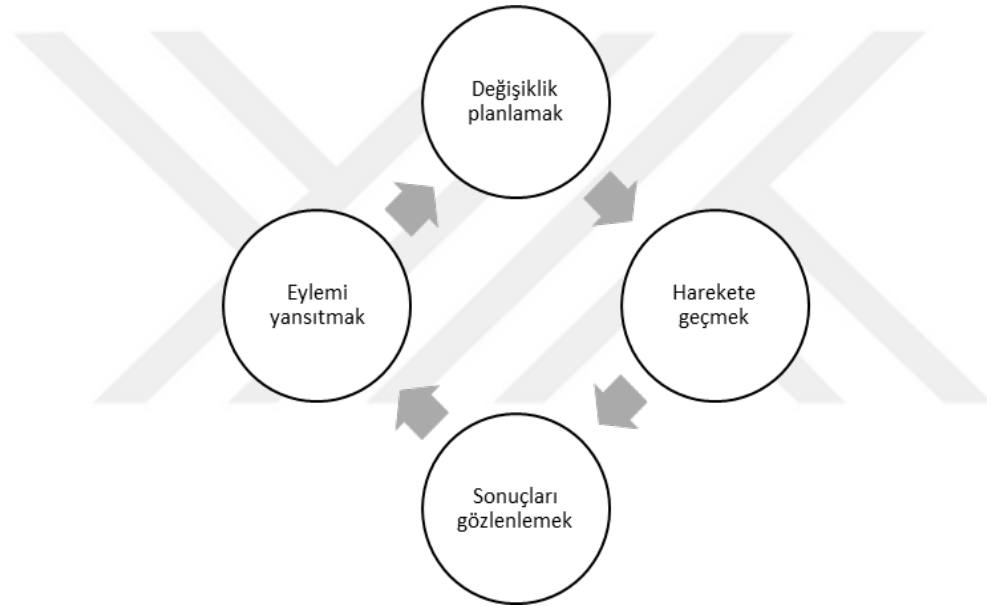
Eylem araştırmalarını diğer araştırma yöntemlerinden ayıran temel özellik bir olguyu açıklamak, betimlemek veya tanımlamaktan ziyade belirlenen bir sorunun çözümüne odaklanarak değişim ve iyileştirmenin amaçlanmasıdır (Sevim ve Ekşi, 2021, s.42). Diğer yandan, eylem araştırmaları diğer temel araştırmalar gibi bilimsel problem çözme yöntemini kullanır. Temel araştırmalardan ayrılan yönlerinden biri uygulamaya yönelik olmasıdır. Eylem araştırması herhangi bir durumu sistematik olarak tespit etmek ve bunu geliştirmek amacı güden bir yöntemdir. Pek çok yöntemden diğer bir farkı uygulamayı geliştirmek ve uygulamayı gerçekleştiren kişilerin de araştırmacı konumunda olmasıdır. (Erözkan, 2007, s.118) Eylem araştırması, aynı zamanda tekrarlanan bir süreçtir. Araştırmacılar ve uygulayıcılar, sorun teşhisi, eylem müdahalesi ve yansıtıcı öğrenme dahil olmak üzere belirli bir faaliyet döngüsünde birlikte hareket ederler. Bununla birlikte eylem araştırması, araştırmacıları müdahale yoluyla deney yapmaya ve müdahalelerinin etkileri ve teorilerinin sonuçları üzerine düşünmeye de teşvik eder (Avison ve diğerleri, 1999).

Eylem araştırmacıları sorunları iyileştirme, düzeltme ve problem çözme amaçlı çalışırlar. Eğitim bağlamında sınıflarda eylem araştırmasına dayalı sorgulama, farklı katılımcıları içerir. Öğrenciler, öğretmenler ve sistemdeki diğer eğitim paydaşları. Tüm bu katılımcılar, öğrencilere ve dolayısıyla bir bütün olarak topluma fayda sağlayacak faaliyetlerde bulunurlar. Eylem araştırması bu faaliyetlere katkıda bulunur ve potansiyel olarak katılımcıların eğitim sistemindeki rollerini geliştirir. (Clark ve diğerleri, 2020, s.11). Bu araştırma modeli araştırma sürecini şekillendiren farklı ontolojik ve epistemolojik varsayımlara dayanır ve kullanılan değerlendirme kriterlerini iyileştirmek için ek bir araştırma yaklaşımı sunabilir (Ozanne ve Saatçioğlu, 2008).

Alanyazında eylem araştırmasına yönelik uygulamalarındaki çeşitlilik nedeniyle farklı sınıflandırmalar mevcuttur. Eylem araştırmasının nasıl yapılacağına ilişkin çeşitli modeller bulunmaktadır. Her model bir dereceye kadar aşağıdaki süreçleri kullanır:

- Bir değişiklik planlayın;
- Değişikliği yürürlüğe koymak için harekete geçin;
- Değişimin sürecini ve sonuçlarını gözlemleyin;
- Süreç ve sonuçları üzerinde düşünün;
- Harekete geçin, gözlemleyin ve yeniden düşünün vb.

Şekil 1. *Temel Eylem Araştırması Döngüsü*

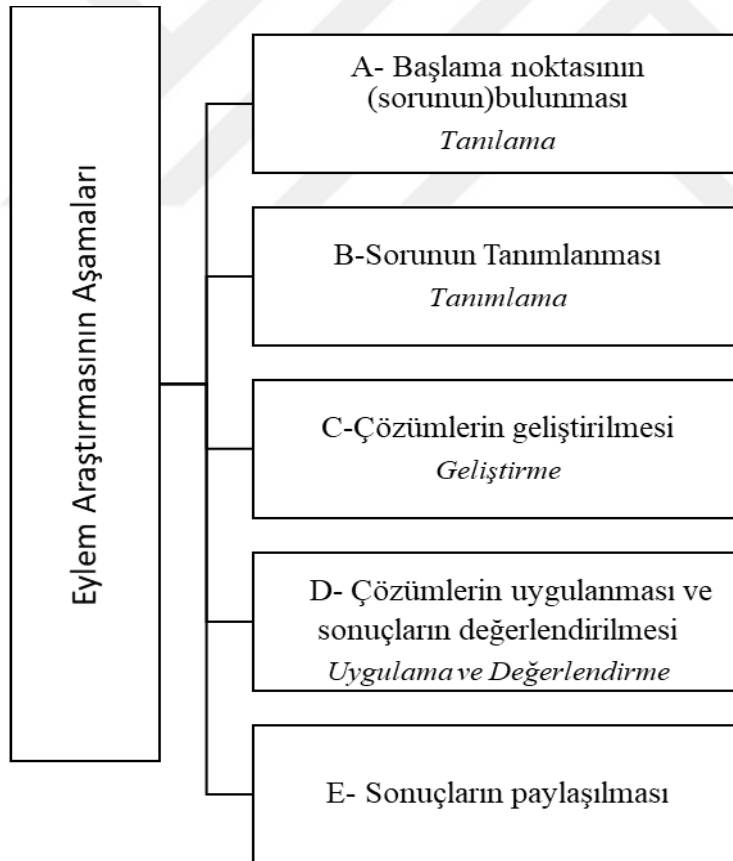
Not. Clark, J. S., Porath, S., Thiele, J., & Jobe, M. (2020). Action research kaynağından alınmıştır.

Eylem araştırması sürecinin ilk aşaması bir sorunun farkına varmak, var olan durumu geliştirmek şeklinde bir başlangıç noktasının bulunmasıyla başlar. Bunun üzerine veri toplama teknikleri kullanılarak elde edilen veriler analiz edilerek durum tanımlanır. (Büyüköztürk ve diğerleri, 2017, s. 294). İyi veri analizi verilerin iyi bir şekilde organize edilmesiyle başlar. Veriler düzenlendikten sonra bilgilerin analiz edilmesi ve yorumlanmasına odaklanılmalıdır (Sevim ve Ekşi, 2021, s.83). Eylem araştırmalarında analiz genellikle süreklilik gösterir; yani veri toplama ile eş zamanlı yürütülür ve toplanacak ek verilerin türü ve niteliğine ışık tutar (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s.303). Eylem araştırmalarında durumun tanımlanmasının ardından geliştirme ve sorun çözmeye

yönelik eylemler geliştirilir Bir sonraki aşamada geliştirilen eylemler uygulamaya konulur. (Büyüköztürk ve diğerleri, 2017, s.284). Eylem planı uygulama süreci tamamlandıktan sonra toplanan tüm veriler bütün olarak değerlendirilip analiz gerçekleştirilir. Eylem araştırmasının işlevsel ilkelerinden biri, insanları faydalı bir değişim sağlamak için birlikte çalışmaya teşvik etmek ve cesaretlendirmektir. Bu anlamda araştırma sürecinde katılımcılarla paylaşımlarda bulunmak ve araştırma sona erdiğinde katılımcıların araştırma sonuçları hakkında bilgilendirilmesi gerekir (Sevim ve Ekşi, 2021, s.84).

Mevcut çalışmada, araştırmacı tarafından Bireysel Çalgı Eğitimi 6- Gitar dersi kapsamında uygulanacak öğrenme stratejilerine dayalı etkinlikler ile öğrencilerin eserlerini ezbere çalma becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda araştırmanın eylem planı aşağıdaki aşamalar gözetilerek yapılandırılmıştır.

Şekil 2. Eylem Araştırmasının Aşamaları

Not. Büyüköztürk, Ş. ve diğerleri (2017) Bilimsel Araştırma Yöntemleri kaynağından alınmıştır.

Araştırmada gitar eğitiminde öğrenme stratejilerine dayalı etkinlikler ile öğrencilerin eserlerini ezbere çalma becerilerinin geliştirilmesine yönelik olarak öncelikle öğrencilerin uygulama öncesi gitar eğitiminde eserlerini ezbere çalmaya ilişkin algıları belirlenmiştir. Ardından öğrencilerle eserlerini ezbere çalma becerilerini geliştirmeye yönelik araştırmanın eylem planı çerçevesinde öğrenme stratejilerine dayalı 5 haftalık bir uygulama süreci gerçekleştirilmiştir. Uygulama sürecinde araştırmanın tutarlı ve amacına uygun yürütülebilmesine katkı sağlamak amacıyla uzman görüşleri alınmıştır. Uygulama sonrası öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin öğrencilerin eserlerini ezbere çalma becerilerine ve performans başarılarına etkisine ilişkin öğrenci görüşleri, gitar performans gözlem formu ve araştırmacı notlarından elde edilen veriler araştırmanın alt amaçları doğrultusunda düzenlenmiş ve bulgulara dayalı sonuçlar alanyazın ile tartışılarak paylaşılmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde amaçsal örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Ölçüt örnekleme bir araştırmada gözlem birimi belli niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesneler ya da durumlardan oluşturulabilir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2017, s.91). Bu örnekleme türünde sözü edilen ölçüt araştırmacı tarafından oluşturulabilir ya da daha önceden hazırlanmış bir ölçüt listesi kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s.112). Bu bağlamda araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde araştırmanın amacı doğrultusunda bireysel çalgı eğitimi- gitar dersini alan öğrencilerin; gitar çalma deneyimleri, derslere düzenli devam etme ve eğitim süreçlerinde eserlerini ezbere çalmış olma durumları göz önüne alınmıştır. Bununla birlikte alanyazın çerçevesinde yer alan; uzmanlık geliştikçe müziği ezberleme stratejilerinin değiştiği (Hallam, 1997); çalgı müziğinde strateji geliştirmenin uzmanlık düzeyiyle yakından ilişkili olması (Hallam, 2001), çalgılarında ileri düzey olan öğrencilerin öğrenme sırasında başarı hedef yönelimlerini geliştirme ve düzenleme potansiyeline daha fazla sahip oldukları (Nielsen, 2008), görüşleri de dikkate alınarak öğrencilerin çalgılarında ileri düzey olması da çalışma grubunun belirlenmesinde ölçüt olarak alınmıştır. Öğrencilerin çalgıdaki düzeyleri öğrenim gördükleri gitar öğretim elemanının görüşleri doğrultusunda belirlenmiştir. Bu kapsamda araştırmanın çalışma grubu, MSKÜ EF GSEB MEABD 2021-2022 eğitim-öğretim yılı

bahar yarıyılında Bireysel Çalgı Eğitimi 6 -Gitar dersini ilk kez alan derslere devam eden (devamsızlıktan kalmayan), gitar çalma deneyimi yüksek, çalgısında ileri düzey olan, gitar eğitimi sürecinde eserlerini daha önce ezbere çalmış ve araştırmaya gönüllü olarak katılan üçüncü sınıf lisans öğrencilerinden (n=3) oluşmaktadır.

Araştırma sürecinde gitar eğitiminde ezbere çalma becerilerinin geliştirilmesine yönelik öğrenme stratejilerine dayalı uygulama için öğrenciler ile uygulama öncesi iletişim kurulup araştırma konusu, amacı ve uygulama ile ilgili ön bilgilendirme yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin 1'i erkek 2'si kadındır. Katılımcıların tümü güzel sanatlar lisesi mezunudur ve 8 yıldır gitar eğitimi almaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında belirlenen alt amaçlara yanıt aramak amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formları, gitar performans gözlem formu ve araştırmacı notları olmak üzere dört veri toplama aracı kullanılmıştır. Aşağıda araştırmanın verilerini elde etmek amacıyla kullanılan veri toplama araçları hakkındaki açıklamalara yer verilmiştir.

3.3.1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formları (Uygulama Öncesi-Uygulama Sonrası)

Araştırmada öğrencilerin uygulama öncesi gitar eğitiminde eserlerini ezbere çalmaya ilişkin algılarını belirleyebilmek ve uygulama sonrası öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin eserlerini ezbere çalma becerilerine etkisine ilişkin görüşlerini belirleyebilmek için araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış iki farklı görüşme formu kullanılmıştır. Uygulama öncesi için hazırlanan görüşme formu (Ek.1), araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri ile ilgili verileri elde etmek için 4 soru; gitar eğitiminde eserlerini ezbere çalmaya ilişkin algılarını araştırma kapsamında belirlenen boyutlar çerçevesinde belirlemek ve değerlendirmek için 9 soru olmak üzere toplamda 13 sorudan oluşmaktadır. Uygulama sonrası için hazırlanan görüşme formu (Ek.2) ise öğrencilerin öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin eserlerini ezbere çalma becerilerine etkisine ilişkin görüşlerini belirleyebilmek için 6 sorudan oluşmaktadır. Görüşme formu oluşturma sürecinde ilk olarak alanyazın taraması yapılmış daha sonra

araştırmanın amacı ve problem cümleleri doğrultusunda hazırlanan sorular; kapsam, açıklık, anlaşılabilirlik ve çalışmaya uygunluk açılarından değerlendirilmek üzere açık ve kapalı uçlu sorulardan oluşan bir değerlendirme formu ile uzman görüşlerine (n=6) sunulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler ve düzenlemeler yapılarak formlara son şekli verilmiş ve formların kapsam geçerliği sağlanmıştır.

3.3.2. Gitar Performans Gözlem Formu

Araştırmada öğrencilerin öntest-sontest gitar performans başarılarının ölçülmesine yönelik araştırmacı tarafından geliştirilen gitar performans gözlem formu (Ek.3) kullanılmıştır. Gözlem formu “Teknik”, “Müzikal İfade” ve “Bütünlük” olmak üzere üç alt boyutta ve toplamda 20 sorudan oluşmaktadır. Formda puanlama 1’den 5’e kadar “1-Hiç yeterli değil, 2-Çok az yeterli, 3- Biraz yeterli, 4-Oldukça yeterli, 5- Tamamen yeterli” ifadelerinden oluşmaktadır. Gözlem formundan alınabilecek en düşük puan 20, en yüksek puan 100’dür. Araştırmada müzik öğretmeni adaylarının gitar performans başarısının değerlendirilmesinde “Gözlem Formu”ndan aldıkları puanlar toplam puan üzerinden değerlendirilmiştir.

Gözlem formunun hazırlanmasında öncelikle alanyazın taranarak gitar performans başarısını ölçmeye yönelik geliştirilmiş ölçme araçları incelenmiştir. Bu çerçevede müzik öğretmeni adaylarının gitar performans başarılarını belirlemek için Yokuş (2009b) tarafından geliştirilen gözlem formundan yararlanılmıştır. Ardından Bireysel Çalgı Eğitimi 6- Gitar ders içerikleri çerçevesinde hedeflenen öğrenme çıktıları göz önüne alınarak araştırmacı tarafından hazırlanan madde havuzu uzman görüşlerine sunulmuş ve uzman görüşleri (n=6) doğrultusunda gerekli düzeltmeler/düzenlemeler yapılarak forma son şekli verilmiştir. Gözlem formunun kapsam geçerliği uzman görüşleri ile sağlanmıştır.

Performansın ölçülmesinde; öntestte, alanında uzman iki öğretim elemanı ve araştırmacı olmak üzere üç kişilik; yine sontestte, alanında uzman iki öğretim elemanı ve araştırmacı olmak üzere üç kişilik bir jüri oluşturulmuştur. Her bir gözlemci, öğrencinin performansını gözlemleyerek ve dinleyerek; birbirinden bağımsız olarak, gözlem formunda yer verilen maddelere göre puanlama yapmıştır. Araştırma kapsamında öntest-sontest performanslarının ölçülmesi ve değerlendirilmesi amacıyla 5 haftalık Bireysel Çalgı Eğitimi 6- Gitar dersi kapsamında hedeflenen öğrenme çıktılarına paralel, alanında

uzman öğretim elemanlarının görüşleri alınarak öğrencilerin daha önce çalışmadıkları ve düzeylerine uygun bir eser (M. Ponce Sonata III- Chanson) belirlenmiştir. Çalışma kapsamında eser edisyonu olarak The Royal Conservatory of Music- Guitar Series (2004), Guitar Repertoire and Studies/Etudes 8 kitabında yer alan Andres Segovia'nın düzenlemesi kullanılmıştır. Edisyon tercihinde müzikal ifadeler, pozisyon geçişleri ve parmak numaraları dikkate alınmıştır. Öğrenciler sontest performanslarını eserlerini ezbere çalarak gerçekleştirmişlerdir.

Uzmanların puanları tek tek değerlendirildikten sonra, puanlayıcılar arasında farklılık olup olmadığına Spearman Brown Sıra Farkları korelasyon katsayısı ile bakılmıştır. Elde edilen sonuçta uzmanların gözlem formuna verdikleri puanlar açısından anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p < 0.01$). Bu sonuca göre, uzmanların performansları değerlendirmeleri arasındaki korelasyonun anlamlı olduğu ve her üç uzmanın performans değerlendirmesi açısından büyük ölçüde hem fikir oldukları söylenebilir.

3.3.3. Araştırmacı Notları

Araştırmada öğrencilerin eserlerini ezbere çalma becerilerini geliştirmeye yönelik uygulama süresi içerisinde araştırmacının gözlemlerini derinlemesine yansıtabilmek için araştırmacı notları tutulmuştur. Bu kapsamda araştırmacı 5 haftalık uygulama süreci boyunca her öğrenci için her derste eylem planı doğrultusunda gerçekleştirilen öğrenme stratejilerine dayalı etkinlik programı doğrultusunda gözlemlediği görüşlerini not almıştır. Böylelikle araştırmacı, araştırma sürecinde kendi görüşlerini düzenli ve sistematik olarak toplayarak bir veri kaynağı oluşturmuştur. Araştırmacı notlarının, araştırmanın veri toplama kısmında gözleme dayalı somut veriler kazandırdığı düşünülmektedir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma verileri araştırmanın amacı doğrultusunda belirlenen alt amaçlar çerçevesinde oluşturulan veri toplama araçları ile toplanmıştır. Araştırmacı tarafından görüşme ve uygulama öncesi öğrencilere araştırma konusu ile ilgili ön bilgilendirme yapılmıştır. Daha sonra her öğrenci için belirlenen gün ve saatte eserlerini ezber çalmaya

ilişkin algılarını belirlemeye yönelik yarı yapılandırılmış görüşme formu ve gitar performans saptamaya ilişkin gitar performans gözlem formu uygulanmıştır. Uygulama sonrası verileri ise, yine her öğrenci için belirlenen gün ve saatte eserlerini ezbere çalmaya yönelik uygulanan öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin performans başarılarına etkisini belirlemek için gitar performans gözlem formu, öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin eserlerini ezbere çalma becerilerine etkisine ilişkin görüşlerini belirleyebilmek için yarı yapılandırılmış görüşme formu ve araştırma sürecine ilişkin araştırmacının gözlemlerini de yansıtan araştırmacı notları ile elde edilmiştir. Ayrıca veri toplama sürecinde elde edilen verilerin derinlemesine çözümlenebilmesi için öğrencilerin bilgisi dahilinde görüşmelerin ses kayıtları ve performans verilerinin video kayıtları alınmıştır. Araştırma sürecinde çalışma grubuna yüz yüze eğitim verilmiştir. Araştırma kapsamındaki uygulamalar bireysel derslik ortamında gerçekleştirilmiştir. Her bir stratejiye ilişkin uygulama süresi 5 hafta boyunca haftada 1 ders saati (40 dk.) olacak şekilde gerçekleştirilmiştir. Araştırma için gerekli etik kurul izni, MSKÜ Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan 10.01.2022 tarihinde alınmıştır (Ek.4).

Araştırmanın çalışma grubuna, Bireysel Çalgı Eğitimi 6- Gitar ders içeriklerinde yer alan kazanımlara paralel olarak uzman görüşleri doğrultusunda belirlenen eser üzerinden 5 hafta boyunca araştırmacı tarafından Yokuş ve Yokuş'un (2010) müzik ve çalgı eğitiminde öğrenme stratejilerinin kullanımına yönelik olarak tanımladığı stratejiler kapsamında hazırlanan öğrencilerin ezbere çalma becerilerini geliştirmeye yönelik "öğrenme stratejilerine dayalı etkinlik programı" uygulanmıştır. Uygulama kapsamında öğrencilerde ezbere çalma becerilerinin geliştirilmesine yönelik her hafta hangi stratejilerin üzerinde durulacağı ve bu kapsamda gerçekleştirilen etkinlikler aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırmanın 5 Haftalık Eylem Planı Tablosu

Hafta	Öğrenme Stratejileri	Etkinlikler
1. Hafta	Dikkat Stratejileri	Öğrenme stratejileri ile ilgili bilgilendirme
		Stratejileri dikkate alarak eseri deşifre etme
		a) Eseri incelenme ve eser içerisinde melodik yapıdaki benzer ya da farklı fikirlerin altını çizme b) Metin kenarına not alma, (analiz notları, ton değişimleri, ezgi, akor sırası vb.)

Hafta	Öğrenme Stratejileri	Etkinlikler
2. Hafta	Kısa Süreli Bellekte Depolamayı Arttırıcı Stratejiler	a) Esere yönelik zihinsel tekrar çalışmaları yapma, bu çerçevede aşağıdaki etkinlikleri gerçekleştirme; i) Zihinsel Çalma: Eserdeki çalışma yapılacak partinin belirlenmesi, zihinsel çalma tekrarı yapılacak olan müziksel bütünün belirli bir çalma kolaylığına ulaşana dek çalarak tekrar edilmesi, ardından eserin çalgıya dokunmadan zihinden çalarak tekrar edilmesi. ii) Zihinsel Görme: Eserdeki tekrar edilen partinin notasını görsel olarak zihinde canlandırma çalışmaları. iii) Zihinsel İşitme: Eserdeki partileri sırasıyla ve birbirine ekleyerek (önce iki parti, daha sonra üç ve diğerleri şeklinde) zihinde seslendirerek tekrar etme. b) Eseri anlamlı bütünlük oluşturacak şekilde gruplama çalışmaları yapma, bu çerçevede aşağıdaki etkinlikleri gerçekleştirme; i) Eseri ezgisel yapıdaki tekrar eden yapıları dikkate alarak gruplama ii) Eserdeki melodik benzerliklerin algılanmasına yönelik melodik bütünün belirli gruplara ayrılması, bu yolla müziksel bilginin daha küçük birimlere indirgenmesi.
3. Hafta	Anlamlandırmayı Arttırıcı Stratejiler	a) Eseri zihinden ya da sesli bir biçimde çalarak tekrar etme, bu çerçevede notaya bakmadan, eseri zihinde canlandırarak ezberlemeye yönelik tekrar çalışmaları yapma. b) Eser içerisinde zor pasajların belirlenip bunlara yönelik örtük ve açık tekrar çalışmaları yapma. c) Esere yönelik müziksel örgütleme çalışmaları yapma, bu çerçevede aşağıdaki etkinlikleri gerçekleştirme; i) Eserin belirgin melodik yapıları ve biçimlerinin algılanmasına yönelik parçadan bütüne ve parçalarına ayırma ve stratejisinin kullanılması. Eseri çalarken hatalı (takılarak çalınan) kısımların zihinsel olarak not edilmesi ve küçük parçalar halinde ayrıca çalışılması. d) Eser içerisindeki müziksel fikirleri anlamlandırmaya yönelik müziksel özetleme çalışmaları yapma, bu çerçevede eserdeki notaları bir bütünlük içinde organize ederek özetleme ve tekrar etme. i): Eserin armonik yapısının daha kolay anlaşılmasına ve ardışık olarak gelen armonik yapıları daha kolay kavramaya yönelik armonik özetleme çalışmaları yapma
4. Hafta	Bellek Destekleyici Stratejiler	a) Eseri çalarken kaydetme ve kendi yorumunu dinleme. b) Eseri farklı yorumculardan dinleme ve model alma. c) Stratejileri dikkate alarak ezberi pekiştirme
5. Hafta	Genel tekrar	Eserin müzikal ve teknik problemlerinin çözümüne yönelik genel tekrar.

3.5. Uygulama

Araştırmanın eylem planı çerçevesinde haftalık olarak belirlenen konulara paralel olarak gitar öğrencilerine öncelikle öğrenme stratejileri ile ilgili temel kavramlar

açıklanmış, öğrenme hedeflerini gerçekleştirmeye yönelik hangi stratejik yaklaşımları kullanabileceklerine ilişkin çalışılacak eser üzerinde örneklendirmeler yapılmıştır. Eserin temposu ve tonu öğrencilere sorulmuş, Ponce Sonat III Chanson bölümünün bir Katalan ezgisi üzerine kurulduğu öğrencilere ifade edilmiştir. Daha sonra eserin form yapısı belirlenmiş ve her bir bölümün ton ve tempo değişimlerine dikkat çekilmiştir. Çalışma sürecinin devamında ilk hafta etkinlikleri kapsamındaki stratejiler dikkate alınarak eser deşifre edilmiştir. Etkinlik sürecinde gerçekleştirilen uygulama örnekleri aşağıdaki gibidir:

Şekil 3. *Altını (Üstünü) Çizme Stratejisine İlişkin Örnek*

Not. M. Ponce. Sonata III- Chanson. (1-4., 30-33.ölçüler).

Benzer ya da farklı fikirlerin altını çizme ihtiyaç duyulan bilgiye dikkatin daha kolay odaklanmasına ve bilginin daha kolay ayırt edilmesine ya da benzer yapılar arasında ilişki kurulmasına olanak tanıyabilir (Yokuş ve Yokuş, 2010, s.24). Uygulama sürecinde altını (üstünü) çizme stratejisi yoluyla eser içerisinde melodik açıdan benzerlik gösteren yapılara dikkat çekilmesi amaçlanmıştır.

Şekil 4. *Metin Kenarına Not Alma Stratejisine İlişkin Örnek*

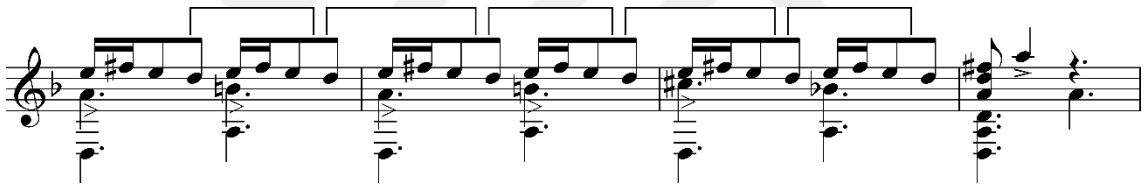

Not. M. Ponce. Sonata III- Chanson. (16-19. ölçüler).

Metin kenarına not alma stratejisi ile eser içerisindeki ton değişimlerine ve müzikal ifadelerle yönelik dikkat çekilerek öğrencilerin çalma esnasında ilgili pasajlara zihinsel olarak bir ön hazırlık yapmaları amaçlanmıştır.

Uygulamanın ikinci haftasında öğrencilerden öncelikle müziksel bütünü anlamlandırmaya yönelik eseri bölümlere ayırarak ve daha küçük müziksel fikirlerden yola çıkarak zihinsel olarak tekrar etmeleri istenmiştir. Bu kapsamda her bir öğrenci için çalışılacak parti belirlenerek belirli bir çalma kolaylığına ulaşana dek çaldırılarak tekrar ettirilmiş, çalgıya dokunmadan zihinsel tekrar çalışmaları yaptırılmıştır. Daha sonra öğrencilerden gözlerini kapamaları istenmiş, parmaklarının klavyedeki görüntüsünü zihinlerinde canlandırarak ve seslendirerek tekrar çalışmalarına devam etmeleri istenmiştir. Zihinsel tekrar çalışmalarının ardından eser içerisindeki ezgisel yapıdaki tekrarlar dikkate alınarak gruplama çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda eserdeki melodik benzerliklerin algılanmasına yönelik, melodik bütün belirli gruplara ayrılmıştır. Gruplama strateji yoluyla müziksel bilgi yeniden organize edilerek zihinsel olarak tekrar çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Gruplama stratejileri kapsamında gerçekleştirilen uygulama örneği aşağıdaki gibidir:

Şekil 5. *Gruplama Stratejisine İlişkin Örnek*

Not. M. Ponce. Sonata III- Chanson. (16-19. ölçüler),

Uygulamanın üçüncü haftasında öğrencilerden zihinsel resmetmeye odaklanarak eseri ezberlemeye yönelik tekrar çalışmaları yapmaları istenmiştir. Bu doğrultuda eser içerisinde geçen zor pasajlar belirlenmiş notaya bakmadan, eseri zihinde canlandırarak ezberlemeye yönelik örtük ve açık tekrar çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Uygulama sürecinde öğrencilerle eser içerisindeki ardışık parçaların birbiriyle ilişkilendirilmesine yönelik melodik örgütleme stratejisi kapsamında parçadan bütüne ve parçalarına ayırma stratejileri ve müziksel fikirleri anlamlandırmaya yönelik melodik özetleme çalışmaları gerçekleştirilmiş; eseri çalarken hatalı kısımların zihinsel olarak not edilmesi ve küçük parçalar halinde ayrıca çalışılması istenmiştir. Diğer taraftan eserin armonik yapısının daha kolay anlaşılmasına ve ardışık olarak gelen armonik yapıları daha kolay kavramaya yönelik armonik özetleme çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Etkinlik sürecinde gerçekleştirilen uygulama örnekleri aşağıdaki gibidir:

Şekil 6. Parçadan Bütüne Stratejisine İlişkin Örnek

Not. M. Ponce. Sonata III- Chanson. (1- 8. ölçüler).

Parçadan bütüne stratejisi organize edilen müziksel fikirler arasında doğru bağlantıların kurulmasına olanak sağlar. Bu strateji hem hatasız ve takılmadan çalmaya hem de tekrar çalışmalarının anlamlı bir şekilde pekiştirilmesine yardımcı olur (Yokuş ve Yokuş, 2010, s.43). Uygulama sürecinde parçadan bütüne strateji ile eserin daha küçük parçalarının birbiriyle ilişkilendirilmesi ve birbirine eklenerek tekrar edilmesi amaçlanmıştır.

Şekil 7. Parçalarına Ayırma Stratejisine İlişkin Örnek (1)

Şekil 8. Parçalarına Ayırma Stratejisine İlişkin Örnek (2)

Not. M. Ponce Sonata III- Chanson (24- 27. ölçüler).

Parçalarına ayırma stratejisi basitten karmaşığa doğru yol izleyen bir tekniktir. Bu bağlamda çalışılan eserlerin melodik yapıları ve biçimleri bakımından örgütlenmesi

bilgiyi anlamlandırmaya (kodlamaya) yardım eden bir süreç olacaktır (Yokuş ve Yokuş, 2010, s.51). Uygulama sürecinde bu strateji yoluyla eser parçalar halinde ayrıca çalışılmış, bu yolla eserdeki belirgin melodik yapıların ve biçimlerin algılanması amaçlanmıştır.

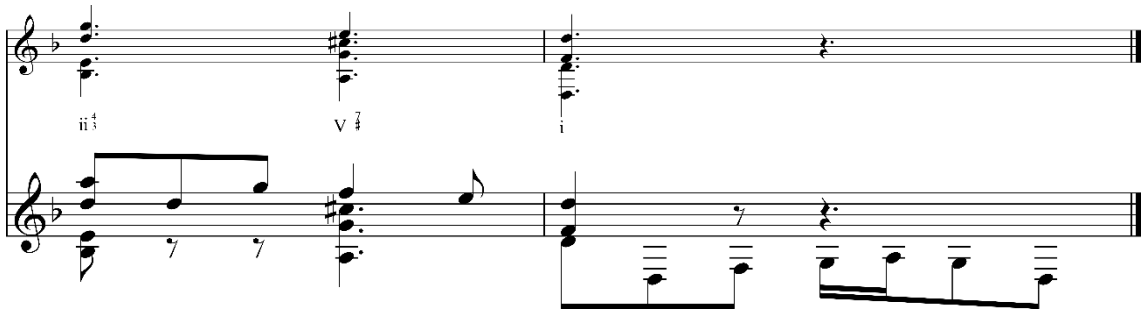
Şekil 9. Melodik Özetleme Stratejisine İlişkin Örnek

Not. M. Ponce. Sonata III- Chanson. (9- 12. ölçüler),

Uygulama sürecinde melodik özetleme stratejisi yoluyla eser içerisindeki müziksel fikirlerin anlamlandırılması amaçlanmıştır. Bu bağlamda eserdeki notalar bir bütünlük içinde organize edilerek özetlenmiş, öğrencilerle örtük ve açık tekrar çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Şekil 10. Armonik Özetleme Stratejisine İlişkin Örnek

Not. M. Ponce. Sonata III- Chanson (11- 12. ölçüler),

Armonik özetleme, armonik gerekli görüldüğü durumlarda geçici, işleyici, öncü geciktirici seslerden arındırılarak örgütlenmesi yani özetlemesinin yapılmasıdır. Bu strateji armonik fikirlerin yalın olarak görülmesine ve daha kolay kavranmasına yardımcı olabilir (Yokuş ve Yokuş, 2010, s.70). Uygulama sürecinde bu strateji yoluyla eserin armonik yapısının daha kolay anlaşılması ve eseri zihinsel olarak hatırlanmayı ve kavramayı arttırmak amaçlanmıştır. Uygulama sürecinde ayrıca eser içerisindeki

pasajlarda ardışık olarak gelen armonik yapılara dikkat çekilmiş bu yapılar dikkate alınarak tekrar çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Uygulamanın dördüncü haftasında öğrencilerden çaldıkları eseri çalışmaları sürecinde kaydetmeleri ve kendi yorumlarını dikkatle dinlemeleri istenmiştir. Dinleme sürecinde öğrencilerin müzikal fikirler arasında bağ kurabilmesine yönelik eser içerisindeki müzikal ilişkilere, melodik benzerlik ve farklılıklara dikkat etmeleri ve aynı zamanda notaları görsel olarak zihinlerinde canlandırmaları istenmiştir. Bununla birlikte yorumlama becerilerini geliştirmeye yönelik eseri farklı yorumculardan dinleyerek, bu yorumcuları kendilerine model alabilecekleri ifade edilmiştir.

Uygulamanın son haftasında öğrencilerle esere ilişkin müzikal ve teknik unsurları dikkate alarak ezber pekiştirme çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda eser; doğru ve temiz çalma, temposunda ve akıcı çalma, müzikalite ve yorumlama açısından değerlendirilmiştir. Uygulamaya stratejiler yoluyla eseri ezberlemeye ilişkin pekiştirme çalışmalarıyla devam edilmiştir.

3.6. Verilerin Analizi

Araştırmada öğrenci görüşleri ve araştırmacı notlarından elde edilen nitel çerçevedeki veriler betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Betimsel analiz yaklaşımına göre elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanarak yorumlanır ve neden-sonuç ilişkileri irdelenerek sonuçlara ulaşılır. Betimsel analizde ortaya çıkan temaların ilişkilendirilmesi, anlamlandırılması ve ileriye yönelik tahminlerde bulunulması da araştırmacının yapacağı yorumların boyutları arasında yer alabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmada öğrenci görüşlerinin etik kurallar çerçevesinde ele alınabilmesi için her bir öğrenciye kod verilmiştir. Bu doğrultuda, öğrenciler “Ö1” (Öğrenci 1), Ö2 (Öğrenci 2) ve Ö3 (Öğrenci 3) olarak kodlanmıştır. Öğrenci görüşlerinden elde edilen veriler betimsel analiz çerçevesinde ortak ya da benzer görüşler doğrultusunda değerlendirilmiştir. Araştırmada, araştırmacı notlarından elde edilen veriler, araştırmanın eylem planı doğrultusunda 5 haftalık uygulama sürecine paralel olarak analiz edilmiştir. Verilerin analizi ve yorumlama sürecinde araştırmanın tutarlı ve amacına uygun olarak yürütülmesine katkı sağlamak amacıyla uzman görüşleri de alınarak verilerin var olan

durumu ne kadar yansıttığı değerlendirilmiştir. Araştırmada ayrıca öğrenci görüşlerinden ve araştırmacı notlarından elde edilen verilerden doğrudan alıntılara da yer verilmiştir.

Gitar eğitiminde eserleri ezbere çalmaya yönelik uygulanan öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin öğrencilerin performans başarılarına etkisini belirlemeye yönelik elde edilen nicel çerçevedeki verilerin çözümlenmesinde ise öncelikle puanların normal dağılım özellikleri incelenmiştir. Grup büyüklüğünün 50'den küçük olması sebebiyle normallik dağılımı için puanların Shapiro-Wilk (S-W) değerlerine bakılmıştır. Tablo 2'de analiz kapsamında yer alan puanların Shapiro-Wilk testi sonuçları verilmiştir:

Tablo 2. *Puanların Shapiro-Wilk Testi Anlamlılık Düzeyi Sonuçları*

Grup	n	Test	İstatistik değeri	p
Deney Grubu	3	Öntest	.855	.253
		Sontest	.987	.780

Shapiro-Wilk testi sonuçlarına bakıldığında deney grubu öntest ve sontest için hesaplanan p -değerinin $\alpha=.05$ 'ten büyük olduğu görülmektedir. Dağılım normal dağılımdan anlamlı bir farklılık göstermediği için araştırmada parametrik istatistik tekniğinin kullanılmasına karar verilmiştir. Bu doğrultuda deney grubundan elde edilen öntest ve sontest verilerinin çözümlenmesinde bağımlı T-testi kullanılmıştır. Bu test ile uygulanan eğitim sonucunda deney grubunun araştırmanın bağımsız değişkeni yönünden gösterdikleri gelişme saptanmıştır. Araştırmada deney grubunun öntest-sontest puanlarından elde edilen anlamlı farklılığa ilişkin etki büyüklüğü için ise Cohen d değerine bakılmıştır. Cohen' in (1988, s.26) sınıflamasına göre d : .20- küçük (small) etki büyüklüğü; .50- orta (medium); .80 ise büyük (large) etki büyüklüğünü ifade etmektedir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu araştırmanın temel amacı gitar eğitiminde öğrenme stratejilerine dayalı etkinlikler ile öğrencilerin eserlerini ezbere çalma becerilerinin geliştirilmesidir. Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşmeler, gitar performans gözlem formu ve araştırmacı günlüğü yoluyla toplanan veriler analiz edilmiştir. Araştırmada veri analizine dayalı elde edilen bulgular araştırmanın alt amaçları ile paralel olarak sunulmuş ve yorumlanmıştır.

4.1. Gitar Eğitiminde Eserlerini Ezbere Çalmaya İlişkin Öğrencilerin Algılarına İlişkin Elde Edilen Bulgular

Araştırmanın birinci alt amacı kapsamında, araştırmaya katılan gitar öğrencilerinin tamamı, gitar eğitimi süreçlerinde eserlerini bireysel çalgı eğitimi gitar sınavlarında ve konser veya dinleti gibi çeşitli etkinliklerde ezber çaldıklarını ifade etmişlerdir. Elde edilen bulgularda gitar öğrencileri gitar eğitiminde eserlerini ezbere çalmaya ilişkin; sahnede performansa odaklanmak, nüansları daha iyi ifade edebilmek (Ö1), gitar performansını geliştirmek, gitara olan hakimiyetini arttırmak (Ö2) çalarken notayı takip etmekten kaynaklanan kafa karışıklığını önlemek ve müziğe odaklanmak (Ö3) gibi nedenler belirtmiştir. Bununla birlikte Ö1, ezber çalmanın kendisi için çok zor olduğunu ve nota önündeyken kendini daha güvende hissettiğini ifade etmiştir. Ö2 ise eserlerini ezberlediğinde eserlerindeki müzikal duyguyu daha rahat bir şekilde yansıttığını belirtmiştir. Öğrencilerin görüşlerine ilişkin örnek içerikler aşağıdaki gibidir:

Ezber benim için çok zor. Daha çok notaya bakarak çalışıyorum. Yarisını ezberleyebiliyorum. Nota önündeyken kendimi daha güvende hissediyorum. Konserler

için eserlerimi ezberliyorum. Sahnede performansıma odaklanmak için ezber çalışıyorum. Notaya baktığım zaman nüanslara dikkat etmiyorum. (Ö1)

Aslında zorunluluk olarak görmüyorum ezberlemeyi. Kendi kendine gelişiyor. Ezberlemek gitara olan hakimiyetimi artırıyor. Nota takip ettiğim zaman ilgim gitarda değil notalarda oluyor. İlgimi notaya değil gitara vermek daha iyi. (Ö2)

Ezberlemediğim zaman rahat çalamıyorum notalarla kafam karışmış oluyor bu yüzden duyguyu aktaramıyorum rahat olamıyorum. Özellikle J.S. Bach eserlerini kesinlikle ezberlemek gerekiyor. Tartımlar birbirine çok benzediği için notayı kaçırabiliyorum. (Ö3)

Araştırmada elde edilen bulgulara, öğrencilerin tamamının çalıştıkları eserlerin dönemine, formuna ve bestecisine göre ezberleme süreçlerinin değişkenlik gösterdiğini, özellikle Barok dönem ve Modern dönem eserlerini ezberlemede daha fazla zorluk yaşadıkları belirlenmiştir. Görüşlere ilişkin örnek içerikler aşağıdaki gibidir:

Barok dönem ve Bach eserleri, süslemeleri çok olduğu için daha çok zorluyor. (Ö1)

Barok ve Modern dönem eserleri biraz daha zorlar... (Ö2)

Bach eserleri daha yoğun bir çalışma gerektiriyor. Romantik dönem eserleri daha çabuk aklımda kalıyor. (Ö3)

Araştırmadan elde edilen bulgulara öğrencilerin tamamının gitar eserlerini ezberleme sürecinde, nota üzerinde belirli yapılara (eserin tonu, akor oluşumları, benzerlikleri) dikkat çekmeye ilişkin işaretlemeler yapma yöntemini kullandıkları belirlenmiştir. Bununla birlikte Ö1, gitar eserlerini ezberleme sürecinde ölçü ölçü çalışarak ve sonrasında ölçüleri birbiri ile birleştirerek tekrar çalışmalarıyla eseri hatırlamaya çalıştığını, ezberleme sürecinde odaklanabilmek için sessiz bir ortama ihtiyaç duyduğunu ifade etmiştir. Benzer bir şekilde Ö3, eseri ezberleme sürecinde ölçü ölçü çalıştığını ve sonrasında notaya bakmadan çalmaya çalıştığını ifade etmiştir. Ö2 ise, eseri şekilsel olarak ezberlediğini belirtmiştir. Öğrenci görüşlerine ilişkin örnek içerikler aşağıdaki gibidir:

Ölçü ölçü tekrar ediyorum. İlk bir ölçüyü tekrarlıyorum sonra ikinciye. Sonrasında birleştirip çalışıyorum. Ezgiyi çalarken devamında ne gelecekti diye düşünüp hatırlamaya çalışırım. Dikkat edeceğim yerlere ünlem işareti koyarım ya da renkli

kalemlerle çizerim. Bazen akorları yazarım. Odaklanmam için sessiz bir yerde çalışmak gerekiyor. (Ö1)

Gitarı alıp notaya bakmadan ne kadar ezberlemişim diye denerim çünkü şekil şekil ezberliyorum. Bir şekilden sonra hangi şeklin geldiğini ezberliyorum. Birinci sınıfta çaldığım eserlerde dominant akorunun geldiği yerlere dikkat çekmek için kırmızı kalemle işaretliyordum. Dominanttan sonraki dereceleri sarı ve yeşil kalemlerle işaretliyordum. İçselleştirdikten sonra gerek duymadım. (Ö2)

Ölçü ölçü çalışmazsam takılıyorum. Ölçülere ayırarak sonrasında notaya bakmadan çalışıyorum. Parmak numaralarını karıştırdığım yere fosforlu kalemle işaret koyarım. Bazı akorların ismini yazarım. Bilmediğim terimlerin anlamlarına bakarım. Çalıştığım ortamda insan konuşmaları rahatsız ediyor. Yalnız çalışmam gerekiyor. (Ö3)

Gitar öğrencilerinin tamamı, eserlerini ezberlerken izledikleri yol/yöntemler sayesinde eserlerini ezber çalarken daha az hata yaptıklarını ve eserlerini daha akıcı çaldıklarını ifade etmişlerdir. Örnek içerikler aşağıdaki gibidir:

... Akor geçişleri gereken pozisyonları daha akıcı çalabiliyorum. (Ö1)

Hatalı çalardım ya da takılırdım. Bu açılardan çok yardımcı olduğu düşünüyorum. (Ö3)

Öğrencilerin tamamı, gitar eğitimi süreçlerinde eserlerini ezbere çalmanın gerekli olduğunu ifade etmiştir. Ezber çalmanın gerekliliğine ilişkin ise; müzikal ifade, klavye hakimiyeti ve eseri daha rahat çalabilmek gibi nedenler belirtmişlerdir.

...Esere duygu verebilmek için gerekli. (Ö1)

Hakimiyet sağlamak ve müziğe kendini vermek için ezberlemek gerekiyor. (Ö2)

...Notalara bakınca performansa kendimi veremiyorum. Rahat olamıyorum, gergin oluyorum. (Ö3)

Gitar eğitimi sürecinde eserlerini ezberlemenin Ö1 ve Ö3 zor olduğunu ifade etmiş, Ö2 ise, şekilsel olarak düşünüp ezberlediği için eserlerini daha kolay ezberlediğini belirtmiştir. Örnek içerikler aşağıdaki gibidir:

... Zor. Hep yanlış çalacaktım gibi geliyor. Çok fazla üstüne düşmüyorum sanırım. (Ö1)

...Şekilsel olarak ezberlediğimde daha kolay olabiliyor. (Ö2)

...Ezber çalmak zor fakat avantajlı. (Ö3)

Araştırmadan elde edilen bulgulara gitar öğrencilerinin tamamı gitar eserlerini ezberlemenin performans başarılarını olumlu yönde etkiledikleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Örnek içerikler aşağıdaki gibidir:

...Nota olmayınca güvende hissetmiyorum. Fakat ezberlediğimde daha iyi performans sergileyebilirim. (Ö1)

...Notaya bakmadığım zaman eksiklerimi daha iyi görüyorum. (Ö2)

...Telaşlı ve gergin olmadığım için performansımı olumlu yönde etkiler. (Ö3)

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda gitar öğrencilerinin tamamının gitar eserlerini ezberlemenin gerekliliğini kabul ettikleri ve ezber çalmanın performans başarılarına olumlu yönde katkı sağladığını / sağlayacağını düşündükleri söylenebilir.

4.2. Öğrenme Stratejilerine Dayalı Etkinliklerin Öğrencilerin Gitar Eserlerini Ezbere Çalma Becerilerine Etkisine İlişkin Elde Edilen Bulgular

Araştırmanın ikinci alt amacı kapsamında, araştırmaya katılan gitar öğrencilerinin tamamı öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin ezber çalma becerilerini geliştirdiğini ifade etmişlerdir. Bu bağlamda; gitar eserlerini öğrenme stratejilerine dayalı olarak çalışmanın performans esnasında unutma kaygısını azalttığı (Ö1), stratejik çalışmanın eseri bütünsel olarak görmeye katkısı olduğu (Ö2), ve ezberlemeyi kolaylaştırdığı (Ö3) belirlenmiştir. Öğrenci görüşlerine ilişkin örnek içerikler aşağıdaki gibidir:

Çok fazla faydası oldu. Ezberleyemem, sahneye çıktığımda unuturum diye önyargılıydım. Stratejilerden yararlanmanın çok katkısını gördüm. (Ö1)

Ölçü ölçü ezberleyerek çalışırdım. Ölçülerdeki kalıp şekilleri, armoni varsa armoniye ezberliyordum. Melodiyi sonra ezberliyordum. Fakat armoniye ezberleyip melodinin gelmediği yerler de oluyordu. Çalışmalarımda önce armoni sonra melodiye dikkat ediyordum ama ikisini aynı anda düşünüp çalışınca daha fazla yararlı olduğunu gördüm. Benim amacım armoniye ezberleyip, o şekli ezberleyip sonrasında gelecek olan melodiyi düşünmek oluyordu. Armoni hafızama direkt giriyordu ve melodiyi

düşünüyordum sadece. Sadece armoniyle değil melodiyle birlikte ezberlemek daha iyi. (Ö2)

... Stratejilerle çok daha kolay ezberledim. (Ö3)

Bulgularda ayrıca öğrenme stratejilerine dayalı etkinlikler ile gerçekleştirilen ezberleme süreci sonucunda eseri ezber çalmanın sahne performansında özgüveni arttırdığı (Ö1), zihinsel tekrar çalışmalarının ve melodik özetleme stratejilerinin ezberleme sürecine katkısı olduğu (Ö2) ve eseri daha kısa sürede ezberlemeye yardımcı olduğu (Ö3) belirlenmiştir. Örnek içerikler aşağıdaki gibidir:

...Eserimi daha güvenli bir şekilde ve daha akıcı çaldım ve daha öncesinde stratejileri çalışmadan önce acaba sahnede unutmuyum? diye düşünüyordum. Nasıl ezberleyeceğim diye düşündüm ama sahnede kendiliğinden aktı gitti. Özgüvenim arttı. (Ö1)

Çalıştığımız eser daha fazla armoninin ön planda olduğu ve işleyişlerin, melodilerinin tekrarların olduğu bir eserdi. Melodiyi geri plana atıyordum. Dinleyip melodiyi ezberliyordum sonrasında aslında. Ama şimdi melodi de kafama oturdukça bakıyorum ki aslında bir tane şekil değil, kafamda daha fazla şekil oluşturabildiğimi gördüm. Örneğin üç ve dördüncü parmaklarda melodi olan bir pozisyon var. Aslında bir ve iki değil de bunlarla olan kombinasyonlarını da ezberlemeyi öğrendim. İlk başta melodiyi geri planda tuttuğum için melodik özetleme de faydalı oldu. (Ö2)

...Sadece sürekli tekrarlayarak ezberlemeye çalışıyordum. Bu çok uzun sürüyordu. Daha kısa sürede daha çok verim alarak ezberleyebildim. Sınavlarda da bu bana yardımcı olacak. (Ö3)

Öğrencilerin tamamı kısa süreli bellekte depolamayı artırıcı stratejileri kapsamında zihinsel tekrar çalışmalarının ezberleme süreçlerini kolaylaştırdığını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte dikkat stratejileri kapsamında benzer yapıların altını çizme, metin kenarına not alma, eserin bir bölümünü ya da bir pasajını gruplayarak çalışma stratejilerinin de eserlerini ezberleme süreçlerine katkısı olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin görüşlerine ilişkin örnek içerikler aşağıdaki gibidir:

... Ölçüleri farklı yerlerden bağlayarak çalışmak, sadece güçlü sesleri çalarak çalışmak, benzer yapıların altını çizmek, gruplama ve zihinsel tekrar çalışmaları yararlı oldu. (Ö1)

Takıldığım, unuttuğum yerleri bir önceki ölçüden başlayarak çalmak, ölçünün farklı seslerinden başlayıp, diğer ölçüye bağlantı yapmak yararlı oldu. Bazı pasajlarda bas sesleri çalmadan tekrar etmek çok işime yaradı. Gördüğüm akorun ismini yazmak. Pozisyonları ve melodiyi düşünerek zihinsel tekrar yapmak. Çalıştığımız eserde ikinci sayfada aynısı gelen benzer yapıyı işaretlemek, birinci sayfanın aynısı olduğunu, çalarken birinci sayfanın devamı gibi düşünmemi sadece bir notanın farklı olduğunu fark edip düşünmemi ve o farklı olan notanın diğer ölçülere kapı açtığını fark ettim. (Ö2)

... Zihinsel olarak aklıma gelmeyen yerde fiziksel olarak da takılıyordum. Bu yüzden en çok zihinsel tekrar işime yaradı. Çok kolay ve avantajlı bir çalışma olduğu için daha sık kullandım. Benzer yapıların olduğu yerleri işaretleyince kağıt üzerinde görüp bu buna benziyor deyip hatırlayabildim. Eseri farklı ölçülerden alıp çalmak hatırlamama yardımcı oldu. (Ö3)

Araştırmada ayrıca, farklı öğrenme stratejilerinden yararlanmanın öğrencilerin tümünün öğrenme hedeflerine daha kısa sürede erişmelerine, bundan sonraki çalışma süreçlerinde de bu stratejilerden yararlanmaları konusunda olumlu tutum geliştirmelerine katkı sağladığı ve performans gelişimlerini olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Görüşlere ilişkin örnek içerikler aşağıdaki gibidir:

Genelde ezberleyemem, nasıl ezberleyeceğim diye düşünüyordum. Bu konuda kendime güvenim hiç yoktu. Ezberlesem bile sahnede unutacağımı düşünüyordum. Stratejilerden yararlanarak eserlerimi daha kolay ezberleyebileceğimi gördüm. Performansım da arttı, daha akıcı çaldım. (Ö1)

... Kendi çalışmalarımın dışına çıkıp farklı stratejiler öğrenmek yararlı oldu. Üzerimde etkisi olan stratejiler oldu, bunları kullanacağım. (Ö2)

Eski ezberleme yöntemimin kolay olduğunu düşünüyordum. Fakat öğrendiğim stratejilerin daha verimli ve pratik olduğunu ve daha kısa zamanda sonuca ulaşabileceğimi fark ettim. Eseri sadece devamlı tekrar ederek ezberlemeye çalışmak hem yorucu hem de daha az verimli. Yeni eserlerimde de bu stratejilerden faydalanacağım. (Ö3)

Öğrencilerin tamamı eserlerini ezberlemeye ilişkin stratejik çalışmanın performans gelişimlerini desteklemenin yanında kendilerine olan güvenlerini arttırdığını ifade etmişlerdir. Örnek içerikler aşağıdaki gibidir:

Daha özgüvenli çaldım. Kendimden emindim. Notayla çalsaydım, ezberimde olmadığı için hata yapacağım korkusu da olacaktı ve dikkatim sadece notada olacaktı, nüanslarıma dikkat edemeyecektim. Ezberimde olduğuna emin olduğum için daha akıcı ve nüanslarıma dikkat ederek daha müzikal çaldım. Notaya güveniyordum fakat kendime güvenip notasız da çalabileceğimi gördüm. Gitarda kendimi gelişmiş hissettim. (Ö1)

Sürekli tekrar ederek çalıştığımda unuttuğum daha fazla yer oluyordu. Ezberliyordum fakat bazı yerler aklımda kalmıyordu ve bunun olabileceğini de öngördüğüm için daha fazla heyecan ve panik yapıyordum Stratejilerle ezberlediğim zaman kendime daha çok güvendim. Çünkü güzel bir şekilde ezberlediğimi ve unutmayacağımı biliyorum. Daha az panik yapıyorum ve emin çalışıyorum. Bu da performansına yansıyor ve daha güzel performans sağlıyorum. Daha akılda kalıcı ve kendime de güvenim tam oldu. (Ö2)

Ezber çalmak gitara olan hakimiyetimi arttırıyor. Eser ezberleme sürecinde sürekli kendimi denetleyerek zihinsel tekrar yapmak eseri hep dinamik olarak aklımda tutmama yardımcı oldu. Notaya bağlı kalmak yerine kendi müzikal duygumu daha iyi ifade ediyorum. (Ö3)

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, öğrencilerin eserde geçen armonik ve melodik yapılara ilişkin benzer ve farklı yapıların altını çizme, işaretlemeler yapma ya da eserin üzerine notlar alma, zihinsel tekrar gibi farklı öğrenme stratejilerinden yararlanarak çalışmalarının onların ezber çalma becerilerini geliştirdiği görüşünde oldukları söylenebilir. Bununla birlikte öğrenme stratejileri ile ezber çalma becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklerin; daha özgüvenli çalmak, eseri daha akıcı çalmak, müzikal duyguyu daha iyi ifade etmek ve iyi bir performans sergilemek gibi faktörler açısından da öğrencilere katkısı olduğu belirlenmiştir.

4.3. Gitar Eğitiminde Eserleri Ezbere Çalma Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Uygulanan Öğrenme Stratejilerine Dayalı Etkinliklerin Öğrencilerin Performans Başarılarına Etkisine İlişkin Elde Edilen Bulgular

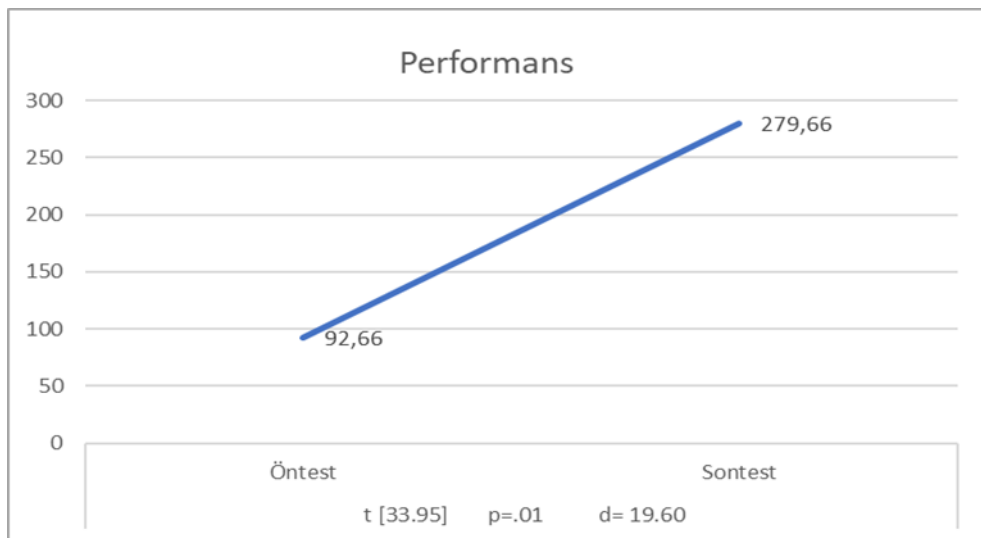
Tablo 2. Deney Grubunun Gitar Performans Başarısı Gözlem Formu Öntest Puanları ile Sontest puanlarına Göre Yapılan Bağımlı T Testi Sonuçları

Testler	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p	Cohen's d
Öntest	3	92.66	3.78	2	33.95	.001	19.60
Sontest	3	279.66	12.58				

$p < .01$

Tablo 2’de görüldüğü gibi deney grubunun öntest ve sontest puanları arasında t testi sonuçlarına göre anlamlı bir fark bulunmuştur ($t [35.95]$, $p < .01$). Farklılığa yönelik etki büyüklüğü değeri ise yüksek düzeydedir ($d = 19.60$). Elde edilen bu sonuç gitar eğitiminde eserleri ezbere çalma becerilerini geliştirmeye yönelik uygulanan öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin öğrencilerin performans başarılarını arttırmada yüksek düzeyde etkiye sahip olduğunu gösterir. Deney grubu öğrencilerinin öntest-sontest gitar performans puanlarındaki artışa yönelik çizgi grafiğine aşağıda yer verilmiştir.

Şekil 11. Deney Grubu Öntest-Sontest Gitar Performans Puanları Artışına İlişkin Çizgi Grafiği

4.4. Öğrenme Stratejilerine Dayalı Etkinliklerin Öğrencilerini Eserlerini Ezbere Çalma Becerilerine Etkisine İlişkin Araştırmacı Notlarından Elde Edilen Bulgular

Uygulama sürecinin ilk haftasında öncelikle öğrencilere beş hafta süresince öğrenme stratejileri ile ilgili gerçekleştirilecek etkinliklere ilişkin bilgilendirme yapılmıştır. Ardından öğrencilere ezberleme becerilerinin geliştirilmesine yönelik etkinlikler kapsamında çalışılacak eser teknik ve müzikal öğeleri bakımından incelenmiştir. Bu doğrultuda öğrencilerden eser içerisindeki ton değişimleri, melodik yapıdaki benzer ya da farklı fikirlerin altını (üstünü) çizmeleri istenmiş, analiz notları alınmıştır. Bu süreçte öğrencilerin eserin ana fikir ve yan fikirlerine dikkatlerini yoğunlaştırdıkları gözlenmiştir. Eserin deşifre sürecinde öğrencilerin müzikal fikirler arasındaki ilişkilere dikkatini yoğunlaştırması müzikal bilginin daha hızlı edinilmesine, kodlanmasına yardımcı olmuştur. Eseri deşifre aşamasında stratejik olarak çalışmanın aynı zamanda eseri ezberleme sürecine ilişkin öğrencilerin motivasyonlarını da arttırdığı gözlenmiştir. Bu duruma ilişkin araştırmacı notu aşağıdaki gibidir:

Öğrenciler başlangıçta biraz zorlandılar. Bu bağlamda Ö1 eseri deşifre sürecinde biraz daha çekingen davrandı. Ancak, esere ilişkin teknik ve müzikal öğelere dikkatini verdikten ve yaptığı hatalara ilişkin stratejik çalışmaların gerçekleştirilmesinin ardından motivasyonunun arttığı gözlemlendi. Öğrencilerin tümü esere ilişkin eserin tonu, nota süreleri, bağlı çalınması gereken notalar gibi noktalara dikkat ettiğinde deşifre süreci müzikal bilginin daha kısa sürede edinilmesine katkı sağladı.

Dikkat stratejileri gözetilerek eser deşifre çalışmaları kapsamında öncelikle eserin tonu ve bölümleri not alındıktan sonra öğrencilerin eserin bazı teknik çalım özelliklerine dikkatlerini daha iyi odaklayabilmeleri için notaları yuvarlak içine alma ve altını çizme stratejisi uygulanmıştır. Ardından eserde geçen bazı tel ve parmak numaraları yazılıp bazıları işaretlendikten sonra A teması ve B teması ve cümleler arasındaki benzer yapılara dikkat çekmek için yine altını çizme stratejisinin yararlanılmıştır. Eseri çalışma sürecinde. Ö2 ile eserde bare tekniği içere pasajları unuttuğu için ilgili pasajlar üzerinde işaretleme yapılmıştır. Bununla birlikte başlangıçta bazı ölçüleri hatırlamakta zorlanan Ö2'nin uygulamanın ardından ilgili ölçüyü takılmadan çaldığı gözlenmiştir. Ö3 ile gerçekleştirilen çalışma sürecinde ise başlangıçta ritim hataları yaptığı ilgili ölçüler üzerinde işaretlemeler yapması istenmiştir. Bu sayede sonraki performanslarında ilgili ölçülerdeki hatayı tekrarlanmadığı gözlenmiştir.

Uygulamanın ikinci haftasında eserin ezberlenmesine yönelik öğrencilerle zihinsel tekrar çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Böylece eseri olduğu gibi tekrar tekrar çalmak yerine öğrencilerden eserin belirlenen bir parçasının zihinden aynen tekrar etmeleri istenmiştir. Zihinsel tekrar çalışmalarında öğrencilerden bireysel ihtiyaçları doğrultusunda belirli bir çalma kolaylığına ulaşana dek eseri çalarak tekrar etmeleri istenmiş, ardından çalgıya dokunmadan zihinsel tekrar çalışmaları yapılmıştır. Çalışma sürecinde öğrencilerin eserin ilgili bölümlerini daha kolay hatırladıkları tespit edilmiştir. Bu duruma örnek araştırmacı notu şu şekilde belirtilmiştir:

Zihinsel tekrar çalışmaları öğrencilerin eseri daha kolay ve hızlı öğrenmelerine katkı sağlamaktadır... Öğrenciler zihinsel tekrar çalışmaları sayesinde çalarken eseri unutma korkusu yaşamamıştır.

Uygulama sürecinde zihinsel tekrar çalışmaları ile birlikte ezgisel yapıdaki tekrar eden ve melodik olarak benzerlik gösteren yapılara ilişkin dikkat çekilmiş ve melodik bütün daha küçük birimlere indirgenerek gruplara ayrılmıştır. Uygulama sürecinde esere ilişkin görece karmaşık yapıların öğrencilere daha basit ve anlamlı geldiği gözlenmiştir. Bu duruma ilişkin araştırmacı notu aşağıdaki gibidir:

...Öğrenme sürecinde notalar arasında ilişki kurulması ezberlemeye yardımcı olmaktadır.

Eserde belirli pasajlardaki melodik yapıların benzerliklerinin algılanmasına ve ezgi tekrarlarının kaç kere yapıldığının fark edilmesine olanak tanımak için en üst partideki yapılara ilişkin gruplama stratejisi uygulanmıştır. Bu uygulamanın ardından melodik bütünü doğru çalma açısından, zihinsel olarak bir kolaylık sağladığı gözlenmiştir. Uygulama sürecince gitar eserini ezberlemeye yönelik uygulanan zihinsel tekrar ve gruplama stratejilerinin öğrencilerin eseri ezberleme sürecine olumlu yönde katkı sağladığı söylenebilir.

Uygulamanın üçüncü haftasında gitar eserinde her öğrencinin ihtiyacına yönelik olarak belirlenen pasajlara ilişkin notaya bakmadan ezberlemeye yönelik tekrar çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda eser içerisinde öğrencilerin ezbere çalarken daha fazla zorlandığı pasajlar ilişkin örtük ve açık tekrar çalışmaları yaptırılmıştır. Öğrencilerin eseri çalarken hatalı (takılarak çalınan) çaldıkları bölümlere ilişkin melodik örgütleme stratejileri kullanılmış bununla birlikte eser içerisindeki müziksel fikirleri ve armonik yapıları anlamlandırmaya yönelik müziksel özetleme ve armonik özetleme

stratejilerinden de yararlanılmıştır. Böylece eserdeki notalar ve armonik yapılar bir bütünlük içerisinde organize edilerek özetlenmiş ve tekrar edilmiştir. Örtük ve açık tekrar çalışmalarının öğrencilerin zorlandıkları bölümlere ilişkin yaptıkları hataları en aza indirmesinde faydalı olduğu belirlenmiştir. Bu duruma ilişkin araştırmacı notu aşağıdaki gibidir:

Öğrencilerden klavyede bir sonraki akorun olacağı yere bakmak ve yeni parmak pozisyonlarının nasıl görüneceğini mümkün olduğunca net bir şekilde zihinlerinde canlandırmaları, ardından rahat bir şekilde parmakları yeni pozisyona göre şekillendirmeleri istemiştir. Bununla birlikte parmaklarını çalacakları tellerin üzerine veya çok yakınına yerleştirdiklerinde parmakları çalacakları notalara mümkün olduğunca doğrudan hareket etmeye hazır hale gelmiştir. Böylece pozisyon geçişlerini hatasız çalabilmişlerdir.

Uygulama sürecinde öğrencilerden en iyi performansa ulaşmaları için yavaş ve bilinçli hareket etmeleri istenmiş, tekrar çalışmalarının anlamlı bir şekilde pekiştirilmesine ve hatasız çalmaya yardımcı olması için belirlenen pasajlar üzerinde melodik örgütlenme stratejisi kapsamında parçadan bütüne ve parçalarına ayırma stratejileri uygulanmıştır. Bununla birlikte eser içerisindeki pozisyon geçişlerine dikkat çekilerek müziksel bilgiyi anlamlandırmak için her ölçünün birinci zamanlarına gelen akor yapıları üzerinde durulmuş ve öğrencilerden üst partide devam eden melodiyi göz ardı ederek, sadece akor geçişlerini tüm ölçüyü kapsayacak şekilde büyüterek çalmaları istenmiştir. Böylece ölçü geçişleri arasındaki melodi yalınlaştırılarak pozisyon geçişleri tekrar edildiğinde öğrencilerin bu pasajları daha akıcı ve hatasız çaldıkları gözlenmiştir. Diğer yandan eser içerisinde gerekli görülen pasajlardaki notalar bir bütünlük içinde organize edilerek özetlenmiş, stratejiler gözetilerek örtük ve açık tekrar çalışmalarına devam edilmiştir. Uygulanan stratejiler öğrencilerin ilgili pasajları hatasız ve takılmadan çalmalarına yardımcı olmuştur.

Çalışma sürecinde eserin armonik yapısının daha kolay anlaşılması ve eseri zihinsel olarak hatırlanmayı ve kavramayı arttırmak için armonik özetleme stratejiden yararlanılmış, bu kapsamda eserin zihinsel olarak hatırlanması ve kavranmasını arttırmak amaçlanmıştır. Ayrıca eser içerisindeki pasajlarda ardışık olarak gelen armonik yapılara dikkat çekilmiş, bu yapılar dikkate alınarak tekrar çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bu strateji öğrencilerin müziksel fikirleri ve bu pasajlara ilişkin armonik yapıyı

kavramalarına ve müziksel bilgiyi hatırlamalarına katkı sağlamıştır. Bu durumuma ilişkin araştırmacı notu aşağıdaki gibidir:

...Öğrenciler eseri, melodik fikirleri ve ardışık gelen armonik yapıları gözeterek tekrarladıklarında müziksel bilgiyi daha kolay hatırlamaktadır.

Diğer yandan, öğrenme stratejilerinin kullanılmasına dayalı gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda öğrencilerin eseri ezbere çalarken kendilerine daha fazla güven duydukları gözlemlenmiştir. Bu bağlamda öğrenciler kendi müzikal duygularını da performanslarına yansıtabilmiştir.

Uygulamanın dördüncü haftasında öğrencilerden çalıştıkları eseri kaydetmeleri ve kendi yorumlarını dinlemeleri, ayrıca eseri farklı yorumculardan dinleyerek teknik ve müzikal açıdan değerlendirmeleri istenmiştir. Diğer taraftan stratejik çalışmaları dikkate alarak ezberi pekiştirme çalışmaları yapılmıştır. Uygulama sürecine ilişkin araştırmacı notu aşağıdaki gibidir.

...Bu stratejinin uygulanması öğrencilerin kendini kontrol etmesine ve teknik ve müzikal açıdan kendini değerlendirmesine olanak sağlamıştır. Uygulama sonunda öğrencilerin özellikle performansları esnasında fark edemedikleri müzikal hataların farkına vardıkları gözlenmiştir.

Uygulamanın son haftasında eserin müzikal ve teknik problemlerinin çözümüne ve ezberin pekiştirilmesine yönelik genel tekrar çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Uygulamanın son haftasına ilişkin araştırmacı notu aşağıdaki gibidir:

...Uygulama sürecince gerçekleştirilen öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin öğrencilerin eseri hatırlamaya ilişkin gerekli ipuçlarını kullanabilmesine olanak sağladığı gözlenmiştir. Uygulama sürecinde öğrenciler eseri akıcı bir şekilde ezberden çalabilmiş, teknik ve müzikal açıdan başarılı bir performans sergilemişlerdir.

Araştırma bulgularına dayanarak, gitar eğitiminde öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin öğrencilerini eserlerini ezbere çalma becerilerini geliştirmelerine ve performans başarılarına olumlu yönde etkisi olduğu söylenebilir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulgularından elde edilen sonuçlar ve sonuçlar ışığında gerçekleştirilen tartışma ve önerilere yer verilmiştir. Bu araştırma gitar eğitiminde öğrenme stratejilerine dayalı etkinlikler ile öğrencilerin eserlerini ezbere çalma becerilerinin geliştirilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Eylem araştırması modelinde gerçekleştirilen araştırmanın alt amaçları doğrultusunda; (a) gitar eğitiminde eserlerini ezbere çalmaya ilişkin öğrencilerin algıları, (b) öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin gitar eserlerini ezbere çalma becerilerine etkisi, (c) gitar eğitiminde eserleri ezbere çalma becerilerini geliştirmeye yönelik uygulanan öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin öğrencilerin performans başarılarına etkisi, (d) öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin öğrencilerini eserlerini ezbere çalma becerilerine etkisine ilişkin araştırmacı notları çerçevesinde veriler toplanmış ve analiz edilmiştir.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın birinci alt amacı, öğrencilerin gitar eğitiminde eserlerini ezbere çalmaya ilişkin algılarının belirlenmesidir. Bu kapsamda elde edilen sonuçlarda gitar eserlerini ezbere çalmaya ilişkin öğrencilerin; sahnede performansa ve müziğe odaklanmak, nüansları daha iyi ifade edebilmek, gitara olan hakimiyetini arttırmak gibi faktörler açısından performans gelişimini desteklediği algısına sahip oldukları belirlenmiştir. Bununla birlikte elde edilen bulgularda öğrencilerin “Ezber benim için çok zor”, “Daha çok notaya bakarak çalışıyorum.”, “Yarısını ezberleyebiliyorum” şeklindeki ifadeleri eserleri ezberlemenin zor olduğu algısına da sahip olduklarını da göstermektedir. Araştırmada, öğrencilerin tamamının bazı dönem eserlerini ezberleme süreçlerinde daha

fazla zorluk yaşadıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin “Barok dönem ve Bach eserleri, süslemeleri çok olduğu için daha çok zorluyor”., “Barok ve Modern dönem eserleri biraz daha zorlar.” şeklindeki ifadeleri göz önüne alındığında, diğer dönem eserlerine göre Barok ve Modern dönem eserlerini ezberlemenin daha zor olduğu algısına sahip oldukları söylenebilir. Bu kapsamda gerçekleştirilen araştırmalar kapsamında Ekinci ve Demirtaş (2013), Barok dönem piyano eserlerinin yorumlanmasında karşılaşılan sorunlara ilişkin gerçekleştirdiği araştırmalarında; çalışma grubunda yer alan öğrencilerin yarısının Barok dönem eserlerini ezberlemekte güçlük çektiğini belirlemişler ve bu durumun Barok dönem eserlerinin karmaşık, polifonik yapısından kaynaklandığını ifade etmişlerdir. Bu bağlamda, öğrencilerin Barok dönem eserlerini ezberlemekte güçlük çekmelerinin nedeninin bu eserlerin polifonik yapısından kaynaklandığı söylenebilir. Modern dönem eserlerini ezberleme süreçlerinde zorlanmalarının nedenleri olarak ise; Modern dönem eserlerinin farklı tekniklere, efektlere, farklı tınılara ve renklere, farklı aralıklara ve akor düzenlerine aynı zamanda karışık ritimlere sahip olmaları gösterilebilir.

Araştırma sonucunda öğrencilerin tamamının gitar eserlerini ezberleme sürecinde, nota üzerinde belirli yapılara (eserin tonu, akor oluşumları, benzerlikleri) dikkat çekmeye ilişkin işaretlemeler yapma gibi stratejik çalışmaları kullandıkları belirlenmiştir. Bu doğrultuda gitar eserlerini ezberleme süreçlerinde öğrencilerin “Dikkat edeceğim yerlere ünlem işareti koyarım ya da renkli kalemlerle çizerim.”, “Birinci sınıfta çaldığım eserlerde dominant akorunun geldiği yerlere dikkat çekmek için kırmızı kalemle işaretliyordum.”, “Parmak numaralarını karıştırdığım yere fosforlu kalemle işaret koyarım.”, “Bazı akorların ismini yazarım” şeklindeki ifadeleri öğrenme stratejileri kapsamında dikkat stratejilerinden yararlandıklarını göstermektedir. Alanyazında Tunçkılıç ve Yokuş (2022), müzik eğitimi anabilim dalında bireysel çalgı eğitimi kapsamında gitar eğitimi alan öğrencilerin gitar eserlerini ezberlemeye ilişkin tutum ve eğilimlerinin belirlenmeyi amaçladıkları çalışmalarında, gitar öğrencilerinin eserlerini ezberlerken dikkat stratejilerine ilişkin; nota üzerine işaret koyma, notanın altını üstünü çizme ya da notayı daire içine alma gibi stratejilerden yararlandıklarını belirlemiştir. Araştırmadan elde edilen sonucun bu araştırmadan elde edilen sonuçla paralellik gösterdiği söylenebilir.

Araştırmadan öğrenci görüşlerinden elde edilen bulgulara göre, gitar eserlerini ezberlemek; klavye hakimiyeti, müzikal ifadeleri daha iyi yansıtabilmek için gereklidir ve performans başarısına olumlu yönde katkı sağlamaktadır. Çalgı eğitiminde ezber

olgusuna ilişkin gerçekleştirilmiş araştırmalardan elde edilen sonuçlarda bu görüşü destekler niteliktedir (Eroğlu, 2010; Bulut, 2018, Munoz, 2008; Uzunoğlu, 2006; Umuzdaş ve Umuzdaş, 2021; Tunçkılıç ve Yokuş, 2022; Wilson ve diğerleri, 2022). Bu araştırmalar kapsamında Munoz'un (2008) araştırması sonucunda, konservatuvarda eğitim gören lisans öğrencilerin çoğunluğu tarafından hafızaya verilen öneme ilişkin, "ezberleme notada yer alan müziğin anlaşılmasını etkiler" ifadesi lisans öğrencileri tarafından müzik öğrenmenin bilişsel sürecinin bir parçası olarak görüldüğünü ortaya koymaktadır. Bulut'un (2018) müzik eğitimi anabilim dallarındaki öğrencilerin çalgı çalmada ezberi kullanma durumlarına yönelik gerçekleştirdiği çalışmasında ise, araştırmaya katılan öğretim elemanlarının tamamı çalgıdaki yorum yeteneğinin ezber çalmayla doğrudan ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Umuzdaş ve Umuzdaş'ın (2021) konservatuvar öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının bakış açısıyla ezber olgusu üzerine gerçekleştirdikleri araştırma sonucunda, öğretim elemanlarının görüşlerine göre müzik eğitimi veren kurumlarda eserlerin ezbere icra edilmesinin nedeni; ezberleme sayesinde özellikle odaklanmanın sağlanabileceği ve ezberin yorumlama gücünü arttırdığı şeklinde açıklanmıştır. Araştırmada öğrenci görüşlerinden elde edilen bulgulara ise, öğrencilerin bazıları ezber konusunda yöntem bilmediklerinden sorun yaşadıklarını bildirse de ezbere yönelik olumlu tutumları olduğu anlaşılmıştır. Öğrenciler parçaları ezberlerlerse daha kısa zamanda çıkarıp icra ettiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca sınav, konser ve workshoplara hazırbulunuşluklarına olumlu etkisi olduğunu bildirmişlerdir. Diğer bir araştırmada Wilson ve diğerleri (2022), piyano öğrencilerinin piyano performansına yönelik algıları ve ezberleme stratejilerine yönelik fenomenolojik olarak gerçekleştirdikleri çalışmalarında, ezberlemenin; müzik öğrencilerine eleştirel düşünme, zaman yönetimi, gelişmiş disiplin ve güven ve son olarak gelişmiş müzisyenlik duygusu verdiğini belirtmişlerdir. Uzunoğlu'nun (2006) gerçekleştirdiği araştırma sonuçlarında da eğitim sürecinde ezbere çalma/söylemenin bireysel çalgı eğitimi derslerinde kullanılması gerekliliği ve ezberlemenin çalgı hâkimiyeti ve yorumlama yeteneğini arttırdığı ifade edilmektedir. Mevcut araştırmada ayrıca, öğrencilerin "Odaklanmam için sessiz bir yerde çalışmak gerekiyor.", "Çalıştığım ortamda insan konuşmaları varsa rahatsız ediyor.", "Yalnız çalışmam gerekiyor." ifadeleri ezberleme süreçlerinde sessiz ortamlarda çalışmayı tercih ettiklerini göstermektedir. Bu sonuç Tunçkılıç ve Yokuş'un (2022) öğrencilerin gitar eserlerini ezberlerken sessiz ve dikkat dağıtmayan ortamlarda çalışma eğiliminde oldukları sonucuyla paralellik göstermektedir.

Araştırmanın ikinci alt amacı öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin öğrencilerin gitar eserlerini ezbere çalma becerilerine etkisini belirlemektir. Araştırmada öğrenci görüşlerinden elde edilen bulgulara, öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin öğrencilerin ezbere çalma becerilerini geliştirdiği belirlenmiştir. Araştırma bulgularında öğrenciler, öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin gitar eserlerini ezbere çalma becerilerine etkisini “Ezberleyemem, sahneye çıktığımda unuturum diye önyargılıydim, stratejilerden yararlanmanın çok katkısını gördüm.”, “Stratejilerle çok daha kolay ezberledim.” şeklinde ifade etmişlerdir. Bununla birlikte, gitar eserlerini öğrenme stratejilerine dayalı olarak çalışmanın performans esnasında unutma kaygısını azalttığı, eseri bütünsel olarak görmeye katkı sağladığı ve ezberlemeyi kolaylaştırdığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Chaffin’e (2007) göre müzisyenler, performans sırasında müziğin özelliklerine dikkat ederler ve böylece onları geri getirme ipuçları olarak kurarlar. Performans sırasında bu ipuçları, bir sonraki adımın motor ve işitsel hatıralarını ve çalmayı izlemek ve yönlendirmek için gereken bildirimsel hafızayı otomatik olarak ortaya çıkarır. Bu performans ipuçları, gerekli bir güvenlik ağı sağlayarak, aksiliklerden ve bellek gecikmelerinden kurtulmaya olanak tanır. Araştırmadan elde edilen sonuç Chaffin’in görüşünü destekler niteliktedir. Yokuş ve Yokuş’ da (2010) çalgı öğreniminde eserleri ezberlemeye yönelik zihinsel tekrar, altını çizme, metin kenarına not alma gibi farklı öğrenme stratejilerinden yararlanılması gerektiğini belirtmektedir. Bu stratejiler kapsamında Macmillan’da (2004), parçanın yapısını analiz etme, müzik kalıplarına odaklanma, zor pasajları bölme ve çalmadan zihinsel prova yapmanın ezberleme süreçlerini kolaylaştırdığını ifade etmektedir. Ayrıca, mevcut araştırmanın sonucunda, öğrenme stratejilerine dayalı etkinlikler ile gerçekleştirilen ezberleme süreci sonucunda eseri ezber çalmanın sahne performansında özgüveni arttırdığı ve stratejiler kapsamında zihinsel tekrar çalışmalarının ve melodik özetleme stratejilerinin eseri daha kısa sürede ezberlemeye yardımcı olduğu belirlenmiştir. Araştırma bulgularına göre bu bağlamdaki örnek ifadeler “...Melodik özetleme faydalı oldu.”, Sadece sürekli tekrarlayarak ezberlemeye çalışıyordum. Bu çok uzun sürüyordu. Daha kısa sürede daha çok verim alarak ezberleyebildim. Sınavlarda da bu bana yardımcı olacak.” şeklindedir. Bununla birlikte araştırmada, dikkat stratejileri kapsamında benzer yapıların altını çizme, metin kenarına not alma, kısa süreli bellekte depolamayı arttırıcı stratejileri kapsamında eserin bir bölümünü ya da bir pasajını gruplayarak çalışma ve zihinsel tekrar stratejilerinin de ezberleme süreçlerini kolaylaştırdığını; gitar eserlerini ezberleme süreçlerine katkısı olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin eserlerini

ezbere çalma becerilerine etkisine ilişkin araştırma bulgularından elde edilen “... Ölçüleri farklı yerlerden bağlayarak çalışmak, benzer yapıların altını çizmek, gruplama ve zihinsel tekrar çalışmaları yararlı oldu.”, “Pozisyonları ve melodiyi düşünerek zihinsel tekrar yapmak yararlı oldu”, “Zihinsel olarak aklıma gelmeyen yerde fiziksel olarak da takılıyordum. Bu yüzden en çok zihinsel tekrar işime yaradı. Çok kolay ve avantajlı bir çalışma olduğu için daha sık kullandım.” şeklindeki ifadeleri dikkat çekmektedir. Bu bağlamda, gerçekleştirilen araştırmalar çerçevesinde Faraj (2018), zihinsel uygulama çalışmaları gerçekleştiren gitar öğrencilerinin, temel davranışlar, teknik davranışlar, müzikal etki ve yorumlama boyutlarında gelişme gösterdiğini belirlemiştir. Araştırmadan elde edilen sonucun mevcut araştırma sonuçlarını destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Ryan’e (1987) göre, gitaristler zihinsel yaklaşımın sadece özel insanlar için olduğunu düşünmemelidir. Zihinsel yaklaşım herkes içindir. Çünkü herkesin muazzam bir zihinsel potansiyeli vardır. İnsanın zihinsel potansiyelinin bir sınırı yoktur ve insan akıllı kavrayabileceği her şeyi başarabilir. Wilson ve diğerleri (2022), iyi bir performans elde etme sürecinde, çok fazla sıkı çalışma, saatlerce pratik, öğretmenin rehberliği ve zihinsel uygulama, tekrarlama gibi birçok faktör ve ezberlemeye dönük stratejilerin etkili olduğunu ifade etmektedir. Lorio ve diğerlerine (2022) göre ise fiziksel çalışma ile parçayı ezberlemek, motor ve işitsel hafızaları geliştirmeye ve arttırmaya yardımcı olabilir. Öte yandan, zihinsel çalışma müziğin anlatı/yapısını anlamak ve parçanın zengin bir zihinsel haritasını oluşturmak için kullanılabilir ve zihinsel tekrar güçlü ve daha etkili bir ezberlemeye yardımcı olabilir. Bu bağlamda Lorio ve diğerleri (2022) çalışmalarında, klasik gitar eğitimi sürecinde fiziksel çalışma ile zihinsel çalışma kombinasyonunun performans başarısı üzerinde etkisi olduğunu saptamışlardır. Araştırmadan elde edilen sonucun bu araştırmadan elde edilen sonuçla paralellik gösterdiği söylenebilir.

Araştırmada elde edilen bulgularda öğrencilerin; “Stratejilerden yararlanarak eserlerimi daha kolay ezberleyebileceğimi gördüm.”, “Performansım da arttı, daha akıcı çaldım.”, “... Kendi çalışmalarımın dışına çıkıp farklı stratejiler öğrenmek yararlı oldu.” “Üzerimde etkisi olan stratejiler oldu, bunları kullanacağım.”, “öğrendiğim stratejilerin daha verimli ve pratik olduğunu ve bu şekilde daha kısa zamanda sonuca ulaşabileceğimi fark ettim.”, “Eseri sadece devamlı tekrar ederek ezberlemeye çalışmak hem yorucu hem de daha az verimli...eserlerimde de bu stratejilerden faydalanacağım.” şeklindeki ifadeleri farklı öğrenme stratejilerinden yararlanmanın öğrencilerin öğrenme hedeflerine daha kısa sürede erişmesine katkı sağladığını ve ezber çalma becerilerinin gelişimini

olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Öğrencilerin tamamının görüşlerinden elde edilen veri analizi sonucunda; eserleri ezberlemeye ilişkin stratejik çalışmanın öğrencilerin performans gelişimlerini desteklemesi yanında kendilerine olan güvenlerini de arttırdığı belirlenmiştir. Öğrencilerin “Genelde ezberleyemem, nasıl ezberleyeceğim diye düşünüyordum.”, “Bu konuda kendime güvenim hiç yoktu.”, “Eserimi daha güvenli bir şekilde ve daha akıcı çaldım ve daha öncesinde stratejileri çalışmadan önce acaba sahnede unutmuyum? diye düşünüyordum.” “Nasıl ezberleyeceğim diye düşündüm ama sahnede kendiliğinden aktı gitti.”, “Özgüvenim arttı.” “Sürekli tekrar ederek çalıştığımda unuttuğum daha fazla yer oluyordu. Ezberliyordum fakat bazı yerler aklımda kalmıyordu... daha fazla heyecan ve panik yapıyordum. Stratejilerle ezberlediğim zaman kendime daha çok güvendim. Bu da performansıma yansıyor ve daha güzel performans sağlıyorum.” şeklindeki ifadeleri bunu göstermektedir. Hingley (1985), bir müzisyenin performansa hazırlanırken sahne korkusunun üstesinden gelmek için kullanması gereken yöntemler kapsamında yeterli çalışmayla birlikte etkili ezber süreçlerinin kullanılması gerektiğini de ifade etmektedir. Mevcut araştırmadan elde edilen sonuç Hingley’in görüşünü destekler niteliktedir.

Çalgı resital ve konser gibi üst düzey sanat etkinliklerinde ezberlenen bilgi ve davranışların unutulması ile başarısızlık durumları oluşabilir. Yıldırım (2020), performans kaygısı ve buna bağlı ortaya çıkan stres sorunlarının piyanistler üzerindeki etkilerinin incelediği çalışmasının sonucunda, kişilerin performans kaygısı yaşamalarına “en çok” etki eden olgunun performansın ezber olarak sergilenmesi olduğunu belirlemiştir. Araştırma sonuçlarında katılımcıların çoğu, performans esnasında cereyan eden anlık aksiliklerden “az” etkilendiklerini ifade etmişlerdir. Fakat ezberle ilgili yaşanan herhangi bir olumsuz deneyimde, kişilerin sonraki performansları için oldukça etkilenebildikleri ve kendilerini baskı altında hissedebildikleri ifade edilmiştir. Bu bağlamda, performans esnasında unutmanın doğurduğu olumsuz sonuçların iyi, nitelikli ve bilinçli bir ezber yöntemiyle ortadan kalkacağı ve bireyin yorumculuğunu güçlendirecek yaratıcılıklarla ilgilenmesine, düşünmesine olanak sağladığı söylenebilir (Uzunoğlu, 2006). Bellek/hafıza öğrenciler için müzikal anlamının bir kaynağıdır. Öğrenciler, yapıtların sesli malzemesini yeniden işleme yoluyla hafıza kayıplarının üstesinden gelmek için düzenli ve titiz bir şekilde stratejiler geliştirirlerse, bunlar bir sorun olmaktan çıkacak ve sahnede yönetilebilir deneyimler haline geleceklerdir (Munoz, 2008). Mevcut araştırmada öğrencilerden birinin “...Ezber çalmak gitara olan

hakimiyetimi arttırıyor. Eser ezberleme sürecinde sürekli kendimi denetleyerek zihinsel tekrar yapmak eseri hep dinamik olarak aklımda tutmama yardımcı oldu. Notaya bağlı kalmak yerine kendi müzikal duygumu daha iyi ifade ediyorum” ifadeleri bu görüşü destekler niteliktedir. Araştırma sonuçlarına dayanarak, öğrenme stratejilerine dayalı olarak gerçekleştirilen bilinçli ezber çalışmalarının öğrencilerin ezbere çalarken kendilerini daha güvende hissetmelerine ve iyi bir performans gösterebilmelerine katkıda bulunduğu söylenebilir.

Araştırmada ezberleme sürecinde farklı öğrenme stratejilerinden (armonik ve melodik yapılara ilişkin benzer ve farklı yapıların altını çizme, işaretlemeler yapma ya da eserin üzerine notlar alma, zihinsel tekrar vb.) yararlanarak çalışmanın ezber çalma becerilerini geliştirdiği; bununla birlikte öğrenme stratejileri ile ezber çalma becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklerin; daha özgüvenli çalmak, eseri daha akıcı çalmak ve iyi bir performans sergilemek gibi faktörler açısından da olumlu yönde etkisi olduğu belirlenmiştir. Stetson’da (2017), klasik gitaristler tarafından kullanılan tüm müzik ezberleme teknik ve yöntemlerini belirlemeyi amaçladığı araştırmasında, müziği ezberleme teknik ve yöntemleri kapsamında bilinçli tekrar çalışmaları, müzikal analiz, görselleştirme gibi stratejik çalışmaların gitar eserlerini ezberleme becerilerini geliştirdiğini belirlemiştir. Diğer taraftan Wilson ve diğerleri (2022), piyano eğitimi gören öğrencilerin ezberlemeye yönelik kullandıkları etkili stratejiler kapsamında tekrar, ezgiyi söyleme ve dinleme stratejilerini kullandıklarını saptamışlardır. Munoz (2008), solo olarak gerçekleştirilen müzikal performanslarda hafıza eksikliklerinin üstesinden gelme stratejileri ve eğitimsel etkilerine ilişkin gerçekleştirdiği araştırmasında, lisans öğrenimi gören ve yaş ortalaması 21 olan 47 ileri düzey müzik öğrencisine müzikal performansta bellek/hafıza konularına ilişkin anket uygulamış, çalışmasının sonucunda öğrencilerin sahip oldukları veya geliştirdikleri farklı bellek türleri kapsamında işitsel hafızanın en gelişmiş olduğu, bunu ritmik, duygusal, görsel, bedensel ve analitik hafızanın takip ettiğini ortaya konmuştur. Araştırmada ayrıca öğrencilerin bilgiyi yeniden işleyerek düzenli ve titiz bir şekilde stratejiler geliştirirlerse performans esnasında hafıza kayıplarının üstesinden gelecekleri ifade edilmektedir. Mevcut araştırma ve bu araştırmalardan elde edilen sonuçlara dayanarak müzikal performanslar için hafızayı kuvvetlendirmeye yönelik kullanılan /kullanılabilecek stratejik çalışmaların öğrencilerin ezberleme becerilerini geliştirerek müzikal performanslarına olumlu yönde katkı sağladığı söylenebilir.

Araştırmanın üçüncü alt amacı gitar eğitiminde eserleri ezbere çalma becerilerini geliştirmeye yönelik uygulanan öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin öğrencilerin performans başarılarına etkisini belirlemektir. Araştırmada veri analizi sonucunda deney grubunun gitar performans gözlem formu öntest ve sontest puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<.01$). Farklılığa yönelik etki büyüklüğü değerinin ise yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir ($d= 19.60$). Bu sonuca göre; gitar eğitiminde eserleri ezbere çalma becerilerini geliştirmeye yönelik uygulanan öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin öğrencilerin performans başarılarını arttırmada yüksek düzeyde etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Alanyazın incelendiğinde, öğrenme stratejilerinin çalgı eğitiminde performans başarısına etkisine yönelik gerçekleştirilen araştırmalarda, öğrenme stratejilerinin kullanımının çalgı performans başarısına olumlu yönde etkisi olduğunu ortaya koyan çalışmalara rastlanmaktadır (Afacan ve Çilden, 2020; Hallam, 1997; Kandemir, 2021; Nielsen, 1999; Yokuş, 2009). Araştırmalardan elde edilen sonuçlar bu araştırmadan elde edilen sonuç ile örtüşmektedir. Bunun yanında çalgı eğitimi kapsamında eğitim gören öğrencilerin ezbere çalma becerilerinin geliştirilmesinde /başarılarında çeşitli yöntem ve stratejik yaklaşımların ele alındığı çalışmalara da rastlanmaktadır. Bu çalışmalar kapsamında Theiler ve Lippman (1995), gitar ve vokal performansta zihinsel uygulama yöntemlerinin performansa etkilerine yönelik gerçekleştirdikleri araştırmalarında, zihinsel uygulamaların gitaristler için ton kalitesi ve bellek kodlamasında üstün performansla sonuçlandığını saptamışlardır. Buna ek olarak araştırmada, zihinsel uygulamanın bilişsel kodlamayı kolaylaştırabileceği ve optimal dikkat odağı ve uyarılma düzeyleri oluşturmaya yardımcı olabileceği sonucuna varılmıştır.

Çalgı eğitimi çerçevesinde ezbere çalma konusuna ilişkin araştırmalar kapsamında Eroğlu (2010), müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin piyano eserlerini ezbere çalma başarılarında, analitik ezberleme yaklaşımının etkililiğini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonuçlarında, analitik ezberleme yaklaşımının, öğrencilerin piyano eserlerini ezbere çalma başarılarını olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Diğer bir çalışmada Hallam (1997), profesyonel ve amatör müzisyenlerin ezber yaklaşımlarını incelediği araştırmasının sonucunda, profesyonel müzisyenlerin birbirine benzeyen pasajlarda ezberlemelerine katkıda bulunacak farklı stratejiler geliştirdikleri belirlemiştir. Araştırmada ayrıca ezberlemeye ilişkin strateji kullanımının hatalarını düzeltmede etkili olduğu, ilerlemelerini kolaylaştırdığı belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuç bu

araştırmadan elde edilen sonucu destekler niteliktedir. Diğer taraftan, klasik gitar eğitiminde öğrenme stratejileri kapsamında değerlendirilebilecek zihinsel uygulamanın deşifreye etkisine yönelik müzik eğitimi anabilim dalı üçüncü ve dördüncü sınıfta bireysel çalgı eğitimi kapsamında klasik gitar eğitimi gören öğrenciler ile deneysel bir çalışma gerçekleştiren Faraj (2018), zihinsel uygulama çalışmalarının klasik gitarda notayı ilk okuma (deşifre) aşamasında gitar öğrencilerinin deşifre yapma becerisini olumlu yönde etkilediğini ve bu becerileri geliştirdiğini ifade etmektedir. Araştırmada çalışma grubuna katılan öğrencilerin zihinsel uygulama sonrasında, teknik davranışlar boyutunda konum geçişleri, akorlu pasajlarda netlik, sağ el tekniği, müzikal etki ve yorumlama boyutunda ise, gürlük ifadeleri, tempo ve bütünlük açılarından öntest-sontest puanlarında da anlamlı bir artış olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda, öğrenme stratejilerinin kullanımına yönelik gerçekleştirilen etkinlikler kapsamında bu araştırmada da yer verilen zihinsel uygulama çalışmaları, gitar eğitiminde performans başarısını arttırmadaki etkisi bakımından dikkat çekici stratejilerden biri olarak değerlendirilebilir.

Araştırmanın dördüncü alt amacı öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin öğrencilerini eserlerini ezbere çalma becerilerine etkisini araştırmacı notları açısından değerlendirmektir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; öğrencilerin dikkat stratejileri kapsamında eserin ana fikir ve yan fikirlerine dikkatlerini yoğunlaştırdıkları, öğrencilerin eserin deşifre sürecinde müzikal fikirler arasındaki ilişkilere dikkatini yoğunlaştırmalarının müzikal bilginin daha hızlı edinilmesine, kodlanmasına, hatalarının farkına varmalarına ve düzeltmelerine yardımcı olduğu belirlenmiştir. Araştırma bulgularında bu bağlamdaki örnek ifadeler “...Başlangıçta bazı ölçüleri hatırlamakta zorlanan Ö2’nin uygulamanın ardından ilgili ölçüyü takılmadan çaldığı gözlenmiştir.” şeklindedir. Eseri deşifre aşamasında stratejik olarak çalışmanın aynı zamanda eseri ezberleme sürecine ilişkin öğrencilerin motivasyonlarını da arttırdığı saptanmıştır. Araştırma bulgularından elde edilen “...Ö1 eseri deşifre sürecinde biraz daha çekingen davrandı. Ancak, esere ilişkin teknik ve müzikal öğelere dikkatini verdikten ve yaptığı hatalara ilişkin stratejik çalışmaların gerçekleştirilmesinin ardından motivasyonunun arttığı gözlemlendi” ifadesi bunu göstermektedir. Uzunoğlu’nun (2006), müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda ezber çalmanın-söylemenin öğrenci başarısına etkisine yönelik gerçekleştirdiği çalışma kapsamında, öğrenci görüşlerinden elde edilen sonuçlarda da çalışılan parçanın motif, cümle ve dönem gibi özelliklerinin çözümlenerek ezberlemeyi kolaylaştırıcı anlamlı bölümler oluşturulması gerektiği ifade edilmektedir.

Yıldırım'a (2020) göre de, eserleri armonik ve müzikal çizgileriyle öğrenmek, gerekli müzikal ifadeleri verebilme açısından önemlidir. Ayrıca, ezbere performans sergilemeye hazırlık için de oldukça faydalıdır. Mevcut araştırmadan elde edilen sonuçlar bu görüşleri destekler niteliktedir.

Araştırmacı notlarından elde edilen bulgulara göre; eserin ezberlenmesine yönelik öğrencilerle gerçekleştirilen gruplama ve zihinsel tekrar çalışmalarının esere ilişkin görece karmaşık olan yapıları daha basit ve anlamlı kıldığı, çalışılan eserin belirlenen pasajlarını daha kolay hatırlamalarına ve bu bağlamda ezberleme süreçlerine olumlu yönde katkı sağladığı belirlenmiştir. Araştırma bulgularındaki “Öğrenme sürecinde notalar arasında ilişki kurulması ezberlemeye yardımcı olmaktadır”. “Zihinsel tekrar çalışmaları öğrencilerin eseri daha kolay ve hızlı öğrenmelerine katkı sağlamaktadır” ifadeleri bu görüşü desteklemektedir. Yokuş ve Yokuş'a (2010) göre, daha karmaşık ya da ezberlemeye yönelik çalışmalar için; notaya bakmadan zihinde canlandırarak ezberlemeye dönük tekrar etme yoluyla öğrenenin üstleneceği aktif rol, notayı pasif olarak tekrar tekrar okumaktan daha etkili olabilir ve öğrenmede kalıcılığı arttırabilir. Çalgı eğitiminde zihinsel çalışma ve ezber olgusuna yönelik gerçekleştirilen araştırmalar çerçevesinde Özer (2020), piyano eğitiminde zihinsel çalışma ve ezberleme aşamaları üzerinde çalışmış, çalışmasının sonucunda, piyano eğitiminde zihinsel çalışma süreciyle eseri tüm yönleriyle analiz ederek yapılan ezberleme çalışmalarının motor hafızaya alınan ezberden daha kalıcı ve etkili olduğunu belirlemiştir. Araştırmadan elde edilen sonucun mevcut araştırma sonuçları ile örtüştüğü söylenebilir.

Araştırma bulgularına göre, örtük ve açık tekrar çalışmalarının öğrencilerin zorlandıkları bölümlere ilişkin yaptıkları hataları en aza indirmeleri, eseri takılmadan (kekelemeden) çalmaları ve müzikal fikirler arasında bağlantı kurmaları açısından yararlı olduğu belirlenmiştir. Araştırma bulgularına göre bu bağlamdaki örnek ifadeler, “Öğrencilerden klavyede bir sonraki akorun olacağı yere bakmak ve yeni parmak pozisyonlarının nasıl görüneceğini mümkün olduğunca net bir şekilde zihinlerinde canlandırmaları, ardından rahat bir şekilde parmakları yeni pozisyona göre şekillendirmeleri istemiştir. Bununla birlikte parmaklarını çalacakları tellerin üzerine veya çok yakınına yerleştirdiklerinde parmakları çalacakları notalara mümkün olduğunca doğrudan hareket etmeye hazır hale gelmiştir. Böylece pozisyon geçişlerini hatasız çalabilmişlerdir.” “Uygulanan stratejinin ardından öğrencilerin ölçüler arasındaki bağlantıları kavradıkları gözlenmiştir.” şeklindedir. Uygulama süreci boyunca müziksel

örgütlenme ve müziksel özetleme stratejileri kapsamında gerçekleştirilen etkinlikler öğrencilerin eser içerisindeki ölçüler arasındaki bağlantıları kavramalarına, bu sayede ilgili pasajları daha akıcı ve hatasız çalmalarına, gerektiğinde belirli noktalara odaklanarak eseri bütünsel olarak algılamalarına katkı sağlamıştır. Gitar eğitiminde ezber konusuna ilişkin gerçekleştirilmiş çalışmalarda öğrencilerin eserlerini ezberleme süreçlerinde örtük ve açık tekrar çalışmalarını yararlı buldukları (Tunçkılıç ve Yokuş, 2022), aynı zamanda çeşitli zihinsel pratiğin gitaristler için ton kalitesi ve bellek kodlamasında üstün performansla sonuçlandığı (Theiler ve Lippman 1995) belirtilmektedir. Araştırmalardan elde edilen sonuçlar bu araştırmadan elde edilen sonuçları destekler niteliktedir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlarda, öğrenme stratejilerinin kullanılmasına dayalı gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda öğrencilerin eseri ezbere çalarken kendilerine daha fazla güven duydukları ve kendi müzikal duygularını da performanslarına yansıtabildikleri belirlenmiştir. Alanyazında, çalgı eğitimi sürecinde ezber çalmanın özgüven duygusunu arttırdığı (Uzunoglu, 2006), ezber çalma ile hatasız çalma arasında doğru bir orantı olduğu (Eren, 2006) görüşünü ifade eden çalışmalara rastlanmaktadır. Diğer taraftan, Topaloğlu (2012), özellikle konserde ezbere çalmanın pek çok icracı için büyük bir heyecan nedeni olduğunu ve ezbere çalmanın, icracıya sahne korkusunun yanı sıra unutma korkusu da yaşattığını, belirtmektedir. Gitar eğitiminde ezber olgusuna ilişkin Tunçkılıç ve Yokuş'un (2022) elde ettiği araştırma sonuçlarında ise, gitar eğitimi alan öğrencilerin bir kısmının eserlerini ezbere çalarken güven, bir kısmının ise gitar eserlerini ezber çalmaya yönelik kaygı, heyecan, korku gibi olumsuz duygu durumları yaşadıkları belirlenmiştir. Mevcut araştırmadan elde edilen sonuca dayanarak, çalgı eğitimi sürecinde ezbere çalmanın yaşattığı sahne korkusu, unutma korkusu, kaygı gibi olumsuz duygu durumlarının üstesinden gelmek için ezberleme süreçlerinde öğrenme stratejilerinden yararlanılabileceği ve bu yolla farklı platformlardaki performanslara yönelik ezbere çalma becerilerinin geliştirilebileceği söylenebilir.

Araştırma bulgularına göre, öğrencilerin uygulamalar kapsamında çalıştıkları eseri kaydetmelerinin, kendi yorumlarını dinlemelerinin ayrıca eseri farklı yorumculardan dinleyerek teknik ve müzikal açıdan değerlendirmelerinin ezberleme becerilerinin gelişimine ve performanslarına olumlu yönde etkisi olduğu belirlenmiştir. “Bu stratejinin uygulanması öğrencilerin kendini kontrol etmesine ve teknik ve müzikal

açından kendini değerlendirmesine olanak sağlamıştır. Uygulama sonunda, öğrencilerin özellikle performansları esnasında fark edemedikleri müzikal hataların farkına vardıkları gözlenmiştir.” “Uygulama sürecince gerçekleştirilen öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin öğrencilerin eseri hatırlamaya ilişkin gerekli ipuçlarını kullanabilmesine olanak sağladığı gözlenmiştir.” “Uygulama sürecinde öğrenciler eseri akıcı bir şekilde ezberden çalabilmiş, teknik ve müzikal açıdan başarılı bir performans sergilemişlerdir.” ifadeleri bu görüşü desteklemektedir. Ryan (1987) gitar çalarken, çalgıya yakın olmaktan ve onu bir şekilde duymaya alışık olmaktan kaynaklanabilecek müzikal hataların farkına varabilmek için icracıların pratik yaparken kendilerini dikkatlice dinlemeleri gerektiğini ifade etmektedir. Wilson ve diğerlerine (2022) göre ise, ezberleme süreçlerinde çalışılan eserlere ilişkin kaydedilmiş müzikleri dinlemek, diğer sanatçıların performanslarını dinlemekte ezberlemeye katkıda bulunur. Mevcut araştırmadan elde edilen sonuç bu görüşleri destekler niteliktedir. Bununla birlikte, araştırmacılar, sanatçılar ve eğitimciler ezberlemenin müzik öğrenmenin önemli bir bileşeni olduğu konusunda hemfikirdir. Bu doğrultuda ezberleme performans için eserleri tanımayı ve hatırlamayı teşvik eden daha doğal bir öğrenme biçimi olarak ele alınmalıdır (Dakon ve Dvorak, 2014). Ezber çalma icracının sese konsantre olması ve anlamasını kolaylaştırır. Ezberleme yoluyla beste-müzik dinleyiciye daha kolay, daha çok aktarılabilir (Macmillan, 2004). Mevcut araştırma bulgularından elde edilen gitar öğrencilerin eserlerini ezbere çalmalarının performans başarılarına olumlu yönde etki ettiği sonucu bu görüşleri destekler niteliktedir.

Sonuç olarak, gitar eğitiminde öğrenme stratejilerine dayalı etkinlikler ile öğrencilerin ezbere çalma becerileri geliştirilebilir ve buna bağlı olarak performans başarıları arttırılabilir.

5.2. Öneriler

1. Gitar eğitimi sürecinde öğrencilerin ezbere çalma becerilerinin geliştirilmesine yönelik öğrenme stratejilerinden yararlanılabilir.

2. Gitar eğitimi sürecinde bu araştırmada uygulaması yapılan stratejiler dışında öğrencilerin ezbere çalma becerilerini geliştirmeye yönelik farklı dönem eserleri üzerinde farklı öğrenme stratejileri etkinliklerini içeren uygulama çalışmaları gerçekleştirilebilir.

3. Gitar eğitiminde ezber çalmanın performans başarısına olumlu yöndeki etkisi göz önüne alındığında eğitim sürecinde öğrencilerin eserlerini ezbere çalmaları gözetilebilir.

4. Gitar eğitiminde ezber çalmanın öğrencilerin performanslarına yönelik güven ve tutumları açısından da olumlu yönde yansımaları olduğu göz önüne alındığında, gitar eğitiminde eserleri ezber çalmanın, tutum, özgüven, motivasyon vb. değişkenlerle ilişkisini ele alan ya da eserleri ezber çalmanın gitar öğrencilerinin performanslarına ilişkin özgüven tutum vb. üzerindeki etkisine yönelik uygulamalı araştırmalar gerçekleştirilebilir.

5. Gitar eğitimi sürecinde öğrencilerin ezber çalma becerilerinin geliştirilmesine ve ezber çalmanın performans başarısına etkisine yönelik daha büyük çalışma grupları veya örneklemeler üzerinde araştırmalar gerçekleştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Afacan, Ş. Ve Çilden, Ş. (2020). Keman eğitiminde öğrenme stratejileriyle desenlenmiş etkinliklerin öğrencilerin keman performanslarına etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 54, 74-105.
<https://doi.org/10.21764/maeuefd.624741>.
- Alain, C., Woods, D.L., & Knight, R.T. (1998). *A distributed cortical network for auditory sensory memory in humans*, *Brain Research*, 812, 23-37.
- Anderson, J. R. (1983). A spreading activation theory of memory. *Journal of Verbal Learning and Verbal Behavior*, 22(3), 261-295.
[https://doi.org/10.1016/S0022-5371\(83\)90201-3](https://doi.org/10.1016/S0022-5371(83)90201-3)
- Ayata, E. ve Aşkın, C. (2008). Müziğin beynin bilişsel fonksiyonlarına olan etkisi. *İTÜ Dergisi/b Sosyal Bilimler*, 5(2), 13-22.
- Avison, D., Lau, D., Myers, M. & Nielsen, P.A. (1999), “Action research”, *Communications of the ACM*, 42(1), 94-97.
- Banikowski, A. K., & Mehring, T. A. (1999). Strategies to enhance memory based on brain-research. *Focus on Exceptional Children*, 32(2), 1-16.
- Berz, W. L. (1995). Working memory in music: A theoretical model. *Music Perception*, 12(3), 353-364.
- Bingöl, F. (2013). Klasik gitar eğitiminde parmak hazırlamalı seslendirme yöntemi. *EKEV Akademi Dergisi*. 17(56), 409-418.
- Bulut, M. (2018). Eğitim fakültesi müzik eğitimi ana bilim dallarındaki öğrencilerin çalgı çalmada ezberi kullanma (Sivas örneği). *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*. 4(2), 1-6.
<https://doi.org/10.22252/ijca.528470>

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz ve Ş., Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (23. bs.). Pegem Akademi.
- Can, Ü.K. ve Bilen, H. (2020). Gitarda fingerstyle çalma tekniği. M. Yılmaz (Ed.) *Güzel Sanatlar Teori, Güncel Araştırmalar ve Yeni Eğilimler*. (s. 1-16). Cetinge-Karadağ.
- Cebeci, İ. (2013). *Gitar teorisi ve özgün teknik çalışmalar klavuzu* (35622) [Sanatta Yeterlik, İstanbul Üniversitesi] YÖK Ulusal Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Chaffin, R. (2007). Learning clair de lune: retrieval practice and expert memorization. *Music Perception*, 24(4), 377–393.
- Chaffin, R., Lisboa, T., Logan, T., & Begosh, K. T. (2010). Preparing for memorized cello performance: The role of performance cues. *Psychology of Music*, 38(1), 3-30.
- Clark, J. S., Porath, S., Thiele, J., & Jobe, M. (2020). *Action research*. New Prairie Press.
<https://newprairiepress.org/cgi/viewcontent.cgi?article=1034&context=ebooks>
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. (2th ed.). Hillsdale: Erlbaum.
- Çağla, C. (2007). *Bellek üstüne düşünmek. Cogito: Bellek: Öncesiz, Sonrasız* (s. 217-232). Yapı Kredi Yayınları.
- Çilden, Ş. (2006). *Müzik öğretmeni yetiştirme sürecinde çalgı eğitiminin nitelik sorunlarının incelenmesi*. Ulusal müzik eğitimi sempozyumu (s. 541-547) Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Çotuksöken, B. (2003). Felsefe açısından eğitim ve kültür kavramları, Çotuksöken, B., (Ed.), *Felsefe Söyleşileri I-II* (s. 77-81), Maltepe Üniversitesi Yayınları; İstanbul.
- Çuhadar, H. (2008). Müzik ve beyin. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2), 67-76.

- Dakon, J. M. & Dvorak, A.L. (2014). Teacher perceptions of memorization in string instructional settings: an exploratory study. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 202, 29-49.
<https://doi.org/10.5406/bulcouresmusedu.202.0029>
- Demirel, Ö. (2007). *Eğitimde program geliştirme* (10. bs.). Pegem Akademi.
- Duman, B. (2015). *Neden beyin temelli öğrenme?* (4.bs.). Pegem Akademi.
- Duru, G.E. (2013). *Keman eğitiminde ezber yöntemine dayalı öğretim programının öğrenci performansına etkisi* (Tez No. 415562) [Doktora Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi] YÖK Ulusal Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Duru, G.E. ve Köse, H.S. (2016). Keman eğitiminde ezber yöntemine dayalı bir öğretim programı önerisi. *İdil Dergisi*, 5(24), 1163-1182.
 Doi: 10.7816/idil-05-24-08.
- Doğan, İ. (2004). *Toplum ve Eğitim*. Pegem A Yayıncılık.
- Dönmez, B.M. ve Özkan, S.B. (2013). Mitolojik etimolojisinden hareketle gitar üzerine bir köken analizi. *ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*. 3(5), 96-107.
- Dönmezer, İ. (1997). *Eğitim psikolojisi (Gelişim ve Öğrenme)*. (2. bs.). Ege Üniversitesi Basımevi.
- Elmas, Y. (2003). *Sorularla gitar*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Ekinci, H. ve Demirtaş, H. O. (2013). Barok dönemi piyano eserlerini yorumlamada karşılaşılan sorunlara ilişkin müzik öğretmeni adaylarının görüşleri. *E – Journal of New World Sciences Academy*, 239-251.
<https://doi.org/10.12739/NWSA.2013.8.2.D0130>
- Er, K. O. ve Kuş Özer, Z. (2011). Piyano dersinde kullanılan anlamlandırma stratejilerinin öğrencilerin öğrenme düzeylerine ve tutumlarına etkisi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(26), 67-86.

- Eren, S. (2006). *Devlet konservatuvarları müzik bölümü ilköğretim ve lise devresi yaylı çalgılar anasanat dalı öğrencilerinin enstrüman çalmada ezberi kullanma / ezber çalma durumları* (Hacettepe Üniversitesi örneği) (189614) [Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi] YÖK Ulusal Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Erdem, A. R. (2005). Öğrenmede etkili yollar: Öğrenme stratejileri ve öğretimi. *İlköğretim-Online*, 4(1), 1-6.
- Eroğlu, Ö. (2010). *Müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin piyano eserlerini ezbere çalma başarılarında analitik ezberleme yaklaşımının etkililiği* (279667) [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi] YÖK Ulusal Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Erözkan, A. (2007). *Bilimsel araştırmalarda yöntemler*. D. Ekiz (Ed), *Bilimsel araştırma yöntemler* (s.100-124). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Ertem, Ş. (2014). Piyano eğitiminde öğrenme süreci ve öğrenme stratejileri kullanmanın yeri ve önemi. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 2(2), 1-26.
<https://www.sanategitimidergisi.com/makale/pdf/1392993821.pdf>
- Faraj, B.K, (2018). *Klasik gitar eğitiminde zihinsel uygulamanın deşifreye etkisi* (494284) [Yüksek Lisans Tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi] YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Fields, R.D. (2005). Making memories stick. *Scientific American*, 292(2), 75-81.
- Filiz, Ş.B. (2006). Eğitimle ilgili temel kavramlar. M.Ç. Özdemir (Der.), *Eğitim bilimine giriş* (s. 3-25), Ankara: Ekinoks.
- Gagne, R. M ve Driscoll, M. P. (1988). *Essentials of learning for instruction* (2th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Gathercole, S. E. (1999). Cognitive approaches to the development of shortterm memory. *Trends in Cognitive Sciences*, 3(11), 410–419.
[https://doi.org/10.1016/S1364-6613\(99\)01388-1](https://doi.org/10.1016/S1364-6613(99)01388-1)
- Güneş, F. (2020). Eğitimde ezber tartışmaları. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 409-318.
DOI: 10.38089/ekuat.2020.37

- Hallam, S. (2001). The development of expertise in young musicians: strategy use, knowledge acquisition and individual diversity. *Music Education Research*, 3(1), 7-23.
<https://doi.org/10.1080/14613800020029914>
- Hallam, S. (1997). The development of memorisation strategies in musicians: implications for education. *British Journal of Music Education*, 14, 87-97.
<https://doi.org/10.1017/S0265051700003466>
- Halvaşı, A. A. (1999). *Ülkemiz müzik eğitiminde klasik gitar*. (90842) [Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi] YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Harrison, E. (2010), 'Challenges facing guitar education', *Music Educators Journal*, 97(1) 50–55.
- Hingley, V. D. (1985). *Performance anxiety in music: A review of the literature* (Publication No.8613172) [Doktoral Dissertation, University of Washington] ProQuest Dissertations and Theses Global.
<https://www.proquest.com/docview/303411959?pq%20origsite=gscholar&from>
- Holmes, P. (2005). Imagination in practice: a study of the integrated roles of interpretation, imagery and technique in the learning and memorisation processes of two experienced solo performers. *British Journal of Music Education*, 22, 217-235. <https://doi.org/10.1017/S0265051705006613>
- Kandemir, Ö. (2022). Müzik öğretmeni adaylarının piyano eserini ilk çalışma aşamasındaki öğrenme başarıları: parçadan bütüne stratejisine karşı armonik özetleme stratejisi. İ. Sınır, K. Gülbeyaz ve T. Yazıcı (Ed.). *Müzik ve Dans Araştırmaları – 4*. (s. 43-62). Sakarya Üniversitesi Yayınları.
<https://sauyayinlari.sakarya.edu.tr/uploaded/custom/kitap/43905073-1b9c-4328-81b0-453297b05329.pdf>
- Kandemir, Ö. (2021). *Piyano eğitiminde öğrenme stratejilerinin kullanımının piyano performansı öz yeterlik düzeyine ve performans başarısına etkisi*. (Tez No.689168) [Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

- Kandemir, Ö. ve Yokuş, T. (2020). Pişano eğitiminde öğrenme stratejilerinin kullanılma durumunun pişano eğitimcileri ve öğrencilerinin görüşleri açısından değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 334-345
- Kantarıcı, Z. (2013). Sokrates ve eğitim felsefesi. *Mavi Atlas Gümüşhane Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 1, 78-90.
- Korkmaz, Ö. ve Mahiroğlu, A. (2007). Beyin, bellek ve öğrenme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 93-104.
- Köklü, N. (1993). Eylem araştırması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 26 (2), 357- 365.
https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000478
- Kurtuldu, M. K. (2012). Dikkat stratejilerine yönelik uyarıcı işaretlerin pişano eğitiminde kullanılabilirliği. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(2), 1-22.
- Kutadgobilik, S. (2019). Klasik batı müziği icrasında literatür açısından ezber olgusu. *Konservatoryum*, 6(1), 91-103.
<https://doi.org/10.26650/CONS2018-0013>
- Lorio, C., Brattico, E., Munk Larsen, F., Vuust, P., & Bonetti, L. (2022). The effect of mental practice on music memorization. *Psychology of Music*. 50(1), 230-244.
- Macmillan, J., (2004). Successful memorizing. *Piano Professional* (September), 6–8.
http://www.jennymacmillan.co.uk/uploads/6/6/2/1/66215923/memorising_x_4_for_pp.pdf
- Mayer, R. E. (1988). Learning strategies: An overview. In C. E. Weinstein, E. T. Goetz, & P. A. Alexander (Eds.), *Learning and study strategies: Issues in assessment, instruction, and evaluation* (pp. 11-22). New York: Academic Press.
- Mishra, J. (2010). A century of memorization pedagogy. *Journal of Historical Research in Music Education*, 32(1), 3-18. <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177>

- Munoz, E.E(2008). Strategies to overcome memory lapses in live solo musical performances: Educational implications. M. Hannan (Eds.). *International Society of Music Education* (pp. 78-84). Educating Musicians for a Lifetime of Learning.
<https://www.isme.org/sites/default/files/documents/proceedings/2008%20CEPR OM%20Proceedings.pdf#page=86>
- Nielsen, S. G. (2008). Achievement goals, learning strategies and instrumental performance. *Music Education Research*, 10(2), 235–247.
<https://doi.org/10.1080/14613800802079106>
- Nielsen, S. G. (1999). Learning strategies in instrumental music practice. *British Journal of Music Education*, 16(3), 275-291.
<https://doi.org/10.1017/S0265051799000364>
- O'Malley, J. M., Chamot, A. U., Stewner-Manzanares, G., Kupper, L., & Russo, R. P. (1985). Learning strategies used by beginning and intermediate ESL students. *Language learning*, 35(1), 21-46.
- Otacıoğlu, S. G. (2008). *Müzik psikolojisi I. Müzik psikolojisinin ABC'si*. (2. bs.). Pegem Akademi.
- Ozanne, Julie L. ve Bige Saatçioğlu (2008), “Participatory Action Research,” *Journal of Consumer Research*, 35(3), 423-439.
- Önder, C. (2009). *Eğitim fakültesi müzik eğitimi öğretmenliği ABD klasik gitar öğrencilerinin çalışma alışkanlıkları*. (250875) [Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Özer, Z. (2021). *Bursa Zeki Müren güzel sanatlar ve spor lisesi müzik bölümü piyano dersinde kullanılan anlamlandırma stratejilerinin öğrencilerin öğrenme düzeylerine ve tutumlarına etkisi*. (Tez No.273226) [Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Özer, B. (2020). Piyano eğitiminde zihinsel çalışma ve ezberlemenin önemi. A. Şahin (Ed.), *Eğitim bilimleri teori, güncel araştırmalar ve yeni eğilimler* (s. 23-43). Cetinje, Karadağ.

- Özden, Y. (2005). *Öğrenme ve öğretme*. (7. bs.). Pegem A Yayıncılık.
- Palmer, C. (2006). The nature of memory for music performance skills. In E. Altenmüller, M. Wiesendanger & J. Kesselring (Eds.), *Music, motor control and the brain* (pp.39-53). Oxford, UK: Oxford University Press
- Palmer, C. (1997). Müzik performansı. *Annual Review Psychology*. 48, 115–138.
- Pethel, R. (2016). *Professional profiles, pedagogic practices, and the future of guitar education* [Doctoral dissertation, Georgia State University], Atlanta, GA.
<https://doi.org/10.57709/8633985>
- Risteski, I. B. (2006). *A new foundation of guitar philosophy*. *Theoria*, 15(2), 91-98.
- Royal Conservatory of Music Guitar Series (2004). (3th ed.). Frederick Harris Music Mississauga, Ontario, Canada.
- Ryan, L. F. (1987). *The natural classical guitar: The principles of effortless playing*. New York: Prentice Hall Press.
- Say, A. (1992). *Müzik ansiklopedisi* (2.cilt), Başkent Yayınevi.
- Say, A. (2012). *Müziğin kitabı*. (5. bs.). Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Senemoğlu, N. (2005). *Gelişim, öğrenme ve öğretim*. (12.bs.). Yorum Matbaası.
- Sevim, E. ve Ekşi, H. (2021). *Nitel desenler: Eylem araştırması*. Kitapyurdu.
- Schunk, D. H., (2009a). Öğrenme: Giriş, sorunlar ve tarihsel bakış açıları. (M.Y.Demir, Çev.). M.Şahin (Ed.), *Öğrenme teorileri* (5th ed., s.1-26). Ankara: Nobel.Yayıncılık. (2008).
- Schunk, D. H., (2009b). Bilişsel bilgi işlem teorisi. (M.Y.Demir, Çev.). M.Şahin (Ed.), *Öğrenme teorileri* (5th ed., s.130-181). Ankara: Nobel.Yayıncılık. (2008).
- Sönmez, V. (2007). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. (2004). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı* (11. bs.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Stetson, F.M. (2017). *Music Memorization for the Classical Guitarist*, [Doctoral dissertation, Miami University] Florida, USA.
https://nast01.ext.exlibrisgroup.com/01UOML_INST/upload/1624440442687

Subaşı, G. (2000). *Etkili öğrenme: Öğrenme stratejileri*.

https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/146/subasi.htm

Thelier, A.M., & Lippman, L.G. (1995). Effects of mental practice and modeling on guitar and vocal performance. *Journal of General Psychology*, 122, 329-343.
<https://doi.org/10.1080/00221309.1995.9921245>

Tufan, S. (2000). Piyano eğitiminde bellek-ezber ilişkisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 185-190.

Tulving, E. (1987). Multiple memory systems and consciousness. *Human Neurobiology*, 6, 67-80.

Tunçkılıç, M. ve Yokuş, T. (2022). Müzik Eğitimi Anabilim Dalında Gitar Eğitimi Alan Öğrencilerin Gitar Eserlerini Ezberlemeye İlişkin Tutum ve Eğilimleri. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(1), 62-81.

Topoğlu, O. (2013). Müzisyenlerde sahne korkusu, sahne korkusunun nedenleri ve sahne korkusuyla baş etmede kullanılabilecek stratejiler. *E- Journal of New World Sciences Academy*, 8(1), 1306-3111.
<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/186507>

Türk Dil Kurumu (2023). *Güncel Türkçe Sözlük*. <https://sozluk.gov.tr/>

Uçan, A. (2005). *Müzik eğitimi. Temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar ve Türkiye'deki durum*. Evrensel Müzikeyi.

Uçan, A., Yıldız, G., Bayraktar, E. (1999). *İlköğretimde etkili öğretme ve öğrenme öğretmen el kitabı, ilköğretimde müzik öğretimi, Modül 9*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Uluocak, S. (2011). *Klasik Gitar Tarihi – I Rönesans Döneminde Gitar*. Doruk Yayıncılık.

Uluocak, S. (2014). *Klasik Gitar Tarihi – III Klasik ve Romantik Dönemde Gitar*. Doruk Yayıncılık.

Uluocak, S. (2015) Türkiye’de Cumhuriyet’in İlk Elli Yılında Klasik Gitar Eğitimi: Paleologos ve Öğrencileri. *Sahne ve Müzik Eğitim- Araştırma Dergisi*, 1, 60-80.

- Umuzdaş, S. ve Umuzdaş, S. (2021). Konservatuvar öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının bakış açısıyla ezber olgusu. *ISOEVA-5 Uluslararası Eğitim Ve Değerler Sempozyumu Bildiri Tam Metin Kitabı*. (s.344-355).
- Uzunoglu, B. (2006). *Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda ezber çalmanın söylemenin öğrenci başarısına etkisinin değerlendirilmesi*, (Tez No.187474) [Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Ünlenen, E (2016). 1920 ve 1950 yılları arasında modern gitar müziğine yön veren besteciler. *Sanat & Tasarım Dergisi*, 6(2), 110-126.
<https://doi.org/10.20488/www-std-anadolu-edu-tr.292709>
- Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 12(45), 109-127.
<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/108352>
- Weinstein, C. E., & Mayer, R. E. (1983). *The teaching of learning strategies*. In *Innovation abstracts* 5(32), 1-4.
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED237180.pdf>
- Williamon, A. (1999). The Value of Performing from Memory. *Psychology of Music*, 27, 84-95.
- Williamon, A. and Valentine, E. (2002). The Role of Retrieval Structures in Memorizing Music. *Cognitive Psychology*, 44, 1-32.
- Yalçın, G. (2013). Müzik eğitimi anabilim dalı lisans alan derslerinde klasik gitarın yeri ve önemi. *On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(2), 347-368. <https://acikerisim.kku.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12587/13883>
- Yaşar, Ş. (1992). Öğretme ve öğrenme sürecinde bellek modeli. *Kurgu Dergisi*, 10, 279-296.
- Yeşilyurt, E. (2021). Öğrenme stratejileri. OPUS– *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 18, 5116-5139. DOI:10.26466/opus.901943.
- Yıldırım, A. C. (2020). *Performans kaygısı ve buna bağlı ortaya çıkan stres sorunlarının piyanistler üzerindeki etkilerinin incelenmesi ve değerlendirilmesi*. [Sanatta Yeterlik Sanat Çalışması Raporu]. Hacettepe Üniversitesi.

- Yıldırım, A ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yokuş, H. (2009a). *Piyano eğitiminde öğrenme stratejilerinin kullanılmasına yönelik etkinliklerin performans başarısına ve üst bilişsel farkındalığa etkisi*, (Tez No. 250921) [Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Yokuş, H. (2010). Piyano eğitiminde öğrenme stratejilerinin kullanılmasının öğrencilerin başarılarına ve üstbilişsel farkındalıklarına etkisi, *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 145-160.
- Yokuş H. ve Yokuş, T. (2010). *Müzik ve çalgı öğrenimi için strateji rehberi 1: Öğrenme Stratejileri*. Pegem Akademi.
- Yokuş, T. (2009b). *Gitar eğitiminde üstbilişsel becerilerin geliştirilmesine yönelik etkinliklerin performans başarısına etkisi*, (Tez No. 250920) [Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Yokuş, T. (2021). The effect of metacognitive strategies - based teaching practice in guitar education on performance achievement. *Psychology of Music*.
<https://doi.org/10.1177/0305735620968259>.
- Yüksek Öğretim Kurumu (2018). *Müzik Öğretmenliği Lisans Programı*.
https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Muzik_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf
- Zvengrowski, S. (1980). Developing comprehensive musicianship with the guitar. *Music Educators Journal*, 66(8), 50-63.

EKLER

Ek 1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu (Uygulama Öncesi)

BİRİNCİ BÖLÜM

GÖRÜŞME SORULARI

1. Gitar eserlerini ezberleme nedenin/nedenlerin nelerdir?
2. Gitar eserlerini ezberlemen ne kadar zaman alıyor? Bu süre sence yeterli mi?
3. Gitar eserlerini ezberleme sürecin çalıştığın eserlerin dönemine/ bestecisine/formuna göre değişiyor mu? Örnek verebilir misin?
4. Gitar eserlerini ezberleme sürecinde nasıl bir yol/yöntem izliyorsun?
5. İzlediğin yol/yöntemlerin ezber çalma başarına ne derecede etkisi oluyor?
6. Gitar eğitiminde eserlerini ezbere çalmak sence gerekli mi? Neden?
7. Gitar eserlerini ezberlemek sence zor mu/kolay mı? Nedenlerini açıklayabilir misin?
8. Gitar eserlerini ezbere çalmak sence performans başarını ne yönde etkiler?
9. Bu konuya ilişkin eklemek istediğin başka bir şey var mı?

İKİNCİ BÖLÜM

Bu bölümde yer alan soruların amacı, görüşmeye katılanların demografik özellikleri ile ilgili bilgi edinmektir.

Cinsiyetiniz

Kadın () Erkek ()

Yaşınız

.....

Mezun olduğunuz lise türü

Güzel Sanatlar Lisesi () Diğer ()

Kaç yıldır gitar eğitimi almaktasınız?

.....

Ek 2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu (Uygulama Sonrası)**GÖRÜŞME SORULARI**

1. Öğrenme stratejilerine dayalı uygulamaların ezberleme becerilerini geliştirmeye katkısı oldu mu?
2. Öğrenme stratejilerine dayalı uygulamaların eserini ezber çalma başarısına ne gibi katkıları oldu?
3. Eserini ezberleme sürecine ilişkin daha yararlı bulduğun stratejiler var mı?
4. Farklı öğrenme stratejilerinden yararlanmak eserlerini ezberlemeye ilişkin tutumunu değiştirdi mi?
5. Ezberlemeye ilişkin kullandığın öğrenme stratejilerinin performans başarısına etkisi olduğunu düşünüyor musun? Ne gibi etkileri oldu? Açıklar mısın?
6. Eklemek istediğin bir şey var mı?

Ek 3. Gitar Performans Gözlem Formu

GÖZLEM FORMU						
N.	Maddeler	Hiç Yeterli Değil	Çok Az Yeterli	Biraz Yeterli	Oldukça a Yeterli	Tamamen Yeterli
A.	Teknik	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1	Doğru tutuş, oturuş					
2	Sağ ve sol el koordinasyonu					
3	Sağ ve sol el parmak numaralarını doğru kullanabilme					
4	Sağ ve Sol el parmaklarının perde üzerindeki açısını doğru kullanabilme					
5	Pozisyon geçişlerini doğru ve temiz yapabilme					
6	Floje tekniği içeren pasajlarda temiz ses üretebilme					
B.	Müzikal İfade	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7	Nüansları hissettirebilme					
8	Sağ elde gerekli pozisyon değişikliklerini yapabilme (dolce, ponticello)					
9	Vurguları (<i>sforzando</i> , <i>accent</i>) hissettirebilme					
10	Sesler arasındaki dengeyi; melodiyi üst, bas ya da ara seslerde ortaya çıkararak hissettirebilme					
11	Gerekli yerlerde ton kalitelerini hissettirebilme					
12	Akıcılığı bozmadan çalabilme					
C.	Bütünlük	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13	Notaları doğru ve temiz çalabilme					
14	Parçayı uygun bir tempoda çalma					
15	Artikülasyon					
16	Hız değişimlerini yansıtabilme (ritardando vb., accelerando vb.)					
17	Parçanın kendi içerisindeki bütünlüğü					
18	Müzikal hâkimiyet					
19	Parçayı stiline uygun yorumlayabilme					
20	Yorumlama					

Ek 4. Etik Kurul Raporu

**MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU - 1
KARARI**

Protokol No : 210093

Karar No : 9

Araştırma Yürütücüsü	Yüksek Lisans Öğrencisi MERT TUNÇKILIÇ
Kurumu / Birimi	MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ / MÜZİK EĞİTİMİ
Araştırmanın Başlığı	GİTAR EĞİTİMİNDE ÖĞRENME STRATEJİLERİNE DAYALI ETKİNLİKLER İLE ÖĞRENCİLERİN ESERLERİNİ EZBERE ÇALMA BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ: EYLEM ARAŞTIRMASI
Başvuru Formunun Etik Kurula Geldiği Tarih	28.12.2021
Başvuru Formunun Etik Kurulda İncelendiği Tarih	29.12.2021
Karar Tarihi	10.01.2022

KARAR : UYGUNDUR

AÇIKLAMA : Beyan edilen veri formlarının dışına çıkılmaması şartıyla araştırmanın uygulanabilirliği konusunda bilimsel araştırmalar etiği açısından bir sakınca yoktur.